

ифтихору сарфарозист, ки қаламрави пайдоиши забони дар тӯли таърих бо номҳои дарӣ, тоҷикӣ ва форсӣ шуҳратёфта ҳудуди Хуросони қадимӣ, аз ҷумла Тоҷикистони имрӯза, аст.

Рисолати зиёиён аз ҳидояти ҷавонон барои омӯзиши таърих, фарҳангу забони модарӣ, дастовардҳои илм ва технологияҳои пешрафтаи муосир иборат аст.

Забони тоҷикии форсӣ бо фасоҳату бағояташ асрҳо боз оламиёно дар ҳайрат гузоштааст. Забони классикии порсии дарӣ, яъне тоҷикӣ, ки дар заминаи забонҳои авастӣ ва паҳлавӣ ба вучуд омадааст, минбаъд яке аз забонҳои тамаддуни ҷаҳонӣ гардид. Осори безаволи Рӯдакӣ, Фирдавӣ,

Низомӣ, Ибни Сино, Хайём, Саной, Аттор, Саъдӣ, Чалолиддини Румӣ, Ҳофиз, Ҷомӣ, Камол, Бедил, ки ифтихори муштараки тоҷикон, эронӣён, афғонистонӣён мебошад, шоҳкорихое ҳастанд, ки ба ин забон эҷод шудаанд.

Забони тоҷикӣ дар гирудорҳои шадид ва тохтутозҳои бераҳмонаи аҷнабиёни истилогар на танҳо ҳастӣ ва покии худро нигоҳ дошта тавонист, балки ғосибонро маҷбур кард, ки онро ҳамчун забони девону дафтгар ва давлатдорӣ хеш қабул намоянд.

Дар замони шӯравӣ низ забони тоҷикӣ бо кӯшиши шахсиятҳои фидокори илмиву адабӣ бузургиву асолати худро нигоҳ дошт ва ба миллат хизмат кард. Дар асри бисту

як, дар замони ҷаҳонишавии босуръати проблемаҳои башарӣ, низ, ки аз рӯи пешгӯйҳои олимони эҳтимоли маҳвшагии тақрибан дусад забони хурди олам вучуд дорад, забони тоҷикӣ бояд пойдории таърихии худро ҳифз карда тавонад.

Танҳо бо ғамхории донишмандон, аҳли зиё ва, умуман, ҳар як фарди бонангу номуси миллат забони модар, забони аҷдод ва забони давлати соҳибистиклол метавонад пойдор бимонад.

Қонуниятҳои инкишофи забон чунин аст, ки вай, мисли як ҷисми зинда, бояд ба маҷрои зиндагӣ – таҳаввулотҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ – мутобиқ шуда, имкони ифодаи мазмунҳои тоза ва талаботи мар-

думро дошта бошад. Яъне калимаву истилохотеро, ки дар олами ихтирооту кашфиёт ва иктисодиёту техника падида меоянд, дар худ ғунҷонида тавонад ва ҳамзамон асолати миллиашро гум накунад.

Забони модарии мо низ, хушбахтона, аз имтиҳонҳои мушкили таърихӣ гузаштааст ва итминон дорем, ки дар оянда на танҳо бақои худро нигоҳ медорад, балки зина ба зина рушд меёбад ва ғаниву густурда мегардад.

Поку беолоиш нигоҳ доштани забон ва асолату шевоии онро ҳифз кардан қарзи фарзандии ҳар яки мову шумост. Бино бар ин, олимону зиёиёни мо бояд бо таҳқиқи масъалаҳои муҳимтарини забон ва таҷди-

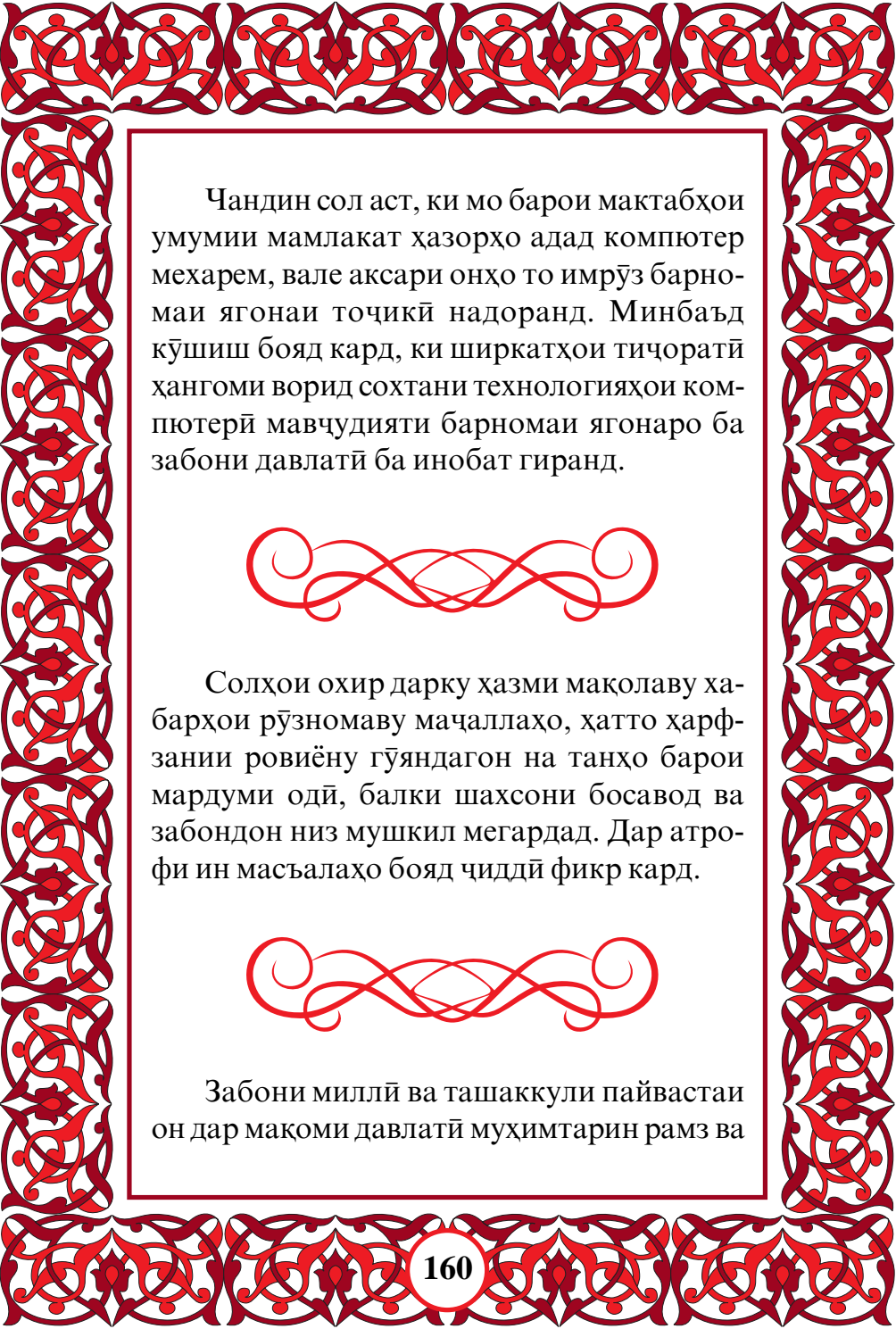
ду таҳияи қомусу фарҳангномаҳо, ки барои баланд бардоштани сатҳи забондонӣ ва маърифати забонмӯзии наслҳои имрӯзу оянда заруранд, ҷиддӣ машғул шаванд.

Маҳз омӯзгорони соҳибмаърифату бофарҳанг ва устодони донишманду ватанпараст савияи таълиму дониши хонандагонро баланд бардошта, онҳоро ба забондонӣ, илмомӯзӣ ва худшиносиву ҷаҳоншиносӣ раҳнамоӣ карда метавонанд.

Фаромӯш набояд кард, ки забони тоҷикӣ ҳамчун яке аз қадимтарин забонҳои зиндаи ҷаҳон маҳз дар Мовароуннаҳру Хуросон таҷаккул ёфта, ба эҳёи тафаккури миллии форсизабонон ва густариши адабиёти классикии тоҷику форс замина гузоштааст.

Чандин сол аст, ки мо барои мактабҳои умумии мамлакат ҳазорҳо адад компютер мехарем, вале аксари онҳо то имрӯз барномаи ягонаи тоҷикӣ надоранд. Минбаъд кӯшиш бояд кард, ки ширкатҳои тиҷоратӣ хангоми ворид сохтани технологияҳои компютерӣ мавҷудияти барномаи ягоноро ба забони давлатӣ ба инобат гиранд.

Солҳои охир дарку ҳазми мақолаву ҳабаҳои рӯзномаву маҷаллаҳо, ҳатто ҳарфзании ровиюну гӯяндагон на танҳо барои мардуми одӣ, балки шахсони босавод ва забондон низ мушкил мегардад. Дар атрофи ин масъалаҳо бояд ҷиддӣ фикр кард.

Забони миллӣ ва ташаккули пайвастаи он дар мақоми давлатӣ муҳимтарин рамз ва

рукни истиқлолияти давлативу сиёсии мо мебошанд. Хамеша дар хотир бояд дошт, ки дар тӯли гузаштаи пурфочиа забони мо ба-рои бақо ва ҳастии миллат, шукӯҳу азамати давлатдорӣ хидмати бузург ва таърихӣ кардааст.

Дар аҳди Сомониён забони тоҷикӣ ҳамчун забони шеърӯ шоирӣ, забони илму адаб бо покиву шириниаш воқеан оламгир шуд. Ва, албатта, ин мартабаи олиро ба забони тоҷикӣ, пеш аз ҳама, соҳиби он – халқи тамаддунофари мо, адибону олимони хушқалом ва меҳанпарастамон – бахшидаанд.

Пас аз заволи давлати Сомониён соҳибқудратони замон ҳамано мафтунӣ шеърӯ адаби тоҷикӣ буданд ва асрҳои аср пеши он

сари таъзим фуруд меоварданд. Гузашта аз ин, дар давоми ҳазор сол забони тоҷикӣ дар саросари Хуросону Мовароуннаҳр забони дарбор ва коргузорӣ буд.

Забони мо дар тӯли садсолаҳо аз баҳри Миёназамин то Ҳинду Чин ҳамчун забони муоширати байни халқҳои гуногун хизмат намуда, дар осори хаттии онҳо ҳам нақши зиёде гузоштааст. Ин ҳақиқати таърихӣ мебошад. Боиси ифтихор ва сарфарозист, ки дар ҳама ҳолат миллати тоҷик сипари боэътимод, ганҷи гаронбаҳои ниёгон – забони модариро аз даст надодааст. Барои собит намудани ин далел овардани чунин мисол бамаврид аст. Чунонки аз сарчашмаҳо, аз ҷумла «Таърих»-и Наршаҳӣ, бармеояд, баъд аз истилои араб дар Эрони Ғарбӣ дар давоми ду садсола забони паҳлавӣ рӯ ба таназзул овард ва ҷойи онро забони арабӣ гирифт. Аммо дар қаламрави Мовароуннаҳру Хуросон забони тоҷикӣ

мавқеи худро аз даст надод, балки ботадрич
рушду нумӯъ ёфт ва, билохира, бо шеъри
ноби Рӯдакӣ бо тамоми фасоҳату балоғаташ
зухур кард.

Лозим ба ёдоварист, ки дар аҳди Сомониён Куръони маҷид ба забони тоҷикӣ тарҷума гардида, мардум ибодатро бо забони модарӣ анҷом меод. Ин нишони эҳтироми бепояни мардум ба асолат ва забони модарӣ ва кӯшишҳои халқи тоҷик барои ҳифзи забон ва суннатҳои ниёгон буд.

Дар замони истиқлолият забони модарӣ, ки як рӯкни бунёдии давлату миллат, илму фарҳанги мо аст, бояд аз ҳар чихат рушду нумӯъ ёбад. Забони тоҷикӣ ҳоло бояд ҷавобгӯии ниёзҳои замон бошад ва тамоми

таҳаввулоти сиёсиву иқтисодӣ ва иҷтимои-
ву фарҳангии ҷомеаро дар худ инъикос на-
мояд.

Тибқи Конститутсияи Тоҷикистон ва
Қонуни забон, ба забони тоҷикӣ мақоми
давлатӣ дода шудааст. Ин чунин маъно до-
рад, ки тамоми умури коргузорӣ дар киш-
вар бояд бо ҳамин забон сурат гирад.

Фаромӯш набояд кард, ки одобу мада-
нияти роҳбарӣ, пеш аз ҳама, аз ҷаҳати за-
бон ва муоширати нек шурӯъ мешавад.

Тавассути забон хувияти миллӣ ҳифз
мегардад, он воситаи муктадири сарчамъ

намудани миллат, таъмини якпорчагии сарзамини кишвар дар ҳама даври замон мебошад.

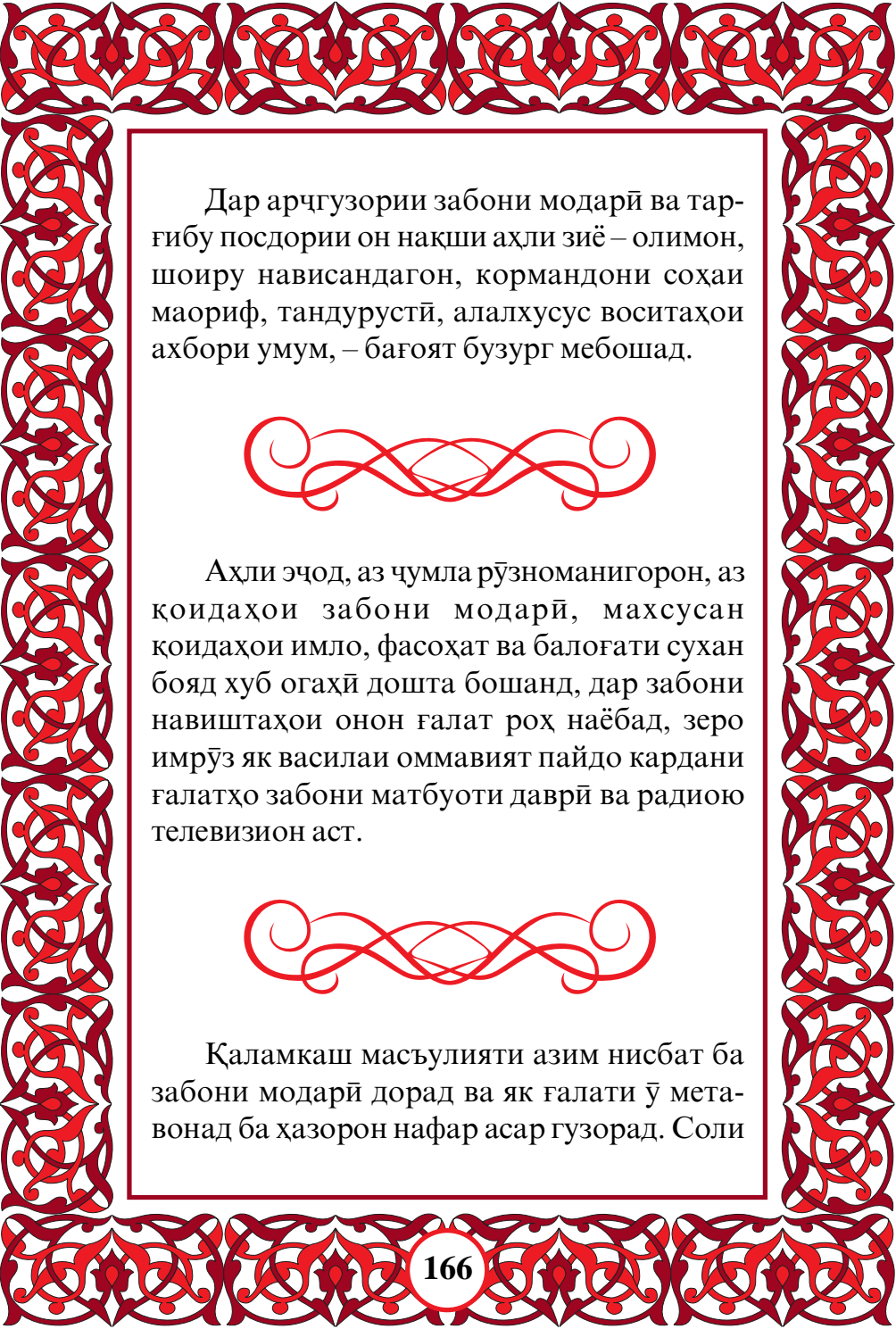
Таърих бисёр мисолхоро медонад, ки дар баробари аз байн рафтани забон миллат низ аз байн меравад. Ба ибораи дигар, фанои забон фанои миллат аст.

Меҳоҳам хотирнишон намоям, ки омӯхтани забон ва равону суфта шудани он танҳо ба шарофати мутолиаи китоб муяссар мегардад.

Фаромӯш накунем, ки ҳурмати забон ҳурмати модар, ҳурмати Ватан ва ифтихор аз давлатдории миллӣ аст.

Дар арчгузории забони модарӣ ва тарғибу посдорӣ он нақши аҳли зиё – олимон, шоиру нависандагон, кормандони соҳаи маориф, тандурустӣ, алалхусус воситаҳои ахбори умум, – бағоят бузург мебошад.

Аҳли эҷод, аз ҷумла рӯзноманигорон, аз қоидаҳои забони модарӣ, махсусан қоидаҳои имло, фасоҳат ва балоғати сухан бояд хуб огаҳӣ дошта бошанд, дар забони навиштаҳои онон ғалат роҳ наёбад, зеро имрӯз як василаи оммавият пайдо кардани ғалатҳои забони матбуоти даврӣ ва радиои телевизион аст.

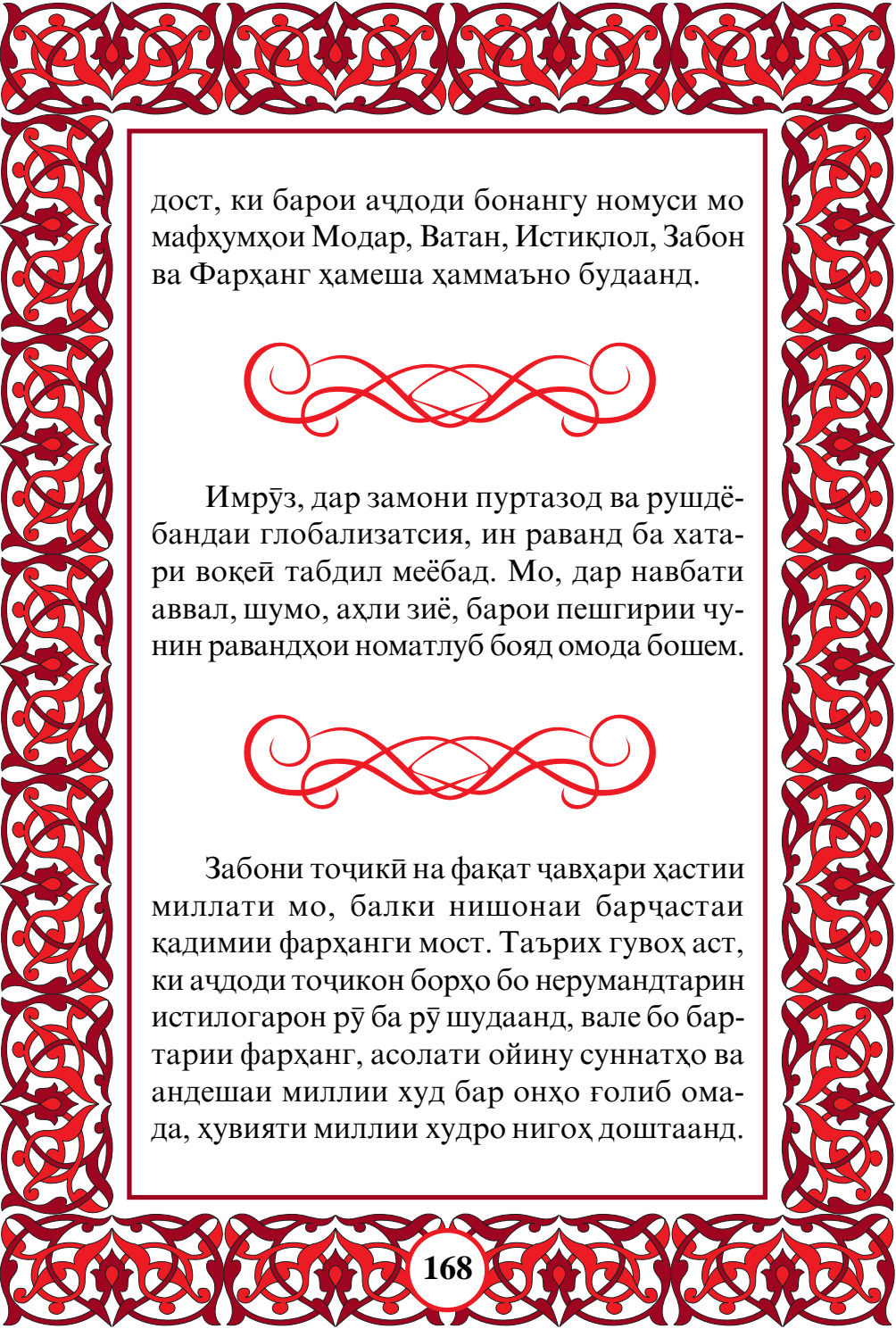

Қаламқаш масъулияти азим нисбат ба забони модарӣ дорад ва як ғалати ӯ метавонад ба ҳазорон нафар асар гузорад. Соли

гузашта садорати Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон ва ҳамчунин рӯзномаи «Омӯзгор» оид ба масоили забони адабиёт ва матбуоти кишвар бо иштироки олимони забоншинос суҳбатҳои густурдае барпо карданд, ки иқдоми хуб ва ибратбахш аст.

Маҳз андешаҳои воло ва осори гаронбаҳои абармардони миллати мо буд, ки фарҳанг ва забони тоҷикӣ дар тӯли таърих, бо вучуди он ҳама фишорҳои сиёсӣ ва мафкуравии бегонагон, мақом ва мартабаи худро дар тамаддуни ҷаҳонӣ нигоҳ доштааст. Ҳамин хизмати бузурги фарзонагони миллат аст, ки мо имрӯз соҳибдавлат буда, бо забон, фарҳанг, таърих ва арзишҳои миллии худ ифтихор мекунем. Забону фарҳанги мо оинаест, ки роҳи бисёр тӯлонии дар масири таърих паймудаи тоҷиконро – бо ҳама саҳифаҳои гоҳо дурахшон ва гоҳе парешон, бо ҳама нишебу фарозҳои таърих – дар худ инъикос кардааст. Аз ин оина пай-

дост, ки барои аҷдоди бонангу номуси мо
мафхумҳои Модар, Ватан, Истиқлол, Забон
ва Фарҳанг ҳамеша ҳаммаъно будаанд.

Имрӯз, дар замони пуртазод ва рушд-
бандаи глобализатсия, ин раванд ба хата-
ри воқеӣ табдил меёбад. Мо, дар навбати
аввал, шумо, аҳли зиё, барои пешгирии чу-
нин равандҳои номатлуб бояд омода бошем.

Забони тоҷикӣ на фақат чавҳари хастии
миллати мо, балки нишонаи барҷастаи
қадимии фарҳанги мост. Таърих гувоҳ аст,
ки аҷдоди тоҷикон борҳо бо нерумандтарин
истилогарон рӯ ба рӯ шудаанд, вале бо бар-
тариҳои фарҳанг, асолати ойину суннатҳо ва
андешаи миллии худ бар онҳо ғолиб ома-
да, хувияти миллии худро нигоҳ доштаанд.

Бино бар ин, мо низ бояд ҳамеша чидду чаҳд
намоем, ки покиву асолати забони шевою
ширину шоиронаи тоҷикиро нигоҳ дорем ва
ба наслҳои оянда ба мерос гузорем.

Мехоҳам бори дигар ба мавзӯе баргар-
дам, ки борҳо дар атрофи он ибрази ақида
намуда, то чӣ андоза муҳим будани онро
таъкид сохтаам. Ин масъалаи рушду тако-
мули забони тоҷикӣ ҳамчун забони давлатӣ
мебошад. Раванди ҷаҳонишавӣ, ҷунонки
ҷамаи мо шоҳид ҳастем, имрӯз ба тамоми
пахлуҳои ҳаёти башар, дар баробари таъ-
сири мусбат, нақши манфии худро низ ме-
гузорад. Бахусус фишори фарогири ҷаҳони-
шавӣ ба забону фарҳанг, ки рукҳои асо-
сии пойдории миллат ба шумор мераванд,
бештар эҳсос мегардад. Дар чунин шароит,
агар мо забонамонро азизу гиромӣ надорем
ва ҳимоя накунем, имкон дорад, ки он пас
аз муддати начандон тӯлонӣ ба як забони
доираи истифодааш маҳдуд ва ё ҳатто за-

бони хонагӣ мубаддал гардад. Мисоли равшани инро мо дар номгузории бисёр ширкату идораҳо, муассисаҳои фароғатӣ хизматрасонӣ, матбуоти даврӣ ва ҳатто фарзандон мебинем.

Шумо хуб медонед, ки ҳар як номи тоҷикӣ нишонае аз симои миллӣ ба шумор меравад ва сарфи назар кардан аз он, пеш аз ҳама, беэҳтиромӣ нисбат ба забони модар ва давлати худ, ба таъриху фарҳанги миллӣ ва, дар маҷмӯъ, ба миллату Ватан мебошад.

Дар баробари ин, набояд фаромӯш кард, ки забони тоҷикӣ дар мақоми забони давлатӣ имрӯз на танҳо дар коргузорию ва муоширати дохилӣ, балки дар робитаҳои

хориҷии мо низ истифода мешавад. Бо ин забон санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ ба имзо мерасанд, осори илмиву адабии халқҳои ҷаҳон тарҷума мешаванд. Аз ин рӯ, возеҳ аст, ки омӯзиши забони ниёгон бояд дуруст ба роҳ монда шавад.

Зарурати таҳияи истилоҳоти илмӣ барои бахшҳои мухталифи забони тоҷикӣ на танҳо масъалаи дохилии илми забоншиносӣ, балки масъалаи рӯзмарраи сиёсати давлатӣ оид ба забон мебошад.

Мо бояд забони тоҷикиро ҳамчун арзиши миллӣ эҳтиром кунем, ба он муносибати ғамхорона дошта бошем, барои рушду инкишофи он дар ҳама соҳаҳои ҳаёти ҷомеа заминаи зарурӣ фароҳам оварем. Ин амал,

пеш аз ҳама, барои ба забони илм табдил додани забони модарии мо аҳамияти бузург дорад, зеро ба ин мартаба расидани забон сатҳи аз ҳама баланди густариши он ба шумор меравад.

Ҳадаф аз қабули қонуни нав, пеш аз ҳама, ҳифзи асолати забони тоҷикӣ дар мақоми забони давлатӣ, таъмини истифодаи фарогир ва густариши ҳамаҷонибаи он дар тамоми соҳаҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва сиёсӣ кишвар мебошад, ки ин амр тақозои воқеияти замон аст.

Донишмандони моро зарур аст, ки рисолати таърихӣ ҳешро иҷро карда, ба монанди гузаштагонӣ соҳибфарҳанги худ, ки бо осори пурғановаташон онро ба як забо-

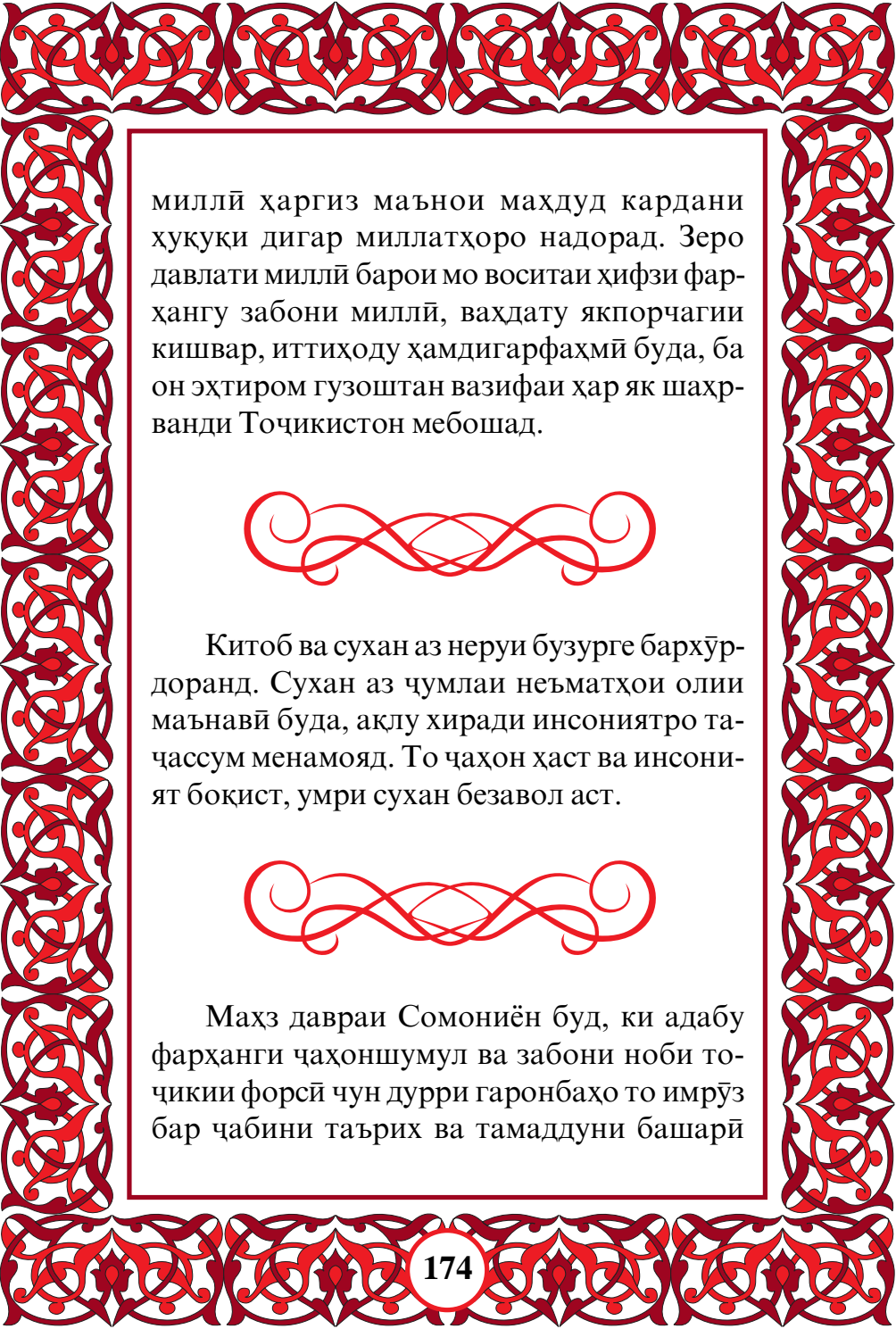
ни тавонои илмӣ мубаддал сохтаанд, дар рушду густариши забонамон ва ба забони илми муосир табдил додани он саҳм гузоранд. Бино бар ин, Академияи илмҳо ва вазорату муассисаҳои дахлдорро лозим аст, ки дар ин бобат тадбирҳои мушаххас андешанд.

Густариши забони тоҷикӣ, таҳкими мақоми давлатӣ ва тавсеаи доираи истифодаи он ҳамчунин зарурати таҳияи фарҳангомаҳои истилоҳоти соҳавӣ ва луғати комили имлои забони тоҷикиро талаб мекунанд, ки ин кор аз ҷониби мутахассисон бо масъулияти бисёр ҷиддӣ бояд сурат гирад.

Соҳиби давлати миллӣ гаштани мо ва таваҷҷуҳи хоса доштан ба низоми давлати

миллӣ ҳаргиз маънои маҳдуд кардани ҳуқуқи дигар миллатҳоро надорад. Зеро давлати миллӣ барои мо воситаи ҳифзи фарҳангу забони миллӣ, ваҳдату якпорчагии кишвар, иттиҳоду ҳамдигарфаҳмӣ буда, ба он эҳтиром гузоштан вазифаи ҳар як шаҳрванди Тоҷикистон мебошад.

Китоб ва суҳан аз нуруи бузурге бархӯрдоранд. Суҳан аз ҷумлаи неъматҳои оли маънавӣ буда, ақлу хиради инсониятро таҷассум менамояд. То ҳаҳон ҳаст ва инсоният боқист, умри суҳан безавол аст.

Маҳз давраи Сомониён буд, ки адабу фарҳанги ҳаҳоншумул ва забони ноби тоҷикии форсӣ чун дурри гаронбаҳо то имрӯз бар ҳабини таърих ва тамаддуни башарӣ

медурахшад, чехраҳо ва ситораҳои дурахшонро тақдими ҷомеаи инсонӣ менамояд. Аз ин рӯ, метавон бо итминони комил гуфт, ки Сомониён илму фарҳанг, забон ва китобу назми тоҷикиро мақоми хоса бахшиданд ва ин омилҳо боиси ҳастии миллат ва пойдеории он гардиданд.

Бузургтарин вазифаи ҳар фарди худшиносӯ ватандӯст, ки фарҳангу забони миллиро гиромӣ медорад, поку беолоиш нигоҳ доштан ва ба наслҳои оянда бегазанд интиқол додани ин ганҷи бебаҳо мебошад.

Зиёӣ, ки шахси таҳсилдидаву равшанфикр аст, нуру рӯшноии ҷомеа маҳсуб мешавад ва бояд аҳли ҷомеаро ба сӯйи созандагӣ ва бунёдкорӣ ҳидоят созад, ҳамеша дар

фикри пешрафту такомули илму фарҳанг,
рушди забон ва ҳифзи тозагии он ва, гузаш-
та аз ин, дар андешаи таҳкими суботу оро-
мии ҷомеа, ваҳдати миллӣ ва дифоъ аз ман-
фиатҳои миллат ва давлат бошад.

Маҳз хизмати абармардони миллати мо
буд, ки фарҳанг ва забони тоҷикӣ, бо вучу-
ди он ҳама фишорҳои сиёсӣ ва мафкуравии
бегонагон, мақом ва мартабаи худро дар
тамаддуни ҷаҳонӣ нигоҳ дошта тавонист.
Хизмати бузурги фарзонагони миллатамон
буд, ки мо имрӯз соҳибдавлат буда, бо за-
бон, фарҳанг, таърих ва арзишҳои миллии
худ ифтихор мекунем.

Забону фарҳанги мо оинаест, ки роҳи
тӯлони паймудаи тоҷиконро бо ҳама шебу

фарозҳо дар худ инъикос кардааст. Аз таърих, адабиёт ва фалсафаи ирфонии ғании мо хувайдост, ки барои аҷдоди бонангу номуси мо мафхумҳои Модар, Ватан, Истиқлол, Забон ва Фарҳанг ҳамеша ҳаммаъно будаанд.

Ҷомеаи солим ба насли бомаърифат, донишманд, миллатдӯст, ватанпарвар, забондон, часур, аз ҷиҳати сиёсӣ зираку хушёр, дорои ахлоқи ҳамида ниёз дорад. Маҳз инсонҳои дорои чунин хислатҳо метавонанд дастовардҳои истиқлолияти мамлакатро афзун ва ҳифз намоянд.

Мо ифтихор дорем, ки асолати забонамон дар тӯли беш аз ҳазор сол бетағйир мондааст ва имрӯз мо шеъри оламгири устод

Рӯдакиро бе ягон луғат мехонему завқ мебарем. Ин дар суратест, ки баъзе миллатҳои номдор осори ду-се аср пеш эҷодкардаи бузургони худро бо ёрии луғат мефаҳманд. Ин далели он аст, ки ханӯз дар асри даҳум забони тоҷикӣ ба авҷи таракқиёти худ расида, ҳамчун забони давлатдорию илму фарҳанг ҷаҳонгир гашта буд.

Мо чехраи хоси миллӣ, забони ширину шевои шоирона, таърих, адабиёт ва фарҳанги ғановатманд, мазҳаби таҳаммулгаро, расму ойини миллӣ, хулоса, аз муҳити хонавода то шаҳрдориву давлатдорӣ тамоми арзишҳои миллиро дорем ва бояд бо онҳо ифтихор намоем. Бино бар ин, аз ҷавонону наврасони кишвар ва, умуман, аҳли ҷомеа тақозо мегардад, ки бо ифтихор аз арзишҳои ҷовидонии Ватан, модар, давлати соҳибистиклол, фарҳангу анъанаҳои миллии тоҷикон ҳамеша дар ҳифзи аслу насаби худ хушёрӯ бедор бошанд.

Бехдошти сифати таълим, таҳия ва татбиқи барномаҳои таълимӣ ва корҳои илмию тадқиқотӣ, тақвият бахшидани самтҳо ва равияҳои тадқиқоти кафедраҳо, фаъолияти маҳфилҳои илмии донишҷӯён, ҷалби ҷавонони боистеъдод ба корҳои илмию тадқиқотӣ, таълифи китобҳои дарсӣ ба забони давлатӣ, ҳавасмандсозии омӯзгорони ҷавон яке аз омилҳои асосии рушди соҳаи маориф ва, дар ҳамин замина, ташаккули тафаккури техникӣ ба шумор мераванд.

Дар замони ҷаҳонишавӣ ва рушди босуръати илму техника ин мафҳум маънои комилан нав ва бисёр фарох касб кардааст. Акнун нафаре босавод шуморида мешавад, ки на танҳо хонда ва навишта тавонад, балки маҷмӯи донишҳои муназзами замонавӣ дошта, забони давлатиро дар сатҳи аъло донад, инчунин як ё ду забони хориҷӣ ва тарзи дурусти истифодаи технологияҳои имрӯзаро азҳуд карда бошад.

Зарур аст, ки ба масъалаи омӯзиши забони давлатӣ ва забонҳои хориҷӣ аз ҷониби ҷавонон эътибори қатъӣ зоҳир гардад.

Дар шароити торафт шиддат гирифта ни равандҳои ҷаҳонишавӣ барои мо ва махсусан барои насли ҷавони сарзаминамон, Ватан, модар, забон, фарҳанг ва расму ойинҳои миллӣ, инчунин эҳтирому арҷгузорӣ ба рамзҳои муқаддасоти милливу давлатиамон моҳияти ҳаётан муҳим доранд.

Ҳамаи мо бояд дар хотир дошта бошем, ки забони тоҷикӣ дар ҳама даврони таърихи тӯлони халқамон нишонаи гӯи ҳастии мо ва омилҳои муҳимтарини ҳифзи мероси камназиру гаронмояи аҷдоди некному хирадманда-

мон будааст. Ин забон забони сулҳу дӯстӣ,
меҳру муҳаббат ва садоқату бародарист.

Ифтихор аз фарҳанги миллӣ, ки забону
адабиёт аз унсурҳои асосии он мебошанд, на-
бояд заминаи худҳои ва миллатгарой гар-
дад. Тоҷикон бояд дар баробари ба хубӣ фаро
гирифтани забони модарӣ, ба омӯзиши забо-
нҳои русӣ ва англисӣ тавачҷуҳ дошта бошанд.

Барои баланд бардоштани сатҳ ва сифати
фаъолияти низоми идоракунии давлатӣ аз зиёд
кардани шумораи мақомоти давлатӣ ва хизмат-
чиёни давлатӣ худдорӣ намуда, бештар ба тар-
бияи кадрҳои баландхисосу соҳибмаълумот,
дорои ҷаҳонбиниву дониши амиқи касбиву
сиёсӣ, қобилияти ташкилотчигиву кордонӣ, ма-
лакаи идоракунии, инчунин шахсони масъули-

ятшиносу ватандӯст, забондон ва аз технологияҳои муосир бархӯрдор тавачҷух бояд кард.

Меҳри азали ба Ватани аҷдодӣ, муҳаббат ба диёри бостонӣ, насл ба насл пос доштани забони шахдбору шоиронаи Рӯдакӣ ва пайвандҳои ҳазорсолаи гузаштаву имрӯза қутбнамое мебошанд, ки моро ба сӯи ояндаи нек ва бозёфтҳои тоза раҳнамой мекунанд.

Омӯзиши забони модарӣ, ки аз хонавода, кӯдакистон ва мактаб оғоз мешавад, пеш аз ҳама аз падару модар ва муаллим ба хотири ҳифзи асолати миллий ҷиддият ва қатъияти тамомро дар дониستاني забон тақозо дорад. Дар тарбияи забон омӯзиши кӯдакон, ки синни хеле хуби рушди малакаҳои зеҳнист, бояд волидайн масъулияти бештар дошта бошанд.

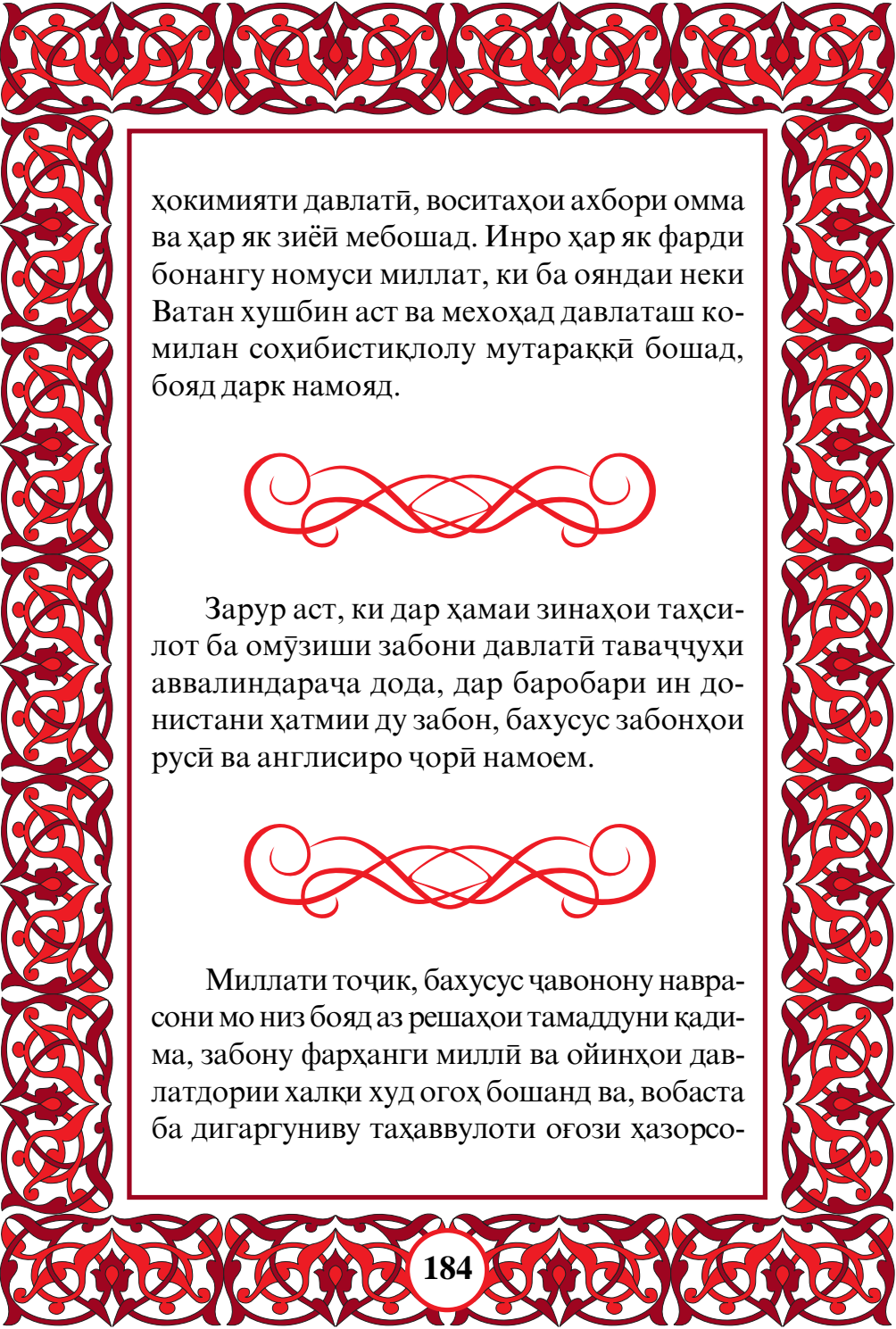
Эҳтироми забони модарӣ ва амиқ омӯхтани он, инчунин омӯзиши ҳатмии забонҳои хоричӣ, пеш аз ҳама русӣ ва англисӣ, аз ҷумлаи равандҳои мебошанд, ки бояд таҳти назорати доимӣ қарор дошта бошанд.

Дар шароити ҷаҳонишавӣ яке аз вазифаҳои асосии ҳар як давлат ҳифзи асолати миллӣ, забон, фарҳанг, аз ҷумла ёдгориҳои таърихӣ, мебошад.

Фаромӯш набояд кард, ки бе рушди забони давлатӣ ҳамчун рӯкни муҳими таҳкими худшиносии миллӣ ва давлатдорӣ мо, ба маънои тоҷаш, соҳибистиклол буда наметавонем. Аз ин рӯ, риояи меъёрҳои забони адабӣ, пеш аз ҳама, масъулияти бевоситаи ҳар як роҳбару қароркунандаи тамоми шохаҳои

хокимияти давлатӣ, воситаҳои ахбори омма ва ҳар як зиёӣ мебошад. Инро ҳар як фарди бонангу номуси миллат, ки ба ояндаи неки Ватан хушбин аст ва мехоҳад давлаташ комилан соҳибистиклолу мутаракқӣ бошад, бояд дарк намояд.

Зарур аст, ки дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот ба омӯзиши забони давлатӣ тавачҷуҳи аввалиндараҷа дода, дар баробари ин донишҷӯи ҳатмии ду забон, баҳусус забонҳои русӣ ва англисиро ҷорӣ намоем.

Миллати тоҷик, баҳусус ҷавонону наврасони мо низ бояд аз решаҳои тамаддуни қадима, забону фарҳанги миллий ва оӣинҳои давлатдорӣи халқи худ огоҳ бошанд ва, вобаста ба дигаргуниву таҳаввулоти оғози ҳазорсо-

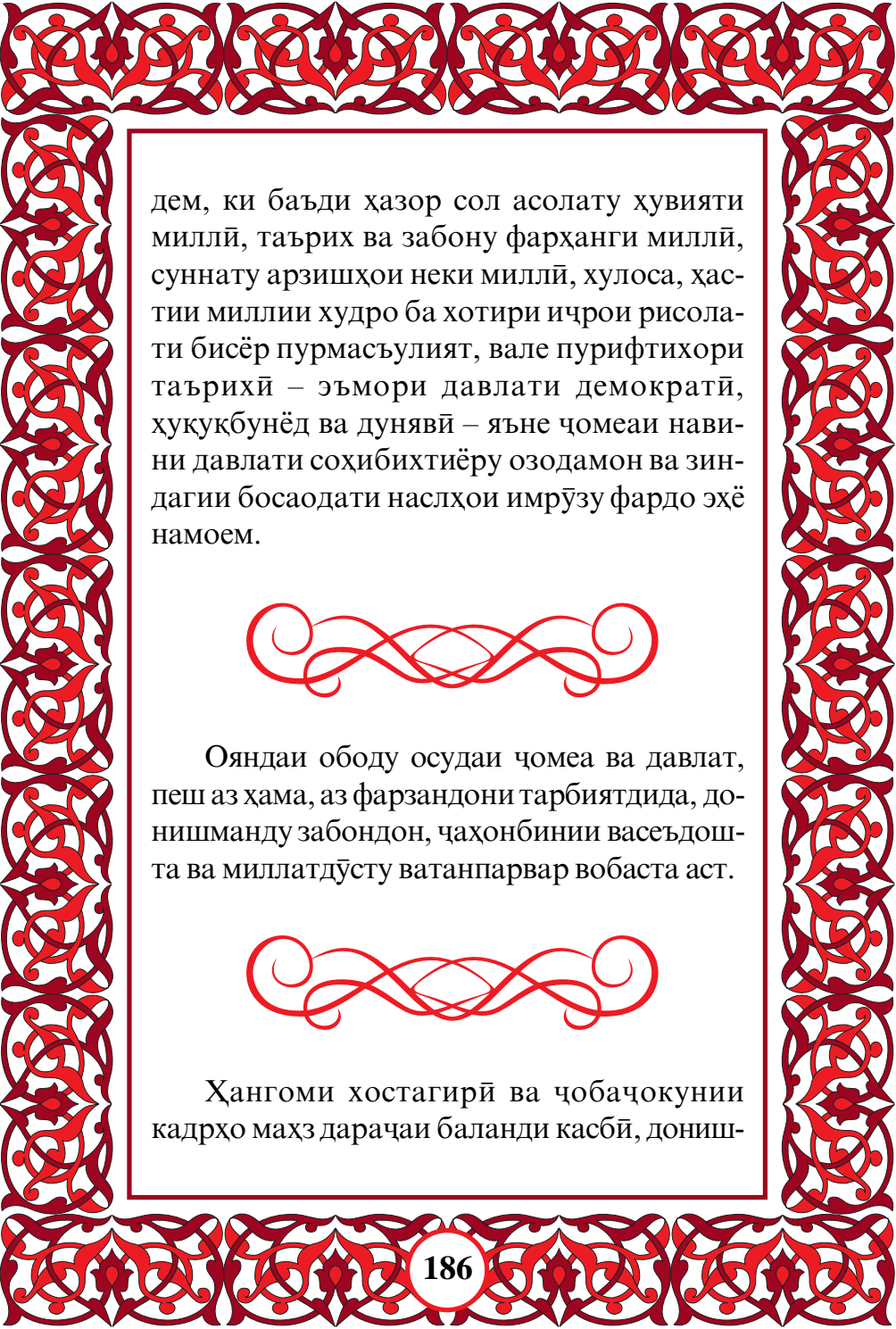
лаи сеюм, барои устувор гардонидани пойдевори давлатдории навин ва фарҳангу андешаи миллии тоҷикон саъю талош намоянд. Ин тақозои ҳаёт ва вазифаи ҳар миллати огоху соҳибфарҳанг мебошад.

Вазифаи муҳими олимони кишвар таҳқиқ намудани таърихи пурифтихори миллат, проблемаҳои фалсафа ва адабиёту фарҳанги бою рангоранги тоҷикон, поку бегазанд нигоҳ доштан ва таҳким бахшидан ба мақоми забони давлатӣ, тоза нигоҳ доштани забони муошират, эҷоду эҳёи забони илмии тоҷикӣ, арҷгузорӣ ба арзишҳои таърихӣ ва баҷаҳои ба таври шоиста муаррифӣ намудани дастовардҳои ниёгон мебошанд.

Бо шарофати неъматҳои ҳудодод, яъне истиклолияти давлатӣ, мо имкон пайдо кар-

дем, ки баъди ҳазор сол асолату хувияти миллӣ, таърих ва забону фарҳанги миллӣ, суннату арзишҳои неки миллӣ, ҳулоса, ҳас-тии миллии худро ба хотири иҷрои рисола-ти бисёр пурмасъулият, вале пурифтихори таърихӣ – эъмори давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ – яъне ҷомеаи нави-ни давлати соҳибхитиёру озодамон ва зин-дагии босаодати наслҳои имрӯзу фардо эҳё намоем.

Ояндаи ободу осудаи ҷомеа ва давлат, пеш аз ҳама, аз фарзандони тарбиятдида, до-нишманду забондон, ҷаҳонбинии васеъдош-та ва миллатдӯсту ватанпарвар вобаста аст.

Ҳангоми хостагирӣ ва ҷобачокунии кадрҳо маҳз дараҷаи баланди касбӣ, дониш-

ҳои васеи муосир, дар сатҳи хуб дониستاني забони давлатӣ, забонҳои хориҷӣ ва технологияҳои замонавӣ, дараҷаи баланди масъулиятшиносӣ ва ватандӯстӣ, покқичдонӣ ва оштинопазирӣ нисбат ба ҳолатҳои коррупсионӣ бояд меъёрҳои асосӣ гарданд.

Муҳимтарин ҳадафи мо арҷгузорӣ ва эҳтироми забони давлатӣ, яъне забони зебову шево ва ширину шоиронаи тоҷикӣ. Зеро забони тоҷикӣ, дар баробари дигар муқаддасоти миллии мо, рамзи давлатдорӣ, хувияти миллий, кафили мавҷудияти фарҳанги оламшумул ва мояи ифтихори мо – тоҷикон – аст.

Забони мо дар марҳалаҳои ҳассоси таърихи халқамон ҳамеша нақши тақдирсоз

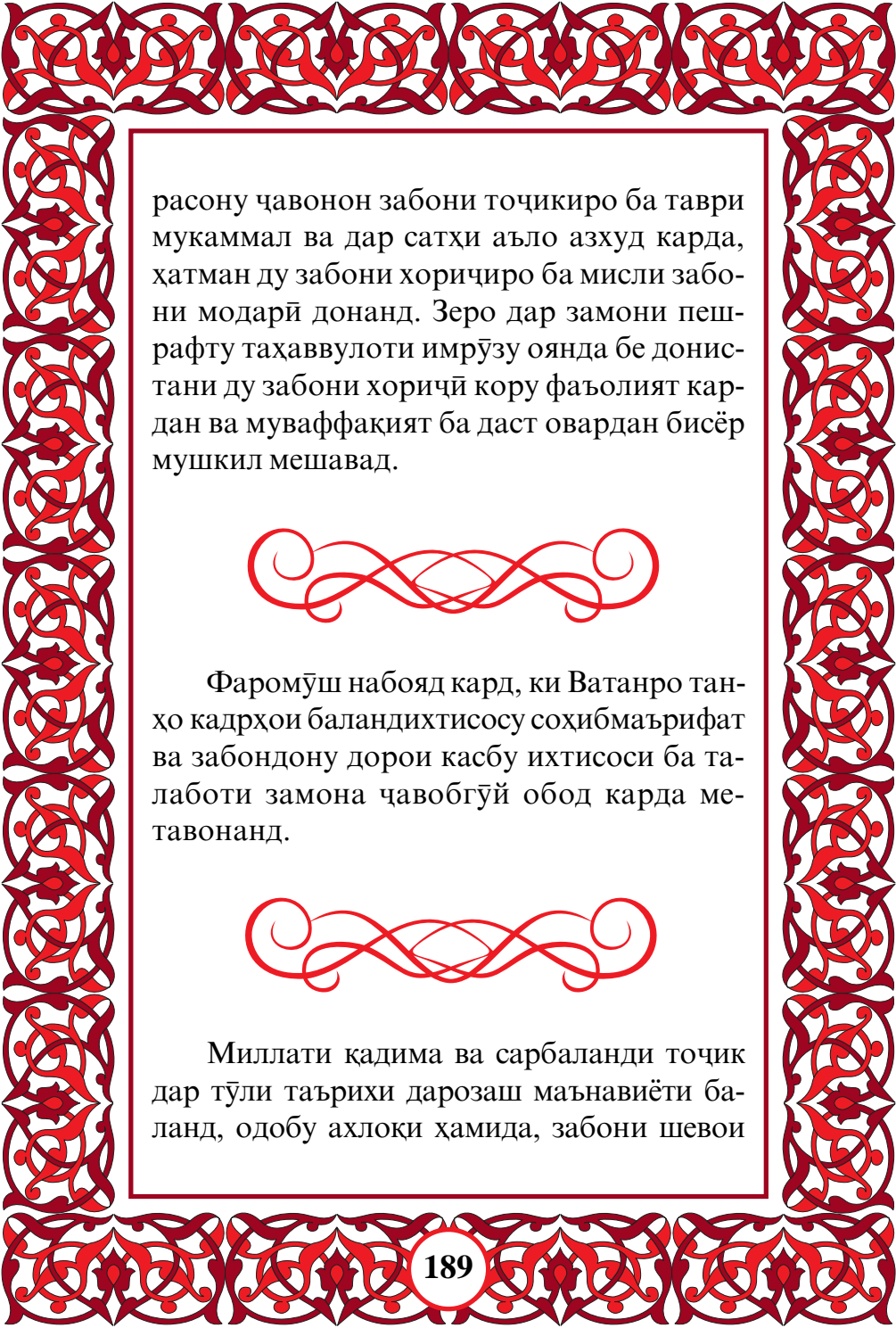
бозида, ачдоди бошарафу тамаддунсози моро аз гирдоби ҳаводиси пуртазоди асрҳои миёна то ба имрӯз эмин нигоҳ доштааст. Ин аст, ки мо дар зарфи солҳои соҳибистиклолӣ оид ба эҳё ва густариши забони давлатиамон силсилаи тадбирҳои судмандро амалӣ намудем.

Илова ба татбиқи чорабиниҳо доир ба таъсиси китобхонаҳо ва дигар муассисаҳои маърифатӣ дар даврони истиқлолият дар кишварамон барои рушди забони модарӣ имконияти мусоид фароҳам оварда шуда, забони пурғановати тоҷикӣ дубора рӯҳи миллиашро соҳиб гардид.

Барои боз ҳам тақвият бахшидани мақоми сазовори забони тоҷикӣ зарур аст, ки ҳар як шаҳрванд ва, дар навбати аввал, нав-

расону ҷавонон забони тоҷикиро ба таври мукамал ва дар сатҳи аъло азхуд карда, ҳатман ду забони хориҷиро ба мисли забони модарӣ донанд. Зеро дар замони пешрафту таҳаввулоти имрӯзу оянда бе доништани ду забони хориҷӣ қору фаъолият кардан ва муваффақият ба даст овардан бисёр мушкил мешавад.

Фаромӯш набояд кард, ки Ватанро танҳо кадрҳои баландхитисосу соҳибмаърифат ва забондону дорони касбу ихтисоси ба талаботи замона ҷавобгӯӣ обод карда метавонанд.

Миллати қадима ва сарбаланди тоҷик дар тӯли таърихи дарозаш маънавиёти баланд, одобу ахлоқи ҳамида, забони шевоӣ

модарӣ, девону дафтари парокандаи бузурго-
ни гузаштаи хеш, умуман мероси фарҳангию
тамаддуни қадимаи худро бо ҳазорон заҳмат
ҳифз карда, то рӯзҳои мо расонидааст.

Борҳо иброз доштаем, ки дониستاني за-
бонҳои дигар, махсусан забонҳои русӣ ва
англисӣ, барои наврасону ҷавонони мо за-
рурати воқеии рӯз аст. Аммо ин тамоюл на-
бояд сабаби ба забони шевои тоҷикӣ роҳ
ёфтани унсурҳои нозарури бегона гардад.
Аз ин рӯ, мо дар оянда низ дар самти ҳифзу
гиромидошт, тозагии забони давлатӣ ва
рушди ҳамҷонибаи он ҳамаи иқдомоти
заруриро амалӣ хоҳем кард.

Тоҷикон дар миёни халқияту миллат-
ҳои сершумори олам аз ҷумлаи мардуми со-
ҳибтамаддуне мебошанд, ки забони ҷан-
динҳазорсоларо маҳфуз дошта, имрӯз низ

шеъри Рӯдакӣ, Фирдавсӣ, Носири Хусрав, Саной, Ҷалолиддини Балхӣ ва садҳо нафар шоирону адибони гузаштаро озодона мефаҳманд ва дар гуфтугӯи ҳаррӯзаашон истифода мекунанд.

Забон, дар ҳақиқат, асоси ҳастӣ ва бақои умри миллат аст. Ифтихор аз Ватану ватандорӣ, таъриху фарҳанг, ифтихор аз миллат ва хувияти миллӣ, аввалтар аз ҳама, дар поку бегазанд нигоҳ доштани забони модарӣ ифода меёбад. Таърих гувоҳ аст, ки баъди гум кардани забони модарӣ миллат низ дер ё зуд тафаккур, ифтихор ва ҳатто давлату давлатдорӣ миллии худро аз даст дода, забон ва унсурҳои фарҳангии бегонаро мепазирад.

Яке аз вазифаҳои асосӣ ва пурифтхори Институти забон ва адабиёт дар давраи истиқлолият пуштибонӣ ва густариши за-

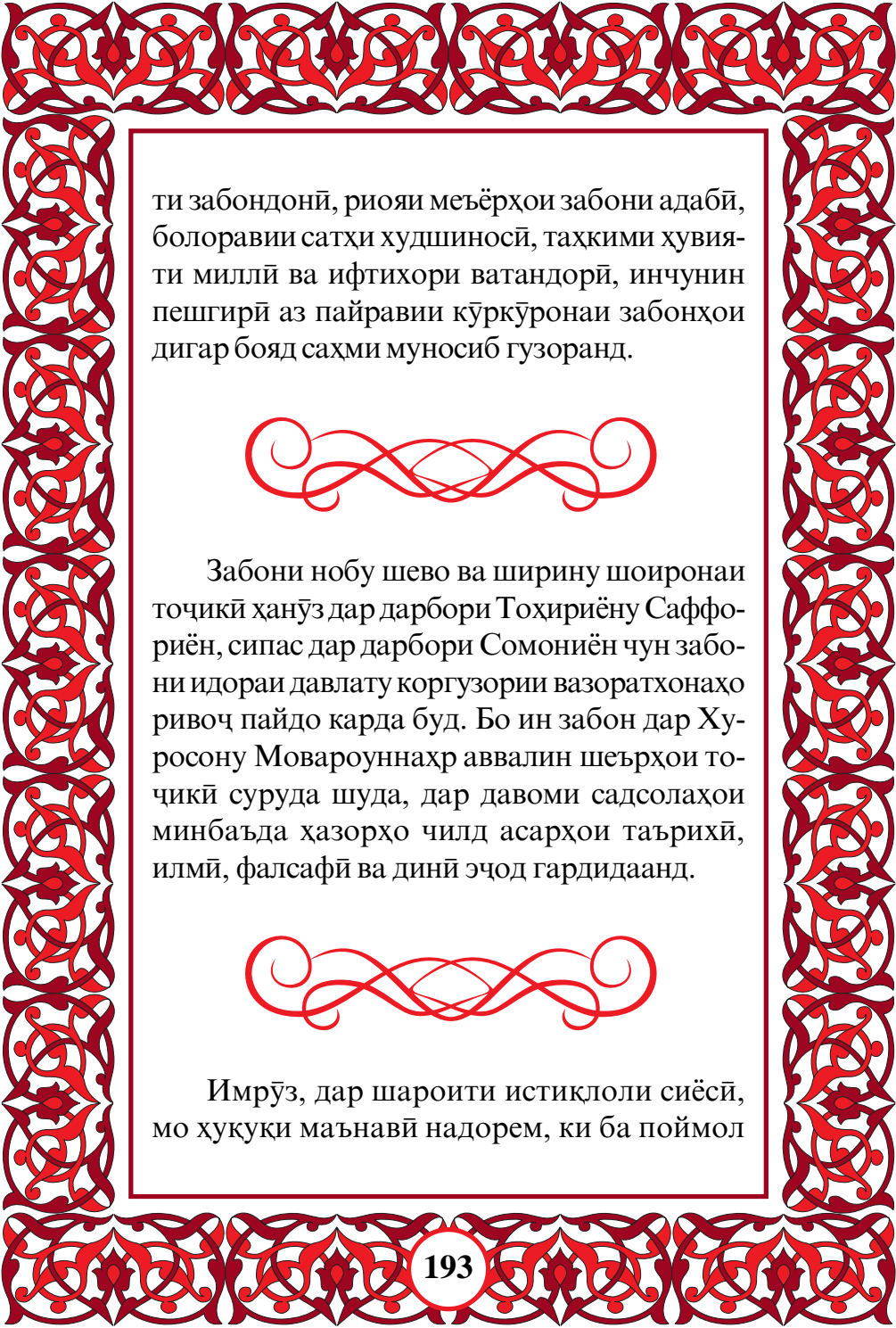
бони давлатӣ, таҳкими мақому мартабаи он, аз ҳисоби захираи забони классикӣ ва халқӣ суфтаву ғанитар намудани забони адабӣ, оммафаҳм сохтани забони на-шрияҳо, пеш аз ҳама, китобҳои дарсӣ, за-бони матбуот ва тоза нигоҳ доштани забо-ни муошират мебошанд.

Барои озодона бо забони адабии тоҷикӣ сухан гуфтани суҳбат карда тавоништан бояд ҳар як зиёии тоҷик на танҳо кӯшиш намояд, балки ба дигарон намунаи ибрат бошад.

Зиёиён, олимону забоншиносон, корман-дони воситаҳои ахбори умум, падару мода-рон ва, умуман, ҳар фарди бонангу номуси миллат барои баланд бардоштани мадания-

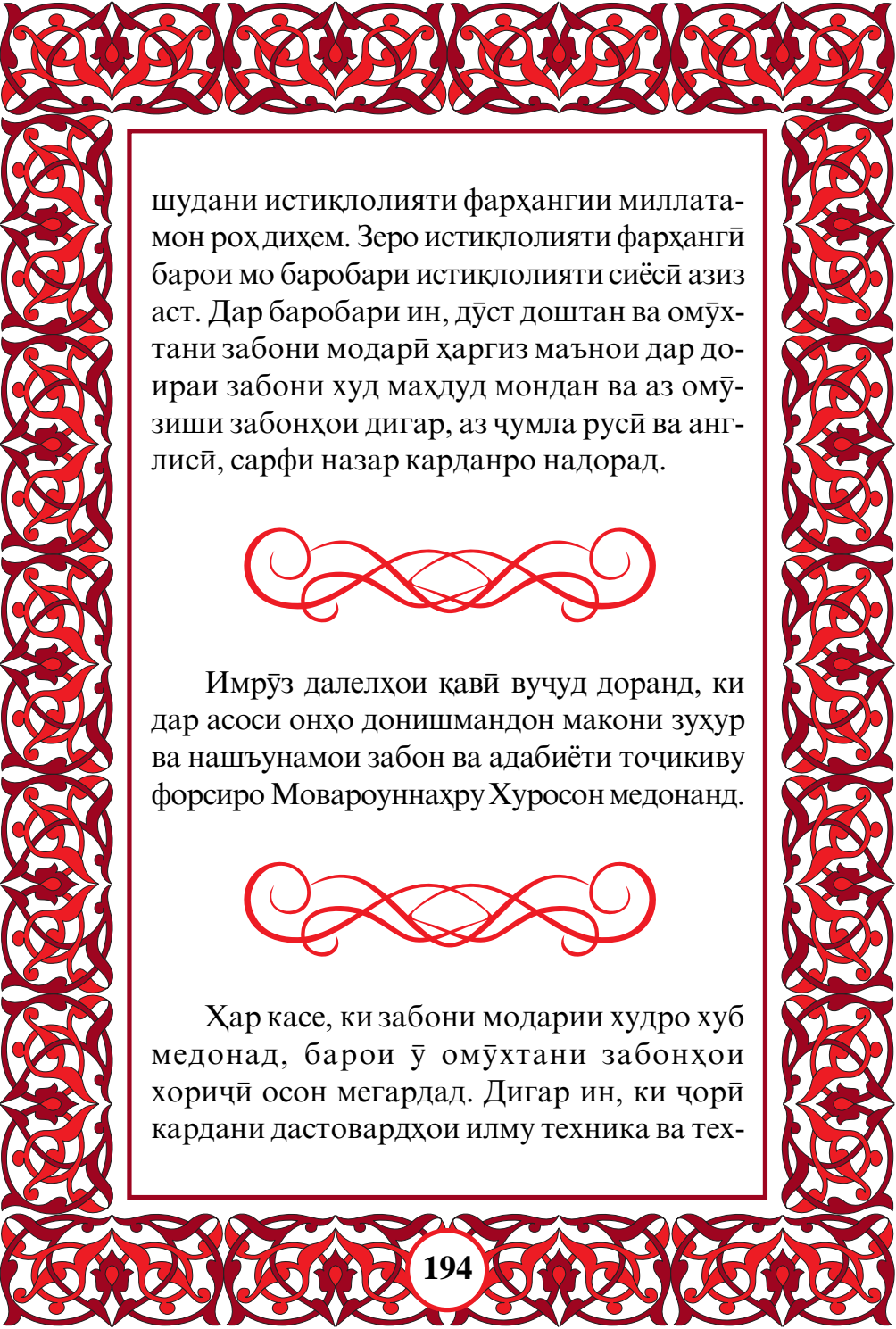
ти забондонӣ, риояи меъёрҳои забони адабӣ, болоравии сатҳи худшиносӣ, таҳкими хувияти миллӣ ва ифтихори ватандорӣ, инчунин пешгирии аз пайравии кӯркӯронаи забонҳои дигар бояд саҳми муносиб гузоранд.

Забони нобу шево ва ширину шоиронаи тоҷикӣ ханӯз дар дарбори Тоҳириёну Саффо-риён, сипас дар дарбори Сомониён чун забони идораи давлату коргузорию вазоратхонаҳо ривож пайдо карда буд. Бо ин забон дар Хуросону Мовароуннаҳр аввалин шеърҳои тоҷикӣ суруда шуда, дар давоми садсолаҳои минбаъда ҳазорҳо чилд асарҳои таърихӣ, илмӣ, фалсафӣ ва динӣ эҷод гардидаанд.

Имрӯз, дар шароити истиқлоли сиёсӣ, мо ҳукуқи маънавӣ надорем, ки ба поймол

шудани истиклолияти фарҳангии миллатамон роҳ диҳем. Зеро истиклолияти фарҳангӣ барои мо баробари истиклолияти сиёсӣ азиз аст. Дар баробари ин, дӯст доштан ва омӯхтани забони модарӣ ҳаргиз маъноӣ дар доираи забони худ маҳдуд мондан ва аз омӯзиши забонҳои дигар, аз ҷумла русӣ ва англисӣ, сарфи назар карданро надорад.

Имрӯз далелҳои қавӣ вучуд доранд, ки дар асоси онҳо донишмандон макони зухур ва нашъунамои забон ва адабиёти тоҷикиву форсиро Мовароуннаҳру Хуросон медонанд.

Ҳар касе, ки забони модарии худро хуб медонад, барои ӯ омӯхтани забонҳои хориҷӣ осон мегардад. Дигар ин, ки ҷорӣ кардани дастовардҳои илму техника ва тех-

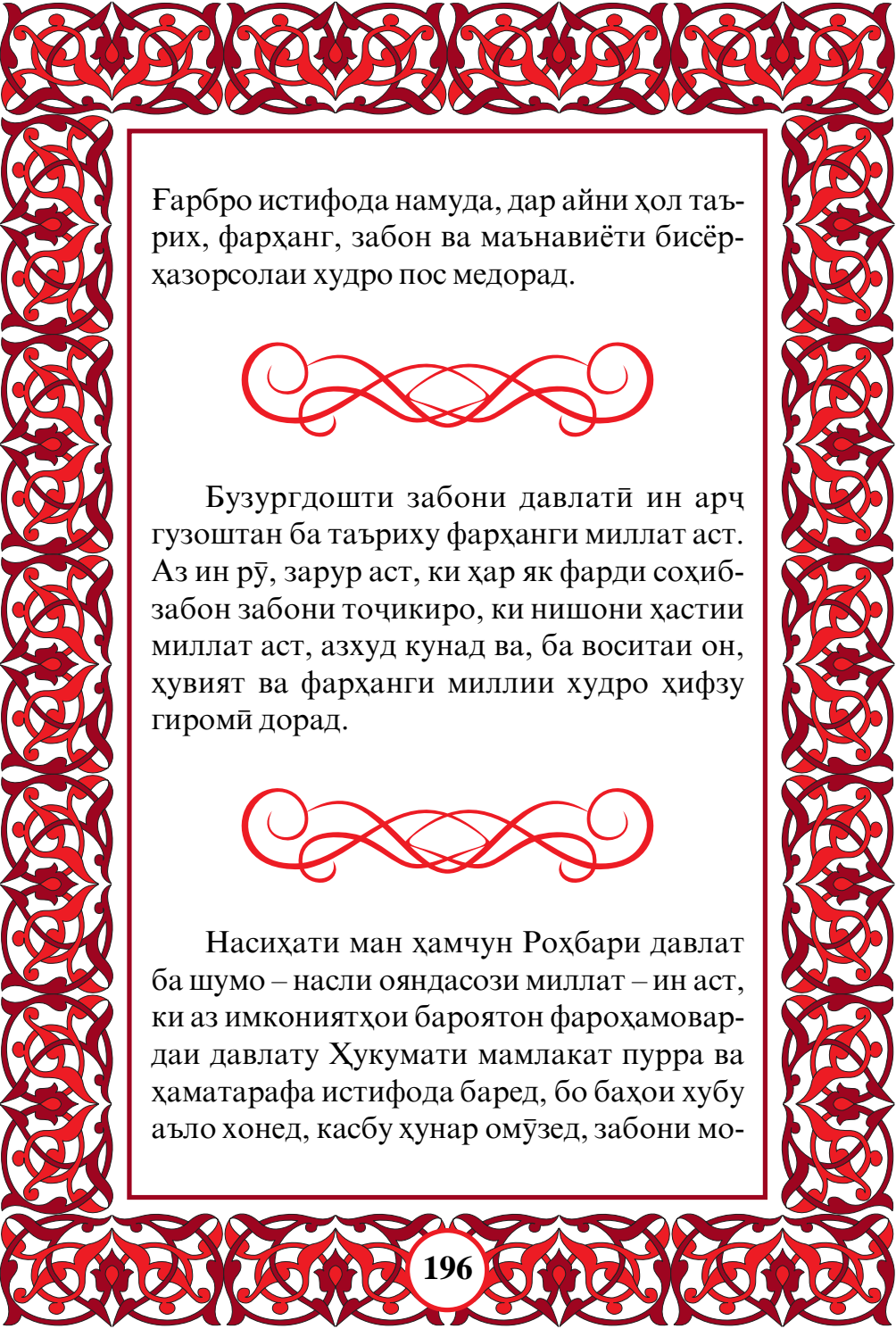
нологияҳои муосир, яъне пешрафти минбаъдаи мамлакат, ба роҳ мондани робитаҳои гуногунсоҳа бо давлатҳои тараққикарда, яъне пайвастан ба ҷаҳони мутамаддин, бе донишҷони забонҳои хоричӣ, пеш аз ҳама русӣ ва англисӣ, ғайриимкон аст.

Агар мо қадру манзалати Ватан, миллат ва забони худро ба таври амиқ дарк на-созем, зарурати густариши худшиносию худогоҳӣ, таҳкими ваҳдати миллӣ ва ҳифзи истиклолияти Тоҷикистонро пайваста таъкид накунем, амнияти миллӣ ва рушди иқтисодиву фарҳангиро таъмин карда наметавонем.

Миллати фарҳангпарвари тоҷик беҳтарин арзишҳои тамаддуни башари Шарқ

Ғарбро истифода намуда, дар айни ҳол таърих, фарҳанг, забон ва маънавиёти бисёр-хазорсолаи худро пос медорад.

Бузургдошти забони давлатӣ ин арҷгузоштан ба таъриху фарҳанги миллат аст. Аз ин рӯ, зарур аст, ки ҳар як фарди соҳибзабон забони тоҷикиро, ки нишони ҳастии миллат аст, азхуд кунад ва, ба воситаи он, хувиат ва фарҳанги миллии худро ҳифзу гиромӣ дорад.

Насихати ман ҳамчун Роҳбари давлат ба шумо – насли ояндасози миллат – ин аст, ки аз имкониятҳои бароятон фароҳамовардаи давлату Ҳукумати мамлакат пурра ва ҳаматарафа истифода баред, бо баҳои хубу аъло хонед, касбу ҳунар омӯzed, забони мо-

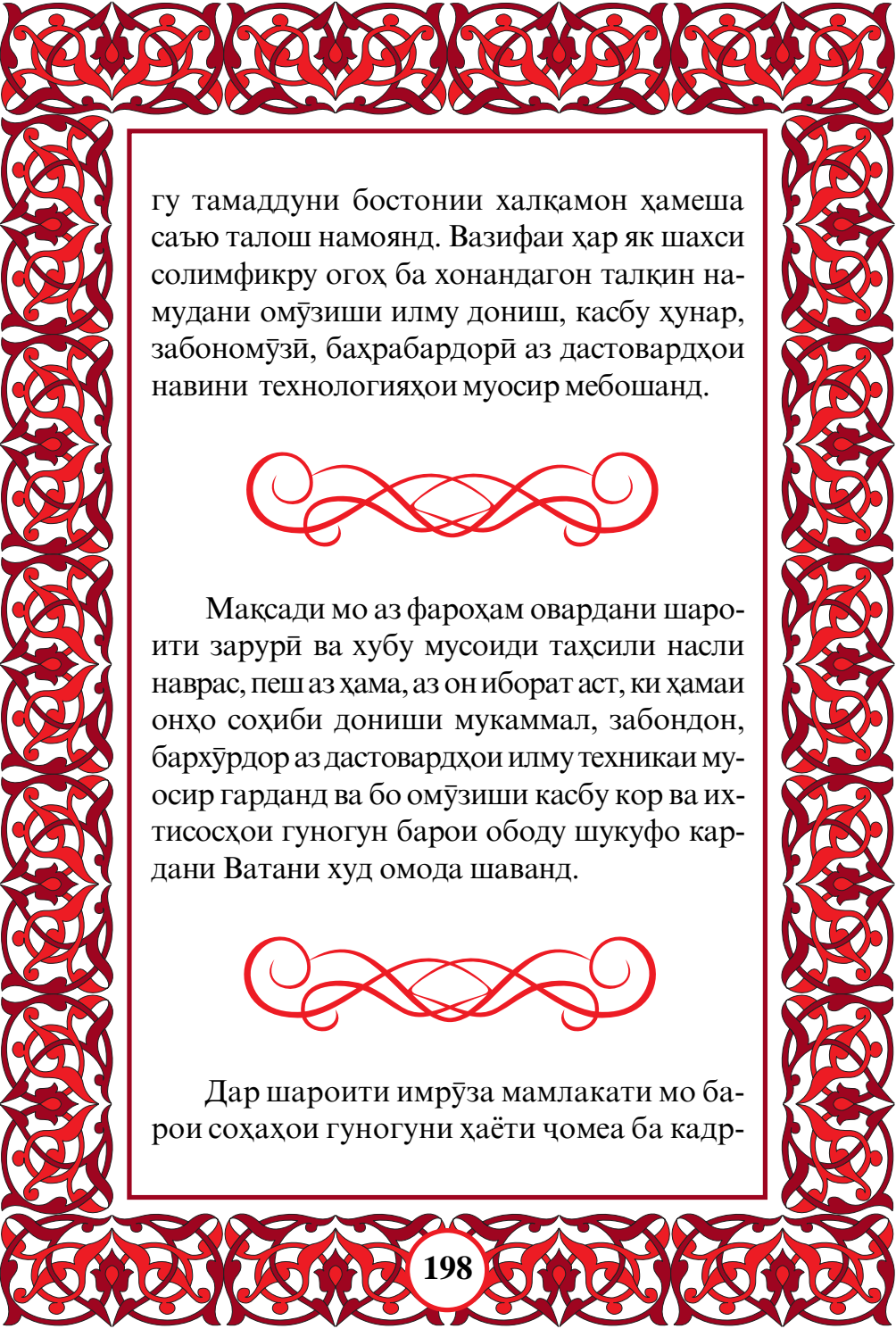
дарӣ, яъне забони давлатиро ба дараҷаи аъло азхуд кунед ва, дар баробари ин, якду забони хориҷӣ ва техникаву технологияҳои муосири коммуникатсиониро низ дар сатҳи баланд омӯzed, ифтихори падару модар, ифтихори халқу миллат ва ифтихори Ватани азизамон – Тоҷикистон – бошед.

Дастоварди бузурги мо дар баҳши сиёсати забон аз ин иборат аст, ки забони давлатӣ дар марҳалаи кӯтоҳ, вале ниҳоят ҳассоси таърихӣ нақши ваҳдатофариро адо намуд

Кормандони соҳаи маориф – омӯзгорону мураббӣён, зиёӣён ва, умуман, аҳли ҷомеаро зарур аст, ки барои тарбияи насли наврас дар рӯҳияи одобу ахлоқи ҳамида, ватандӯстиву ватанпарастӣ, ифтихор аз Ватан ва фарҳан-

гу тамаддуни бостонии халқамон ҳамеша саъю талош намоянд. Вазифаи ҳар як шахси солимфикру огоҳ ба хонандагон талқин намудани омӯзиши илму дониш, касбу ҳунар, забномӯзӣ, баҳрабардорӣ аз дастовардҳои навини технологияҳои муосир мебошанд.

Мақсади мо аз фароҳам овардани шароити зарурӣ ва ҳубу мусоиди таҳсили насли наврас, пеш аз ҳама, аз он иборат аст, ки ҳамаи онҳо соҳиби дониши мукамал, забондон, бархӯрдор аз дастовардҳои илму техникаи муосир гарданд ва бо омӯзиши касбу кор ва ихтисосҳои гуногун барои ободу шукуфо кардани Ватани худ омода шаванд.

Дар шароити имрӯза мамлакати мо барои соҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷомеа ба кадр-

ҳои баландхтисоси миллӣ ниёз дорад. Бо дарназардошти ин нукта вазифаи асосии шумо-хонандагон – , пеш аз ҳама, омӯзиши илму дониш, касбу ҳунар, аз худ кардани забони модарӣ ва забонҳои хориҷӣ, инчунин дастовардҳои техникаву технологияҳои муосир мебошанд.

Ҳар миллату қавме, ки ба густаришу рушди фарҳанг ва маънавиёти ҳеш рӯ меорад ва меҳодад, ки по ба пои равандҳои ҷомеаи пешқадами ҷаҳонӣ қадам бардорад, ноғузир бояд ганҷина ва захираи луғавии худро ҳамеша ғанӣ гардонад, забони адабиरो сайқал диҳад ва рушди умумии забонро бар асоси меъёрҳо ва қонунмандии инкишофи таърихӣ он таъмин созад.

Халқи тоҷик аз азал соҳибмақтаб буд ва, аз ин рӯ, дар тӯли таърихи пурғановати

хеш пойдевори устувори илму хирад, кохи бегазанди забону фарҳанги миллиро барафрохта, ба арсаи таърих даҳҳо нобиғаҳои чаҳониро, ба монанди Рӯдакиву Фирдавсӣ, Ибни Синову Берунӣ, Носири Хусраву Хайём, Ҷалололдини Румиву Имом Ғаззоли, Саъдиву Ҳофиз, Аҳмади Донишу Садриддин Айнӣ ва Бобочон Ғафурову Мирзо Турсунзодаро ато кардааст, ки имрӯз мо бо номи онҳо дар арсаи чаҳонӣ ифтихор менамоем.

Бо забони содаву оммафаҳм ва салису равон расонидани иттилоот ва матолиби таҳлилий яке аз вазифаҳои асосии матбуот ва, умуман, аҳли қалам мебошад. Аҳли қалам ва рӯзноманигорон ҳудашон бояд дар масъалаи риояи қонун дар бораи забон, тозагии он ва рушди забони ширин ва шoirонаву шевои тоҷикӣ намунаи ибрати дигарон бошанд. Ба андешаи ман, ин яке аз рисолатҳои касбӣ ва қарзи шаҳрвандии рӯзноманигорон махсуб мешавад.

Модари тоҷик Рӯдакӣ – султони мулки сухани Аҷамро ба дунё овард ва шеъри оламгири ўро ҳамроҳ бо ҳамосаи мардонагии Фирдавсӣ, осори безаволу наҷотбахши Ибни Сино, ашъори пуршӯр, пур аз ишқу муҳаббат ва панду андарзи Хайём, Ҳофиз, Саъдӣ, Ҷомӣ ва дигар фарзандони худ, бо забони ширину гуворои тоҷикӣ ва нармиву покии тоҷикона, барои наслҳо хонд, аз боду борон ва газанди рӯзгор ҳифз карда, барои наслҳои оянда, аз ҷумла мову шумо, ҳамчун мероси падар ба ворисонаш расонд.

Мо пайвастан ба ҷомеаи мутамаддин ва пешрафтаро мақсаду мароми худ қарор додаем. Барои расидан ба ин ҳадаф мо бояд сатҳи маърифати миллатро баланд бардорем, насли нави дорои тафаккури пешрафтаву созанда ва аз дастовардҳои тамаддуни муосир баҳраварро тарбия намоем. Дарачаи саводу маърифат ва густариши ҷаҳонбинии нав бошад, танҳо бо роҳи таъ-

мини саводу маърифати зан-модар ба даст меояд. Вобаста ба ин, масъалаи омӯзиши забонро, ки ҳамчунин аз оила оғоз мегирад, бори дигар таъкид менамоям. Занону модарон бояд ифтихор дошта бошанд, ки башарият, аз ҷумла мо – тоҷикон, – забони худро бо номи забони модарӣ мешиносем.

Занону модарон масъулияти покизагии забон, сатҳи забондонии фарзандон ва, дар баробари ин, омӯзиши забонҳои дигар, аз ҷумла русӣ ва англисиро, ки имрӯз аллакай талаботи ногузири ҷомеаи пешрафта мебошад, ба зиммадоранд.

Бузургони илми сиёсат беҳуда нагуфтаанд: «Барои он, ки миллатро нест кунӣ, бояд ӯро аз решаҳои таърихиаш, аз ҷумла забону

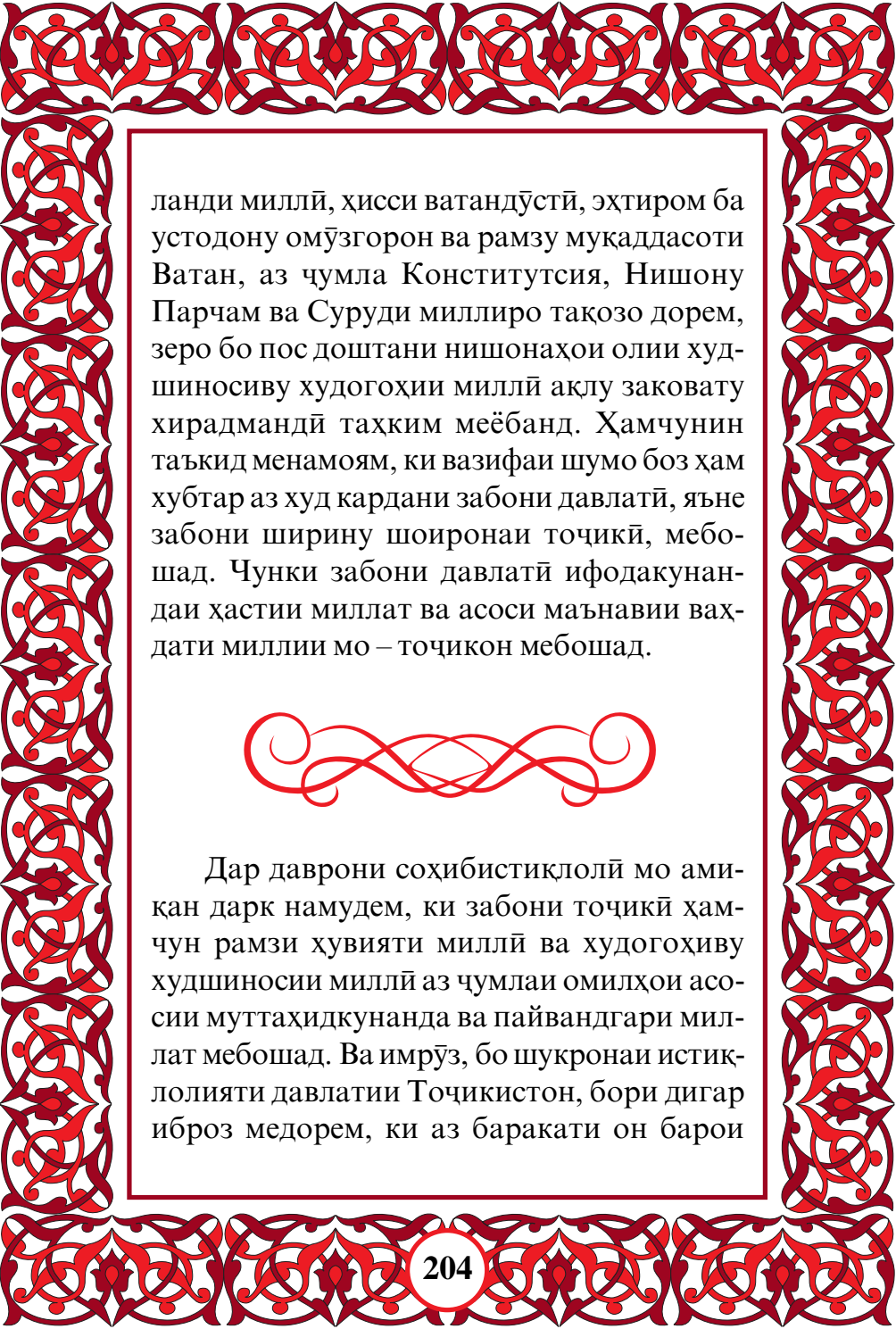
фарҳангаш, чудо сози». Ман доимо таъкид мекунам, ки вақте забону фарҳанги халқ аз байн рафт, давлат низ худ ба худ аз байн меравад. Таърих чунин мисолҳоро бисёр медонад.

Ҳар як эҷодкор сабку услуби худро дорад, вале он бояд ба доираи васеи хонандагон фаҳмо бошад. Аҳли қалам ва рӯзноманигорон худашон бояд дар масъалаи риояи қонун дар бораи забон, тозагии он ва рушди забони ширин ва шоиронаву шеваи тоҷикӣ намунаи ибрати дигарон бошанд. Ба андешаи ман, ин яке аз рисолатҳои касбӣ ва қарзи шахрвандии рӯзноманигорон махсуб мешавад.

Аз шумо – хонандагони азиз – мо танҳо хониши аъло, одоби ҳамида, ифтихори ба-

ланди миллӣ, ҳисси ватандӯстӣ, эҳтиром ба устодону омӯзгорон ва рамзу муқаддасоти Ватан, аз ҷумла Конститутсия, Нишону Парчам ва Суруди миллиро тақозо дорем, зеро бо пос доштани нишонаҳои олии худшиносиву ҳудогоҳии миллӣ ақлу заковату хирадмандӣ таҳким меёбанд. Ҳамчунин таъкид менамоем, ки вазифаи шумо боз ҳам хубтар аз худ кардани забони давлатӣ, яъне забони ширину шоиронаи тоҷикӣ, мебошад. Чунки забони давлатӣ ифодакунандаи ҳастии миллат ва асоси маънавии ваҳдати миллии мо – тоҷикон мебошад.

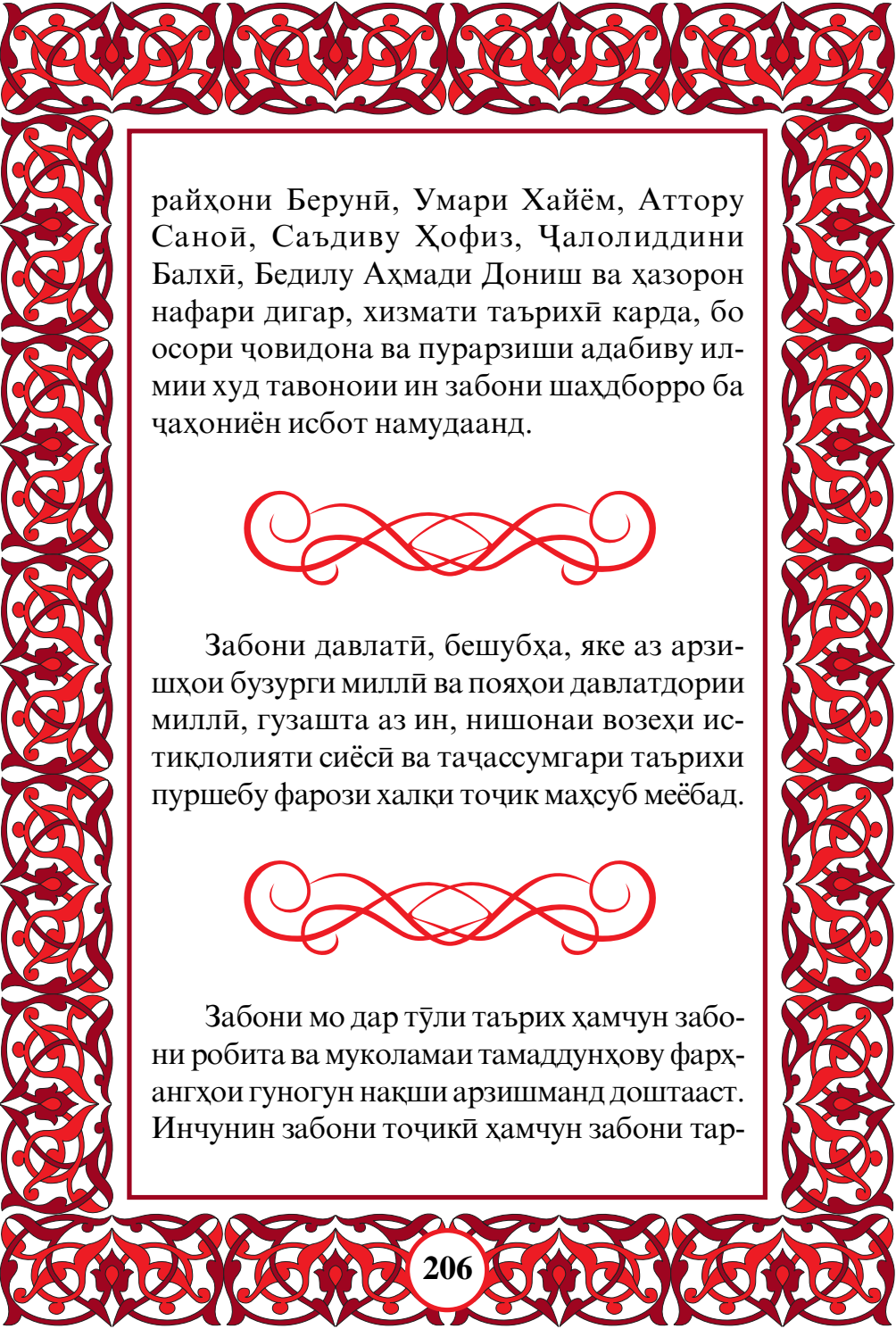

Дар даврони соҳибистиклолӣ мо амиқан дарк намудем, ки забони тоҷикӣ ҳамчун рамзи ҳувияти миллӣ ва ҳудогоҳиву худшиносии миллӣ аз ҷумлаи омилҳои асосии муттаҳидкунанда ва пайвандгари миллат мебошад. Ва имрӯз, бо шукронаи истиқлолияти давлатии Тоҷикистон, бори дигар ибраз медорем, ки аз баракати он барои

рушду такомули арзишҳои асили маънавӣ ва анъанаву суннатҳои неки мардуми тоҷик заминаи мусоиди сиёсӣ ва иҷтимоиву фарҳангӣ фароҳам оварда шуд. Дар раванди ташаккул ва рушди забони муосири тоҷикӣ, боз ҳам ба шарофати соҳибихтиёрии давлатамон, осори гузаштаи хаттӣ ва дигар захираҳои маънавии халқамон, ки ҳамеша аз ҷумлаи сарчашмаҳои шодоби он мебошанд, ба таври бесобиқа мавриди истифодаи соҳибзабонон ва бахусус мутахассисон, қарор гирифтанд.

Собиқаи таърихии забони тоҷикӣ – аз замони давлатдорӣи Сомониён то имрӯз – гувоҳи он аст, ки ин лаҳни шево ва забони ширину шоирона дар ҷаҳон ҳамчун забони илму адаб ва фарҳанги воло шуҳрат дорад. Барои ба ин шуҳрату мартаба расидани он фарзандони фарзонаи миллати тоҷик, ба мисли устод Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, Абулқосими Фирдавсӣ, Абӯалӣ ибни Сино, Абӯ-

райҳони Берунӣ, Умари Хайём, Аттору Саной, Саъдиву Ҳофиз, Ҷалолиддини Балхӣ, Бедилу Аҳмади Дониш ва ҳазорон нафари дигар, хизмати таърихӣ карда, бо осори ҷовидона ва пурарзиши адабиву илмии худ тавоноии ин забони шахдборро ба ҷаҳониён исбот намудаанд.

Забони давлатӣ, бешубҳа, яке аз арзишҳои бузурги миллӣ ва пояҳои давлатдорӣ миллӣ, гузашта аз ин, нишонаи возеҳи истиклолияти сиёсӣ ва таҷассумгари таърихи пуршебу фарози халқи тоҷик маҳсуб меёбад.

Забони мо дар тӯли таърих ҳамчун забони робита ва муколамаи тамаддунҳову фарҳангҳои гуногун нақши арзишманд доштааст. Инчунин забони тоҷикӣ ҳамчун забони тар-

чумаву тафсири китоби муқаддаси мо, мусулмонон, – Қуръони карим – пазируфта шудааст, ки ин худ далели шинохт, эътироф ва мартабаи бузурги он дар ҷаҳони ислом аст.

Мо бояд кӯшиш намоем, ки дар давраи пешрафту таҳаввулоти босуръати техникӣ ва технологӣ забони мо дигаргуниҳои ҷаҳони муосирро фаро гирифта, онҳоро, бо дарназардошти табиат ва имкониятҳои худ, дарҷ ва ҳазм карда тавонад. Барои таъмин кардани раванди дурусти инкишофи забони адабӣ ва истифодаи васеи он дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа зарур аст, ки барномаи давлатии рушди забони миллий таҳия карда шавад. Ин барнома бояд тамоми масъалаҳои назария ва амалияи инкишофи забони давлатиро, бо дарназардошти таҳаввулоти минбаъдаи он, дарбар гирифта, таҳкими мавқеъ ва густариши истифодаи забонро дар ҳамаи соҳаҳои зиндагӣ таъмин намояд.

Забони тоҷикӣ фақат дар сурате ҳамчун забони илму фарҳанг мавриди истифодаи ва-сеъ қарор мегирад, ки бо ин забон истилоҳоти илмӣ ба вучуд оварда шавад. Ва чунон ки дар суҳанрониҳои худ Ҳангоми мулоқот бо мардум, аз ҷумла бо зиёиёни кишвар, борҳо таъкид кардаам, зарурати таҳияи истилоҳоти илмӣ барои бахшҳои мухталифи забони тоҷикӣ на танҳо вазифаи илми забоншиносӣ, балки масъалаи рӯзмарраи сиёсати давлат оид ба забон, бахусус забони давлатӣ, мебошад.

Забони миллӣ симо ва пайкари миллати мо мебошад. Аз ин рӯ, ин симо бояд зебо ва ин пайкар тавоно бошад. Гузашта аз ин, умри миллат ба умри забон вобаста аст, яъне бақои забон бақои миллат аст. Забон нишонаи муҳимтарини миллат ва пайвандгари наслҳост. Бузургии миллатро, пеш аз ҳама, аз он эҳсос кардан мумкин аст, ки афроди он забони миллии худро то чӣ андоза ҳифзу эҳтиром менамояд. Ҳар як фарди бонангу

номус ва ватандӯсту ватанпарвар ва ҳар шахсе, ки забони тоҷикиро ҳамчун забони модари худ дӯст медорад, бояд ин нуктаро бо тамоми ҳастиаш дарк карда, аз рӯйи он амал намояд.

Ҳукумати Тоҷикистон минбаъд низ ба масъалаҳои рушди устувори забони давлатӣ дар тамоми соҳаҳои сиёсӣ ва иқтисодӣ ва иҷтимоӣ фарҳангӣ таваҷҷуҳ зоҳир менамояд ва мақоми онро ҳимоя мекунад. Чунки маҳз забони давлатӣ дастовардҳо ва ҳастиҳои моддӣ-маънавии мардуми кишвари моро дар дохил ва хориҷи он муаррифӣ менамояд.

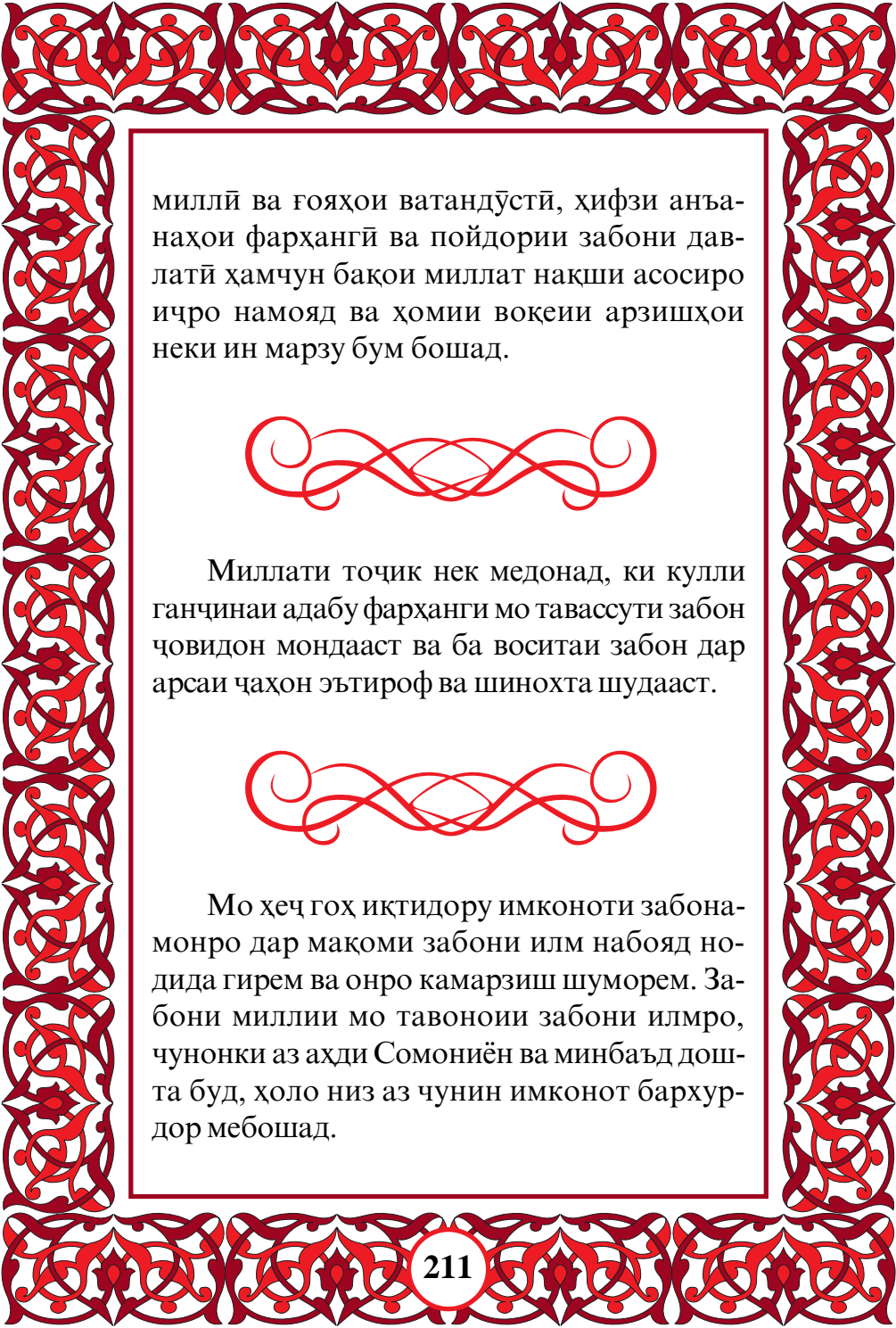
Забони модарӣ сарвати бебаҳои миллат ва давлат буда, дар ҳифзи асолати забони нобу шоиронаи тоҷикӣ, ки бо ашъори қофи-

ласолори шеъри Ачам Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ оғоз мегардад ва маҳз тавассути он меҳру муҳаббати модар дар қалбҳои мо ҷой мегирад, бояд тамоми аъзои ҷомеа ғамхор ва саҳмгузор бошанд. Вазифаи наслҳои имрӯза аз он иборат аст, ки ба фарзандони худ ва, умуман, ба ҷавонон ва насли наврас як масъаларо ҳамеша таъкид ва талқин намоём: забони модарӣ, мисли неъматҳои худододи Модар, Ватан ва Истиклолият, арзиши ҷовидонӣ мебошад ва чун гавҳари бебаҳо эҳтиёт кардани он қарзи ҳар кадоми мост.

Зиёиёни асили мо равшангарони воқеии ҳаётанд, ки дар пешрафти рӯзгори иқтисодиву иҷтимоӣ ва фарҳангиву маънавии ҷомеа, тарғиби анъанаҳои миллӣ, таълиму тарбияи насли наврас, ба камол расонидани инсонии комил ва рушди неруи инсонӣ нақши арзанда мебозанд. Ин кишри бонуфузи ҷомеа бояд минбаъд низ дар тавсеаи худогоҳиву худшиносӣ, тарғиби мафкураи

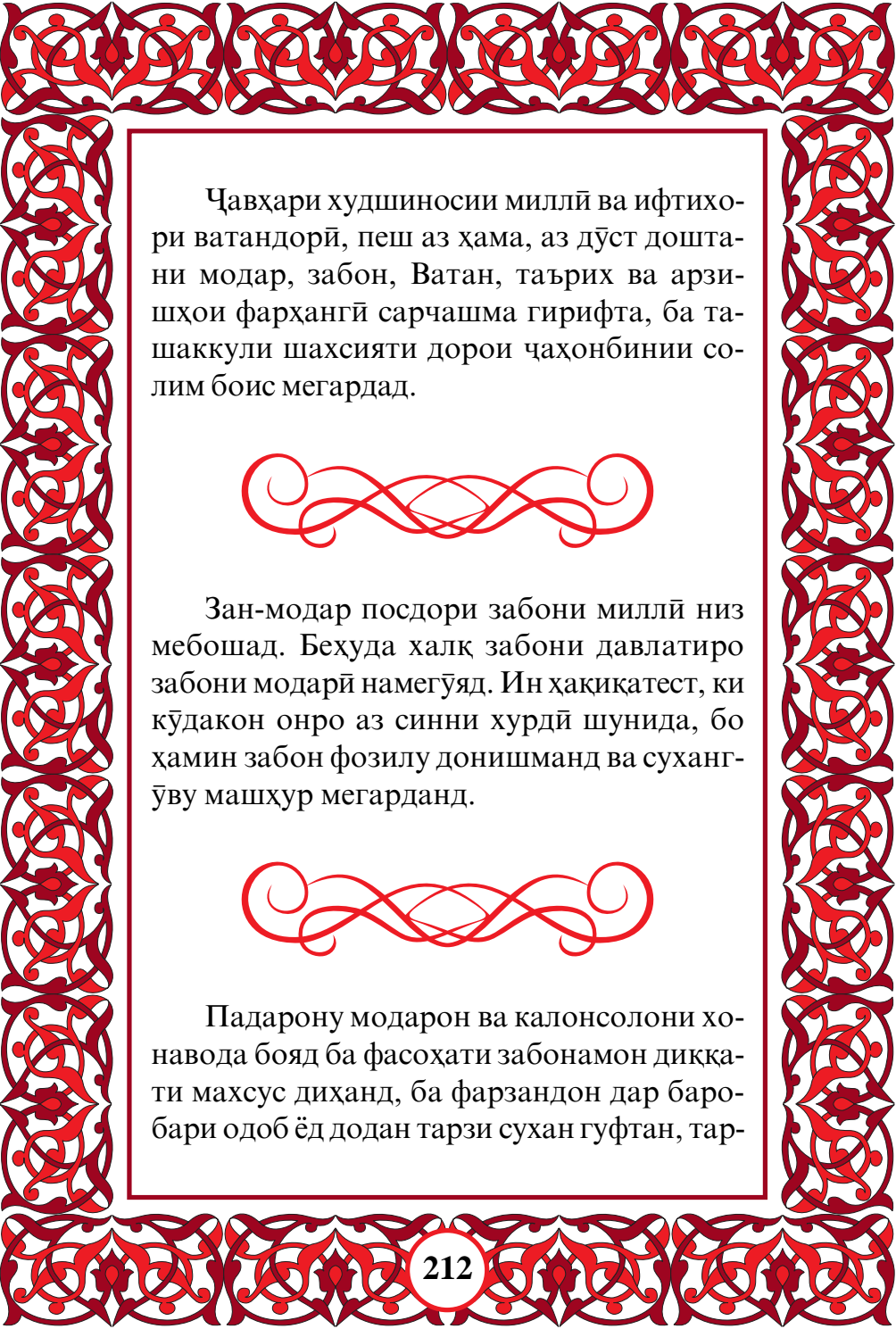
миллӣ ва ғояҳои ватандӯстӣ, ҳифзи анъанаҳои фарҳангӣ ва пойдории забони давлатӣ ҳамчун бақои миллат нақши асосиро иҷро намояд ва ҳомии воқеии арзишҳои неки ин марзу бум бошад.

Миллати тоҷик нек медонад, ки қулли ганҷинаи адабу фарҳанги мо тавассути забон ҷовидон мондааст ва ба воситаи забон дар арсаи ҷаҳон эътироф ва шинохта шудааст.

Мо ҳеҷ гоҳ иқтидору имконоти забонамонро дар мақоми забони илм набояд нодида гирем ва онро камарзиш шуморем. Забони миллии мо тавоноии забони илмро, чунонки аз аҳди Сомониён ва минбаъд дошта буд, ҳоло низ аз чунин имконот бархурдор мебошад.

Чавҳари худшиносии миллӣ ва ифтихори ватандорӣ, пеш аз ҳама, аз дӯст доштани модар, забон, Ватан, таърих ва арзишҳои фарҳангӣ сарчашма гирифта, ба ташаққули шахсияти дорои ҷаҳонбинии солим боис мегардад.

Зан-модар посдори забони миллӣ низ мебошад. Бехуда халқ забони давлатиро забони модарӣ намегӯяд. Ин ҳақиқатест, ки кӯдакон онро аз синни хурдӣ шунида, бо ҳамин забон фозилу донишманд ва суҳангӯву машхур мегарданд.

Падарону модарон ва калонсолони хонавода бояд ба ҷасоҳати забонамон диққати махсус диҳанд, ба фарзандон дар баробари одоб ёд додан тарзи суҳан гуфтан, тар-

зи муомила намуданро омӯзонанд ва дар қалби онҳо меҳру муҳаббатро ба забони модарӣ афзун намуда, забонро поку беолоиш ва софу бегазанд нигоҳдорӣ кунанд. Дар баробари ин, завқи фарзандонро ба азхудкунии касбу хунарҳои замонавӣ ва омӯзиши забонҳои хориҷӣ бедор карда, барои онҳо шароит муҳайё созанд, то фарзандон забондону соҳибхтисос ва шоистаи даврон гарданд.

Ба кулли шахрвандон ва махсусан ба чавонон, меҳоҳам таъкид намоям, ки забон чавҳари ҳастӣ ва бақои умри миллат аст.

Миллати тоҷик бо фарҳанг ва тамаддуни чандҳазорсолаи хеш ифтихор менамояд ва ба ҳубӣ дарк мекунад, ки миллат бе за-

бон амсоли парандаест, ки аз болу пар маҳрум гардида, парвози баландро ба кулӣ фаромӯш кардааст.

Омӯзгорон вазифадоранд, ки наслҳои ояндаро дар рӯҳияи худогоҳиву худшиносӣ, ватандӯстиву меҳанпарастӣ, заҳматдӯстиву ҳимматбаландӣ, ҳифзи манфиатҳои миллӣ, таҳкиму пойдории забони давлатӣ ва арҷгузорӣ ба арзишҳои миллӣ тарбия намоянд.

Ба ҳамагон маълум аст, ки забон баёнгарии сарнавишти таърихӣ халқи тоҷик буда, бо истиқлоли Ватани мо пайванди ҷовидонӣ пайдо кардааст. Дар тӯли тамоми таърих забон барои миллати мо яке аз арсаҳои муборизаи истиқлолхоҳӣ ва ватан-

парасти ба шумор мерафт. Хусусан имрӯз, дар раванди ҷаҳонишавӣ, мо бояд забону фарҳанги худро ҳамчун неъматӣ бузург эҳтиёт карда, онро аз таъсири таҳдидҳои замона эмин дорем.

Бо талошу заҳмати шахсиятҳои бузурги илму адаб забони тоҷикӣ дар сайри таърихӣ хеш давра ба давра ташаккул ва таҳаввул пайдо карда, куҳантарин ва асилтарин унсурҳои таърихӣ ва миллии худро аз қабри асрҳо то кунун ҳифз намуда, имрӯз чун ганҷинаи гаронбаҳо ба мо ба ёдгори мондааст.

Истиқлолияти давлатӣ барои ташаккул ва рушди минбаъдаи забони давлатӣ ва меъёрҳои адабии он ҳамаи шароити мусоидро

фароҳам овард ва ҳама гуна маҳдудияту
 монеахоро дар роҳи ташаккули забон бар-
 тараф намуда, онро ба шоҳроҳи нави тарақ-
 қиёт раҳнамун сохт.

Мо бояд забони давлатиамонро, мисли
 оинаи поку пурчило, нигоҳ дорем ва онро
 аз ҳар гуна олоишу омехтагиҳои нозаруру
 ғайриматлуб хифз намоем.

Дар баробари забони давлатӣ, омӯхтани
 забонҳои хориҷӣ, пеш аз ҳама забонҳои русӣ
 ва англисӣ, тақозои даври замон мебошад,
 зеро ин забонҳо воситаи муоширати байнал-
 милалӣ ба шумор рафта, ба мо дар густари-
 ши муносибатҳоямон бо давлатҳои дигар ва
 ба таваҷҷуҳи ҷомеаи ҷаҳонӣ расонидани ма-
 рому ҳадафҳои миллиамон ва, гузашта аз ин,

ба рушду пешрафти иқтисодиву иҷтимоии
кишварамон мусоидат мекунанд.

Ба шарофати истиқлолият миллати фар-
хангпарвари тоҷик беҳтарин арзишҳои та-
маддуни башарии Шарқу Ғарбро маври-
ди истифода қарор дода, дар айни ҳол таъ-
рих, фарҳанг, забон ва маънавиёти бисёр-
ҳазорсолаи худро ҳимоя намуд ва имрӯз ба
он рушди бештар бахшида, ҳувияти миллӣ
ва арзишҳои волеи тамаддуни ҳешро пой-
дору муқаддас нигоҳ медорад.

Ифтихор аз Ватану ватандорӣ, таъри-
ху фарҳанг, ифтихор аз миллат ва ҳувияти
миллӣ, аввалтар аз ҳама, вобаста ба мақо-
му эътибори забони давлатӣ ва дар поку бе-
газанд нигоҳ доштани он мебошад.

Театр ва, дар мачмӯъ, фарҳанг дар ҳама даври замон таҷассумгари ҳувиёти миллианд. Маҳз фарҳанг, забон ва анъанаву суннатҳои нек асолати миллиро пойдору устувор нигоҳ медоранд.

Пеш аз он ки номи миллат ва забони он таҳаввулотӣ таърихро аз сар гузаронида, ташаккул ёбанд, тоҷикон тӯли асрҳо барои истиқлолият ва ҳувиёти худ бо аҷнабиён муборизаҳои дуру дарози мазҳабию фарҳангӣ бурдаанд.

Меҳоҳем, ки таърихи гузаштаи миллат, давлатдориамонро хубтар омӯзем, ҳамчун давлати соҳибистиқлоли милли аз ҷанголи каративу бегонапарастӣ раҳида, ба кадрӣ тамаддун ва арзишҳои фарҳангӣ, забони

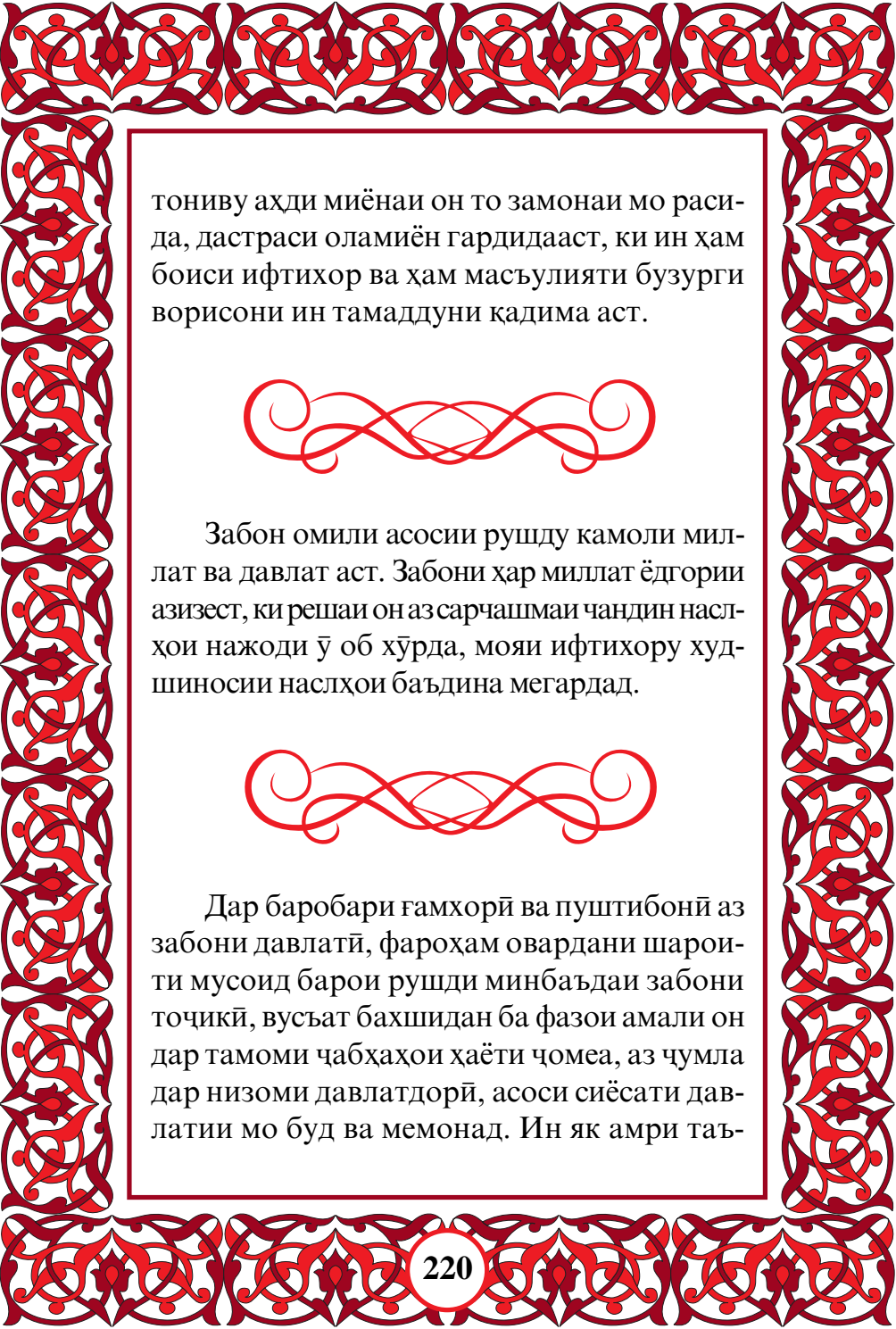
миллӣ ва шеърӯ сухани оламгири ниёгон
бирасем, дар зери парчами Тоҷикистон гирд
омада, истиклолият ва якпорчагии Ватани
азиз, иттиҳоду ваҳдати ҳамагониро пеш
гирем ва давлати воқеан мутамаддин созем.

Мо бояд ифтихор аз он дошта бошем, ки
соҳиби чунин забони ширину гӯшнавози
қадимӣ ва пурғановат, забони илм ва шеърӯ
адаби оламгир ҳастем. Бояд ба қадри он
расем, меҳрашро бо шири модар ба қалби
фарзандонамон ҷо кунем ва ин анъанаро аз
насл ба насл идома диҳем, то забони ноби
тоҷикӣ умри ҷовидона ёбад.

Тамаддуни чандинҳазорсолаи наҷоди
ориё маҳз ба воситаи забони шево ва пур-
ғунҷоиши тоҷикию форсӣ ва қаринаҳои бос-

тониву аҳди миёнаи он то замонаи мо расида, дастраси оламиён гардидааст, ки ин ҳам боиси ифтихор ва ҳам масъулияти бузурги ворисони ин тамаддуни қадима аст.

Забон омили асосии рушду камоли миллат ва давлат аст. Забони ҳар миллат ёдгории азизест, ки решаи он аз сарчашмаи чандин наслҳои наҷоди ӯ об хӯрда, мояи ифтихору худшиносии наслҳои баъдина мегардад.

Дар баробари ғамхорӣ ва пуштибонӣ аз забони давлатӣ, фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди минбаъдаи забони тоҷикӣ, вусъат бахшидан ба фазои амали он дар тамоми ҷабҳаҳои ҳаёти ҷомеа, аз ҷумла дар низоми давлатдорӣ, асоси сиёсати давлатии мо буд ва мемунад. Ин як амри таъ-

рих, шарти истиқлолияти давлатӣ ва тақозои хувияти миллии мо мебошад.

Забони тоҷикӣ чавҳари миллати моро ташкил медиҳад ва тамоми мардуми форси-забони дунёро ба ҳам мепайвандад. Аз ин рӯ, мо забони адабиамонро бояд дӯст дорем, хифз кунем ва густариш диҳем.

Баъди ба даст овардани истиқлолият мо ҳукуки маънавӣ надорем, ки ба поймол шудани истиқлолияти фарҳангии миллатамон роҳ диҳем. Зеро истиқлолияти фарҳангӣ барои мо баробари истиқлолияти сиёсӣ азиз аст. Дар баробари ин, дӯст доштан ва омӯхтани забони модарӣ ҳаргиз маъноии дар доираи забони худ маҳдуд мондан ва аз омӯ-

зиши забонҳои дигар, аз ҷумла русӣ ва англисӣ, сарфи назар карданро надорад.

Бузургтарин вазифаи ҳар фарде, ки даъвои фарҳангу забон мекунад, ниғаҳбонию пошдштани ин мероси муқаддас ва ба наслҳои оянда расонидани забони ширину шево ва забони шеърӯ адаби оламшумули тоҷикӣ мебошад. Зеро забон моли халқ, мероси миллат ва сармояи маънавии давлати соҳибистиқлол аст. Ва ҳеҷ кас ҳақ надорад, ки аз номи миллат ҳуққи барорад, фарҳангу забонашро зери шубҳа гузорад ё бо ҳидоятӣ хоҷаҳои хориҷӣ ҳеш ҳақиқати таърихро инкор намояд.

Забон рӯкни асосии миллат ва давлат аст. Миллату давлат соҳиб ва пуштибони забонанд. Забон омили асосии давлат аст.

Ин аст, ки забон ва давлату миллат дар па-
ноҳи якдигаранд.

Дӯст доштани забон – ин дӯст доштани
Модар, Ватани маҳбуб ва таъриху фарҳан-
ги худ аст.

Забони тоҷикӣ дар Осиёи Марказӣ ва
дунё волотарин меросест, ки аз ҳазорсо-
лаҳои дур чун дурдонаҳои пок то давлати
соҳибистиклоли тоҷикон омада расидааст.

ДАР БОРАИ ОДОБУ АХЛОҚ

Равандҳои сиёсиву иҷтимоӣ ва маъна-
вии ҷомеаи муосири башарӣ собит месозанд,
ки имрӯз сатҳи пешрафту инкишофи ҳаёти
маънавии инсониятро на шумораи зиёди
аҳоли ва сарватҳои моддӣ, балки ахлоқи
хамида, тарбияи нек, рушду нумӯи илму
маориф ва техникаву технологияҳои муосир
муайян мекунанд.

Дар урфият беҳуда нагуфтаанд, ки
«фарзанд азиз, одобаш аз вай азизтар аст».
Равандҳои ҷуртазоии вақтҳои охир низ та-
қозо менамоянд, ки масъулияти омӯзгор,
падару модар, махсусан хизматчиёну ман-
сабдорони давлатӣ ва соҳибкорон, барои
рафторҳои ношоиста ва қонунвайронкунӣ
аз тарафи фарзандонашон баланд бардош-
та шавад.

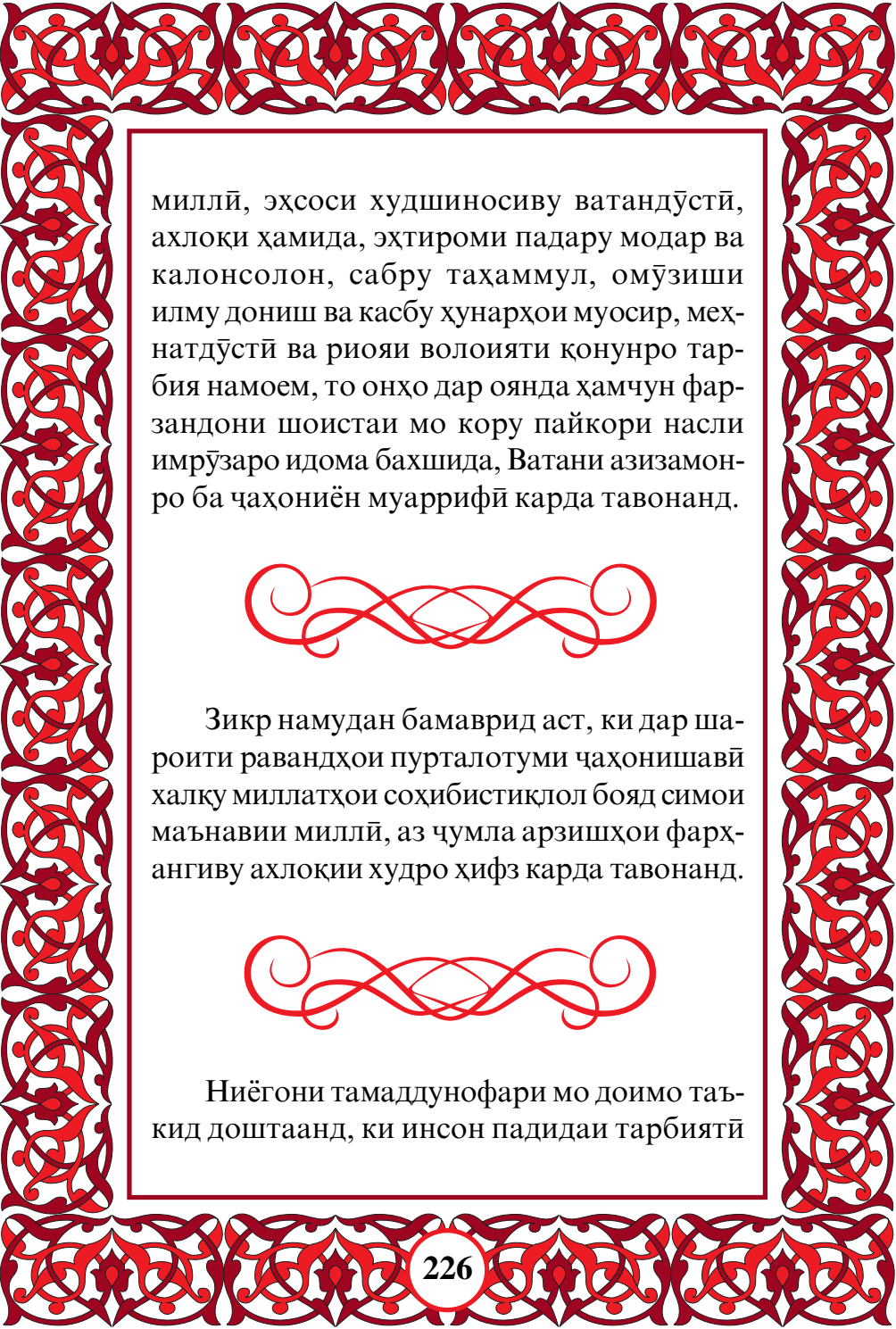
Истиқлолият ва зарурати таҳкими дас-
товардҳои он моро водор месозанд, ки хо-
тираи таърихии халқамонро эҳё намуда, ар-
зишҳои ахлоқиву фарҳангии худро аз нав
барқарор созем ва барои рушду нумӯи за-
бону адабиёт, илму фарҳанг ва мактабу
маориф беш аз ҳар вақти дигар кӯшишу ғай-
рат намоем.

Дар шароити ҷаҳонишавӣ мо бо ҷалби
аҳли ҷомеа, бахусус падару модар, бояд нас-
лери тарбия карда, ба воя расонем, ки аз
нигоҳи одобу ахлоқ, донишу заковат, худ-
шиносиву ҷаҳонбинӣ ба ниёзмандиҳои
ҷаҳони муосир мувофиқ бошад.

Мо бояд дар зехну шуури насли наврас
ва ҷавонони мамлакат ҳисси баланди

миллӣ, эҳсоси худшиносиву ватандӯстӣ, ахлоқи ҳамида, эҳтироми падару модар ва калонсолон, сабру таҳаммул, омӯзиши илму дониш ва касбу ҳунарҳои муосир, меҳнатдӯстӣ ва риояи волоияти қонунро тарбия намоем, то онҳо дар оянда ҳамчун фарзандони шоистаи мо қору пайкори насли имрӯзаро идома бахшида, Ватани азизамонро ба ҷаҳониён муаррифӣ карда тавонанд.

Зикр намудан бамаврид аст, ки дар шароити равандҳои ғурталотуми ҷаҳонишавӣ ҳалқу миллатҳои соҳибистиклол бояд симои маънавии миллӣ, аз ҷумла арзишҳои фарҳангиву ахлоқии худро ҳифз карда тавонанд.

Ниёғони тамаддунофарӣ мо доимо таъкид доштаанд, ки инсон падидаи тарбиятӣ

мебошад. Ташаккул ва такомули ҳақиқии инсон раванди пайгир ва огоҳонаи рушди маънавӣ ва ахлоқии ӯ дар робита бо такмили мазмуни инсонгароии низоми иҷтимоист.

Барои фароҳам омадани муҳити солими ахлоқӣ тамоми аҳли ҷомеа, баҳусус падарону модаронро зарур аст, ки насли наврасро барои фаро гирифтани таърих, адабиёт ва ҷалсафаи қадимии халқи худ талқин намоянд.

Ниёғони мо бо талқини афкори пурарзиши «пиндори нек, гуфтори нек ва кирдори нек» беҳтарин ва равшантарин орзуву омоли инсоният ва рукнҳои ахлоқи ҳамидаро басо орифона ифода намудаанд, ки ин каломи пурҳикмат дар тӯли асрҳо барои

ташаккули арзишҳои солими башардӯстона хидмат кардааст.

Мо бояд ҳамеша бо мақсади баланд бардоштани сатҳи тарбияи насли наврас, тарғибу ташвиқи одоби ҳамидаи муошират, риояи арзишҳои волои умумибашарӣ ва миллӣ, дар рӯҳияи ватандӯстӣ, хештаншиносӣ ва ҷавонмардиву ахлоқи нек ба воя расонидани ҷавонон кӯшиш намоем.

Дар сафарҳои хориҷии худ борҳо аз забони ашхоси гуногун, ки аз таърихи миллати мо воқифанд, шунидаам: мардумони Ғарб дарси одобу ахлоқ, меҳру муҳаббат, самимияти баланду меҳмоннавозӣ, хайрхоҳӣ, ватандорию миллатдӯстиро бояд аз шумо, тоҷикон, омӯзанд.

Натиҷаи аз ҳама нигаронкунанда ва хатто хатарноки раванди глобализатсия ва ҷараёнҳои ба он пайванд коҳиш ёфтани ахлоқ, маънавиёт, одоб, суннат, фарҳанг ва унсурҳои дигари иҷтимоист, ки бе онҳо ҳаस्-тии ҳақиқии инсон амалан ғайриимкон аст.

Тарбияи наврасону ҷавонон дар рӯҳияи ифтихори миллӣ, илму донишандӯзӣ, забондонӣ ва одобу ахлоқи ҳамида кафолати пешрафти маънавии ҷомеа ва, дар маҷмӯъ, ояндаи ободи кишварамон мебошад.

Имрӯз дар назди кормандони соҳаи маориф вазифаи ниҳоят масъулиятнок, яъне мувофиқи талаби замон ташаккул додани ҷаҳонбинӣ, одобу ахлоқи ҳамида, донишҳои муосири насли ҷавони мамлакат, исто-

дааст ва барои ноил гардидан ба ин ҳадафҳои созанда софдилона заҳмат бояд кашид.

Тамоми осори гузаштагони мо аз «Ава-сто» сар карда, то Рӯдакию Фирдавсӣ, Мавлавию Хайём, Носири Хисрав ва Хоҷа Камол, Саъдию Ҳофиз, Ҷомию Соиб, Сайидою Дониш ва садҳо дигарро маҷмӯаи одоби ахлоқ номидан мумкин аст. Ҳочати аз берун овардани меъёрҳои ахлоқӣ нест.

Мероси фарҳангии ниёғони мо, аз ҷумла садҳо одобномаю андарзномаҳо, рисолаҳои ахлоқию дастурҳои давлатдориро фаро мегирад. Ин рисолаҳо арзиши бузурги тарбиявию ахлоқӣ дошта, ба одоби суҳбат, пазириву нишаст, одоби зиёфату меҳмондорӣ, таълиму тарбия, одоби илмомӯзи-

ву интихоби пешаи муносиб, одоби посдо-
рии касбу кор, ҳурмату эҳтироми падару
модар, умуман, калонсолон ва расидан ба
кадри заҳмати ҳалол ва дигар паҳлуҳои
мухталифи тарбияи фарзанд ва рисолати
оиладорӣ бахшида шудаанд.

Ниёғони мо бузургтарин эҷодгарони
фарҳанги ахлоқӣ, одоби оиладорӣ, хусни
басират ва тарбияи пайгирони фарзандон
дар оила буда, ба маънои пуррааш ба мак-
таби тарбияи одамият замина гузоштаанд.

Дар баробари кӯшиш барои ободии Ва-
тан, ба ҷо овардани эҳтироми падару мо-
дар, калонсолон, риояи одобу русуми неки
миллӣ, тоза нигоҳ доштани забони модарӣ
бояд вазифаи ҷонии ҷавонони мо бошад.

Вазифаи падару модарон танҳо ба дунё овардани фарзандон нест, балки вазифаи муқаддаси онҳо бо ахлоқи ҳамида тарбия ва соҳибмаърифат кардани онон мебошад.

Маҳз тавассути тамаддуну оинҳои дари́наи давлатдорӣ аз озмоишҳои мушкили таърих гузаштаем ва ҳар гуна таблиғоту ташвиқоти ғаразнок моро аз роҳи интихобкардамон – сохтмони ҷомеаи ҳуқуқбунёду дунявӣ ва демократӣ – баргардонида наметавонад.

Мо бояд кӯшиш намоем, ки сатҳи маърифати ҷомеа, махсусан ҷавонро баланд бардорем, онҳоро бо фарҳанги халқҳо ва кишварҳои гуногуни ҷаҳон ошно созем, дар рӯҳияи ахлоқи ҳамида ва эҳтиром нисбат ба

инсон тарбия намоем ва нагузорем, ки дар
чомеаи мо падидаҳои шовинизми миллӣ
динӣ ва амалҳои зишти ғайриинсонӣ зуҳур
кунанд.

Дар чунин шароит ва дар замоне, ки таб-
лиғи аъмоли зишт ва ба фарҳанги миллии
мо бегона аз тариқи воситаҳои иттилооти
ҷаҳонӣ ва барномаҳои телевизионии
хориҷӣ афзоиш ёфтааст, мо бояд тарбияи
ахлоқиро дар навбати аввал гузорем.

Дар ҷаҳон миллати моро ҳамчун мар-
думи китобдору китобдӯст, фарҳангпарва-
ру фарҳангсолор ва соҳибмаърифату мута-
маддин эътироф кардаанд. Ва рисолати таъ-
рихӣ равшанфикрони мо дар гузашта,
имрӯз ва оянда низ бо таълифу таснифи осо-

ри илмиву адабӣ, тарғиби ахлоқи ҳамида,
ба роҳи рост раҳнамоӣ кардани ҷомеа ва
эҳтироми фарҳангу ойини халқу миллатҳои
дигари ҷаҳон марбут мебошад.

Дар низоми омӯзишии кишвари мо
бояд, дар баробари инкишофи илмҳои
дақиқ ва фарҳанги техникӣ, ба арзишу
аҳамияти илмҳои ҷомеашиносӣ низ бояд
эътибори зарурӣ дода шавад, зеро ин илмҳо
неруи мафкурасоз буда, ба тарбияву парвар-
риши ахлоқ ва маънавиёти инсон ва ҷомеа
мусоидат менамоянд.

Имрӯз ба хоҳири пешгирӣ кардани кос-
ташавии маънавиёт ва тарғиби ахлоқи
ҳамида дар байни мардум, бахусус наврасо-
ну ҷавонон, Вазорати фарҳанг, Акаде-

мияи илмҳо ва Иттифоқи нависандагонро зарур аст, ки «Баҳористон»-и Ҷомӣ ва дигар асарҳои панду ахлоқии гузаштагонро бузургамонро ҳарчи бештар таҳияву интишор кунанд ва ба хонандагон пешниҳод намоянд.

Зиёӣни кишварро зарур аст, ки тамоми неруви имконияти худро барои баланд бардоштани сатҳи маърифатнокӣ, одобу ахлоқ, тақвияти фарҳанги сиёсии ҷомеа, таҳкими сулҳу субот, ваҳдати милливу сарҷамъии миллат ва рушди минбаъдаи Тоҷикистони азиз истифода намоянд.

Ман борҳо таъкид намудаам ва бори дигар хотирнишон месозам, ки дини мубини ислом ва хусусан, мазҳаби таҳаммулгарои

ханафӣ, ки мо пайравони он ҳастем, дини тарбияву адаб, ахлоқи ҳамида, сулҳу салоҳ ва башардӯстиву инсонпарварӣ мебошад.

Дар осори пурқимати гузаштагонамон метавонем ҳазорон панду андарзро пайдо намоем, ки дар онҳо ахлоқи ҳамидаи инсон, эҳтиром гузоштан ба падару модар ва расидан ба қадри заҳмати онҳо таъкид шудааст.

Танҳо татбиқи пурра ва ҳамаҷонибаи вазифаҳои имрӯз иброзшуда имкон медиҳад, ки мо ба ҳадафҳои асосии ҳеш дар соҳаи маориф – баланд бардоштани сифати таълим, тарбияи ахлоқӣ, азхудкунии технологияҳои муосири иттилоотӣ, сатҳи забондонӣ – яъне тарбия кардан ва ба воя расонидани наслҳои замони нав, ноил шавем.

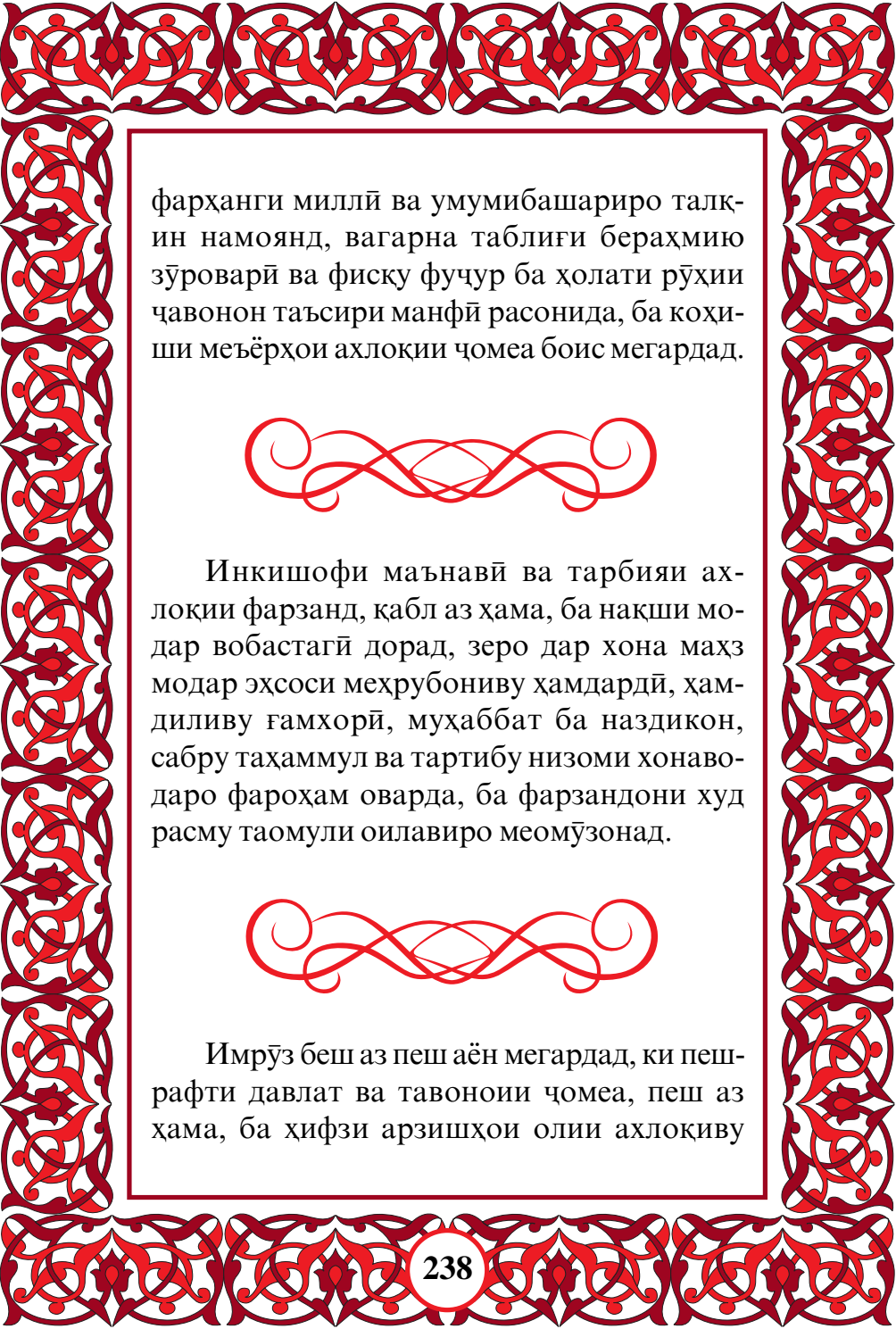
Яке аз вазифаҳои аввалиндараҷаи адабиёт тарбияи маънавии инсон, тарғиби ахлоқи ҳамида, ситоиши ҳамдиливу ҳамкорӣ, суботу осоиш, ба роҳи рост ва ба муҳити солими маънавӣ ҳидоят намудани инсон мебошад.

Ба андешаи ман, одобу рафтор ва сатҳи маънавиёти наврасону ҷавонони мо дар даврони истиқлол хеле баланд рафта, эҳсоси худшиносӣ ва нангу номуси миллӣ дар байни онҳо торафт густариш ёфта истодааст, ки ин боиси қаноатмандист.

Ба ташаккули арзишҳои ахлоқиву маънавии ҷавонон воситаҳои ахбори умум таъсири бузург мерасонанд. Дар ин самт васоити ахбори умум бояд бештар арзишҳои

фарханги миллӣ ва умумибашариро талқин намоянд, вагарна таблиғи бераҳмию зӯроварӣ ва фиску фучур ба ҳолати рӯҳии чавонон таъсири манфӣ расонида, ба коҳиши меъёрҳои ахлоқии ҷомеа боис мегардад.

Инкишофи маънавӣ ва тарбияи ахлоқии фарзанд, қабл аз ҳама, ба нақши модар вобастагӣ дорад, зеро дар хона маҳз модар эҳсоси меҳрубониву ҳамдардӣ, ҳамдиливу ғамхорӣ, муҳаббат ба наздикон, сабру таҳаммул ва тартибу низоми хонаводаро фароҳам оварда, ба фарзандони худ расму таомули оилавиرو меомӯзонад.

Имрӯз беш аз пеш аён мегардад, ки пешрафти давлат ва тавоноии ҷомеа, пеш аз ҳама, ба ҳифзи арзишҳои олиии ахлоқиву

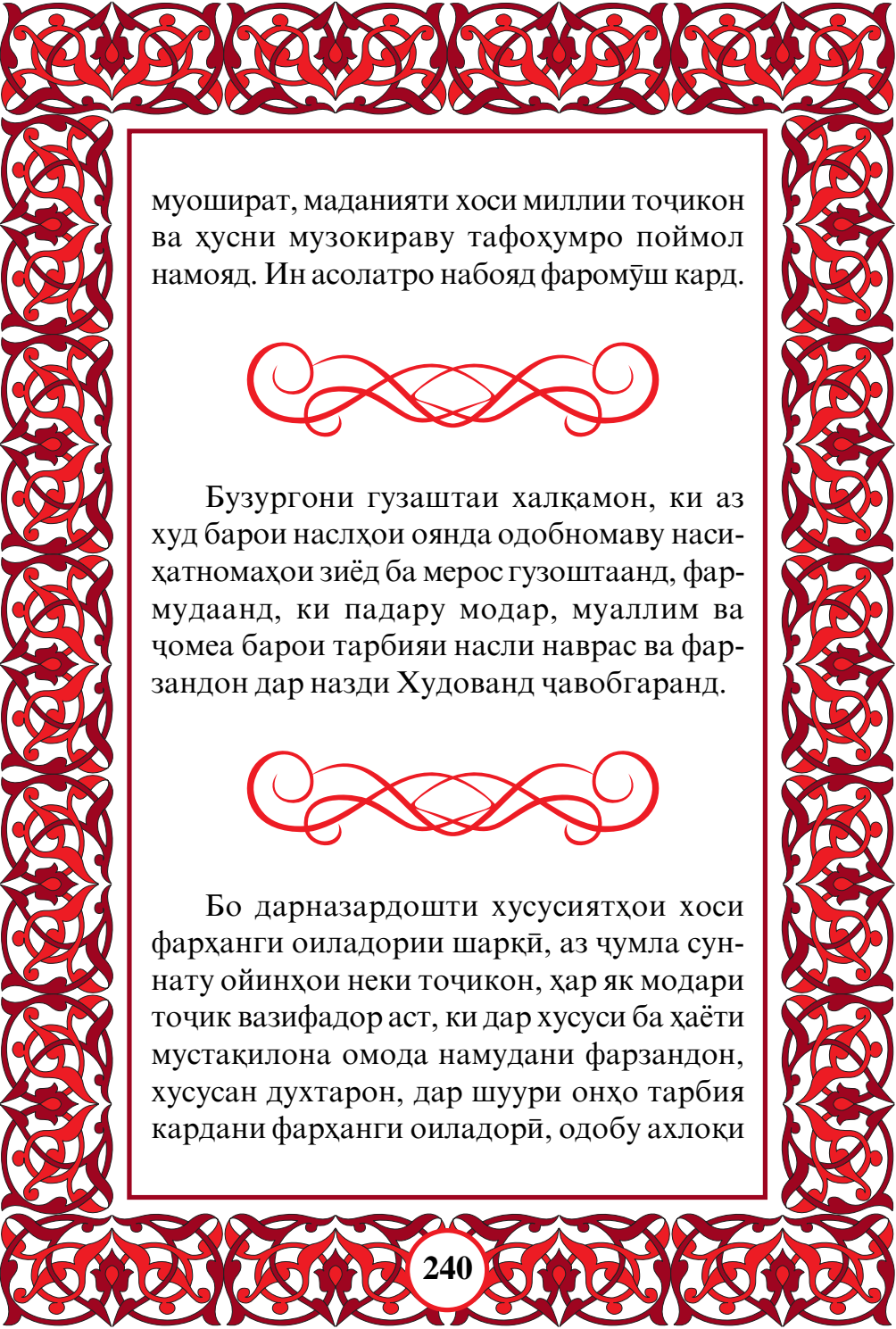
маънавӣ вобаста мебошад, ки бе таълиму тарбияи дуруст зухур кардан ва натиҷа бахшидани онҳо амри маҳол аст.

Инсоният дар ин марҳалаи хеле ҳассос ва мураккаби таърихӣ – нисбат ба тамоми давраҳои дигар – ба илму маърифат, ҳифзи арзишҳои волои фарҳангиву ахлоқӣ, ҳамдигариву ҳамкорӣ ва меҳру рафоқат ниёзи бештар дорад.

Албатта, дӯст доштани Ватан, миллат, мероси фарҳангӣ ва гузаштаи таърихӣ ба ҳар фарди равшанфикру бедордил ва хоса зиёӣён, воҷиб аст. Аммо ин дӯстдорӣ ба ҳеч кас ҳуқуқ намедихад, ки, чи дар баҳсҳои илмӣ ва чи дар чараёни пуштибонии асолату фарҳанги миллат, одоби муомилаву

муошират, маданияти хоси миллии тоҷикон
ва хусни музокираву тафоҳумро поймол
намояд. Ин асолатро набояд фаромӯш кард.

Бузургони гузаштаи халқамон, ки аз
худ барои наслҳои оянда одобномаву наси-
хатномаҳои зиёд ба мерос гузоштаанд, фар-
мудаанд, ки падару модар, муаллим ва
ҷомеа барои тарбияи насли наврас ва фар-
зандон дар назди Худованд ҷавобгаранд.

Бо дарназардошти хусусиятҳои хоси
фарҳанги оиладории шарқӣ, аз ҷумла сун-
нату ойинҳои неки тоҷикон, ҳар як модари
тоҷик вазифадор аст, ки дар хусуси ба ҳаёти
мустақилона омода намудани фарзандон,
хусусан духтарон, дар шуури онҳо тарбия
кардани фарҳанги оиладорӣ, одобу ахлоқи

ҳамида ва сабру таҳаммул кӯшиши доимӣ
дошта бошад.

Ҳадафи асосӣ аз ислоҳоти соҳаи маориф
таълиму тарбияи насли дорои донишу маъ-
рифати баланд, одоби ҳамида, ҷаҳонбинии
васеъ ва аз ҷиҳати ҷисмонӣ солим мебошад.

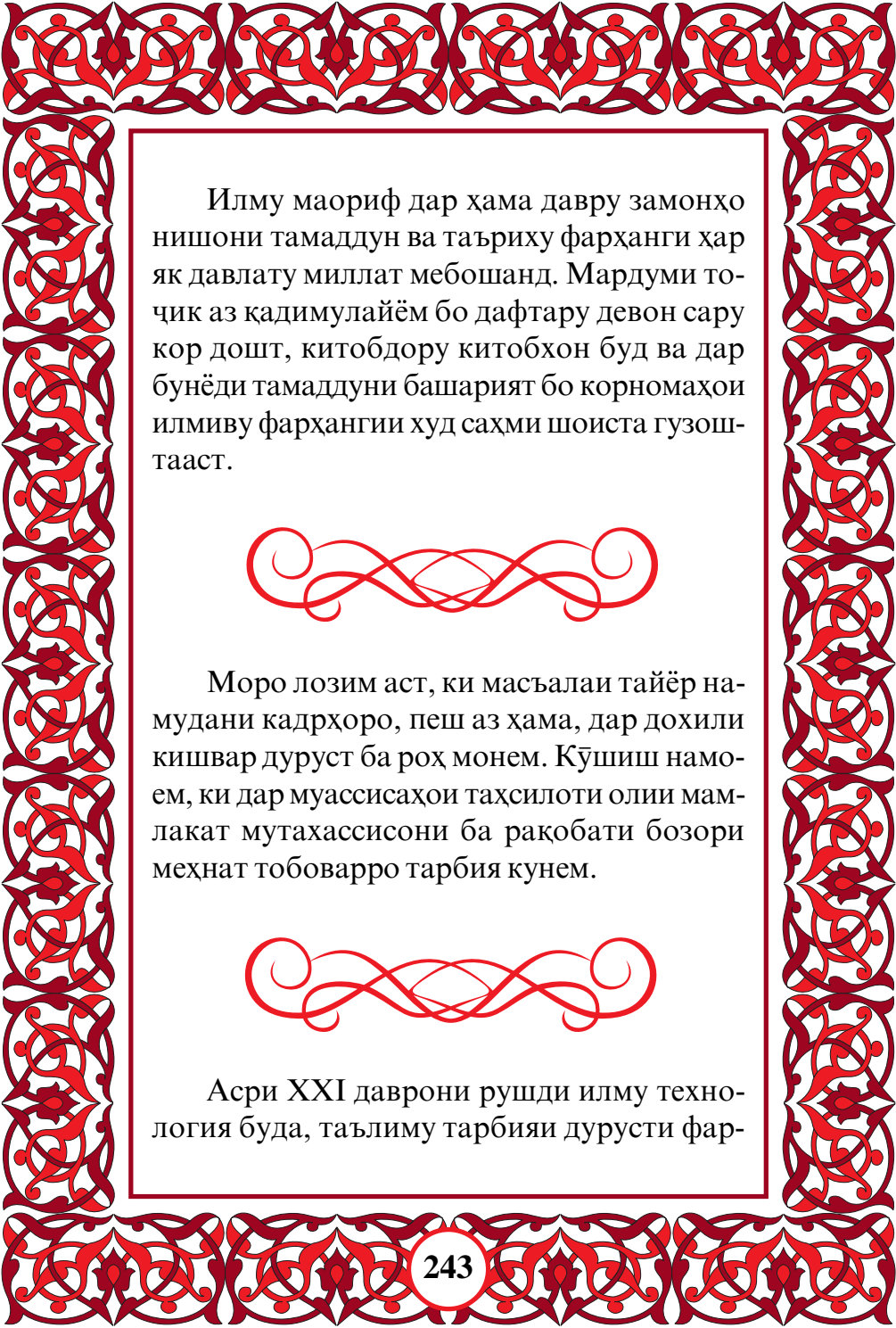
ДАР БОРАИ ТАЪЛИМУ ТАРБИЯ

На танҳо падару модар, балки роҳбарони муассисаҳои таълимии ҳамаи зинаҳои таҳсилот, омӯзгорон, ҷомеа ва давлат вазифадор мебошанд, ки ба масъалаи таълиму тарбияи фарзанд диққати махсус диҳанд. Зеро тарғибу ташвиқи одоби муошират, риояи арзишҳои миллӣ ва умумибашарӣ дар рӯҳияи ватандӯстӣ, ҳештаншиносӣ ва ҷавонмардиву ахлоқи ҳамида ба воя расонидани хонандагону донишҷӯён нақши муҳим мебозанд.

Дар дунёи имрӯз муҳимтарин вазифаи насли калонсол, бавижа падарону модарон ва муаллимону омӯзгорон, аз он иборат аст, ки барои боодобу боахлоқ тарбия шудани наврасон ва ҷавонон талош намоянд.

Илму маориф дар ҳама даври замонҳо нишони тамаддун ва таъриху фарҳанги ҳар як давлату миллат мебошанд. Мардуми тоҷик аз қадимулайём бо дафтари девон сару кор дошт, китобдору китобхон буд ва дар бунёди тамаддуни башарият бо корномаҳои илмиву фарҳангии худ саҳми шоиста гузоштааст.

Моро лозим аст, ки масъалаи тайёр намудани кадрҳоро, пеш аз ҳама, дар дохили кишвар дуруст ба роҳ монем. Кӯшиш намоём, ки дар муассисаҳои таҳсилоти олии мамлакат мутахассисони ба рақобати бозори меҳнат тобоварро тарбия кунем.

Асри XXI даврони рушди илму технология буда, таълиму тарбияи дурусти фар-

зандон, азхуд кардан ва дар ҳамаи самтҳои
зиндагӣ қорӣ намудани навигариҳои илму
техника ва технологияҳои муосир, ташак-
кули неруи солиму созандаи ҷомеа шарт
асосии рушди босуботи иқтисодӣ ва баланд
бардоштани сатҳи сифати зиндагии аҳолии
кишвар мебошанд.

Тақозои замон ин аст, ки сифати таъли-
му тарбия дар муассисаҳои таълимӣ бояд
пайваста боло равад, ба талаботи таҳсилот
дар кишварҳои пешрафта ва бозори меҳна-
ти ватаниву ҷаҳонӣ ҷавобгӯ бошад.

Вақте ки суҳан дар бораи таъмини ҳифзи
иҷтимоии мардум, рушди соҳаҳои маорифу
тандурустӣ, тавсеа ёфтани шабакаи техноло-
гияҳои иттилоотӣ, таблиғи тарзи ҳаёти солим,

таҳсили ҷавонон ва ба воя расонидани мутахассисони ба талаботи замон ҷавобгӯ меравад, барои онҳо, пеш аз ҳама, муҳайё кардани шароити мусоид хеле муҳим аст.

Таърихи халқи ҳешро доништан, ба мероси фарҳангӣ соҳибӣ кардан, зери парчами анъанаву суннатҳои неки инсонпарварона ва дигар фазилатҳои начиб муттаҳид кардани ҳамаи сокинони кишвар мақсаду мароми мо мебошад.

Бузургтарин иқдومه, ки бояд анҷом диҳем, ин покиза нигоҳ доштани фазои ахлоқӣ ва пурбор кардани ҷаҳони маънавии аҳли ҷомеа, бавижа наврасону ҷавонон, бо арзишҳои ахлоқӣ аст. Зеро ҳар қадар тафаккури наврасону ҷавонон аз лиҳози ахлоқӣ

неруманд бошад, давлат низ ба ҳамон ан-
доза неруманду тавоно мегардад.

Фарзанди ҷисман ва аз ҷиҳати маънавӣ
солим ва фарзанде, ки аз лаҳни ширини
модар панду насихат мешунавад, ба қадри
модари худ, миллати худ, Ватани худ, за-
бони шевои модарӣ, таъриху адабиёт ва
фарҳанги куҳанбунёди миллати тамаддун-
офари худ мерасад.

Падару модарон бояд на дар як рӯзи
имтиҳон, балки аз рӯзи таваллуди фарзан-
дашон ба таълиму тарбияи ӯ диққати ҷиддӣ
диҳанд, барои дуруст ба камол расидани ӯ
шароит фароҳам оваранд, асбобу ашёи таъ-
лимашро таъмин намоянд ва завқи ӯро ба-
рои интиҳоби дурусти касб бедор созанд.

Яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати давлат дар бахши ҷавонон – мувофиқи талаботи замон – таълиму тарбияи дурусти насли ҷавон аст.

Омӯзгорон ва роҳбарони муассисаҳои таълимӣ бояд ба сифати таълиму тарбия диққати бештар дода, аз усулҳои фаъоли таълим истифода намоянд ва талаботи хонандагону донишҷӯёнро барои гирифтани таҳсилот қонеъ гардонанд.

Ташаккул додан ва истифодаи босамари неруи инсонӣ, ҳалли масоили иҷтимоӣ, аз ҷумла таълиму тарбияи насли наврас дар рӯҳияи ифтихор аз давлатдории миллӣ ва – ниҳоят, дастбӣ ба сатҳу сифати шоистаи зиндагӣ барои сокинон аз қабилӣ масъа-

лаҳои аввалиндараҷае мебошанд, ки ҷиҳати иҷрои онҳо бояд тамоми сохтору мақомоти давлатӣ ва аҳли ҷомеа якҷоя ва аҳлона азму талош намоянд.

Имрӯз барои мо таблиғу ташвиқоти ҷунин арзишҳои фарҳангӣ ва анъанавӣ муҳим аст, ки онҳо ба инкишофи маънавии инсон ва тақомули шахсияти вай мусоидат менамоянд.

Масъалаҳои маърифати оиладорӣ, баланд бардоштани масъулияти падару модарон дар таълиму тарбияи фарзанд, омода кардани фарзандон ба ҳаёти мустақилона ва пойдории оила аз ҷумлаи проблемаҳои мебошанд, ки диққати доимии тамоми мақомоти давлатӣ, муассисаҳои таҳсилотӣ ва кулли аъзои ҷомеа ро тақозо мекунанд.

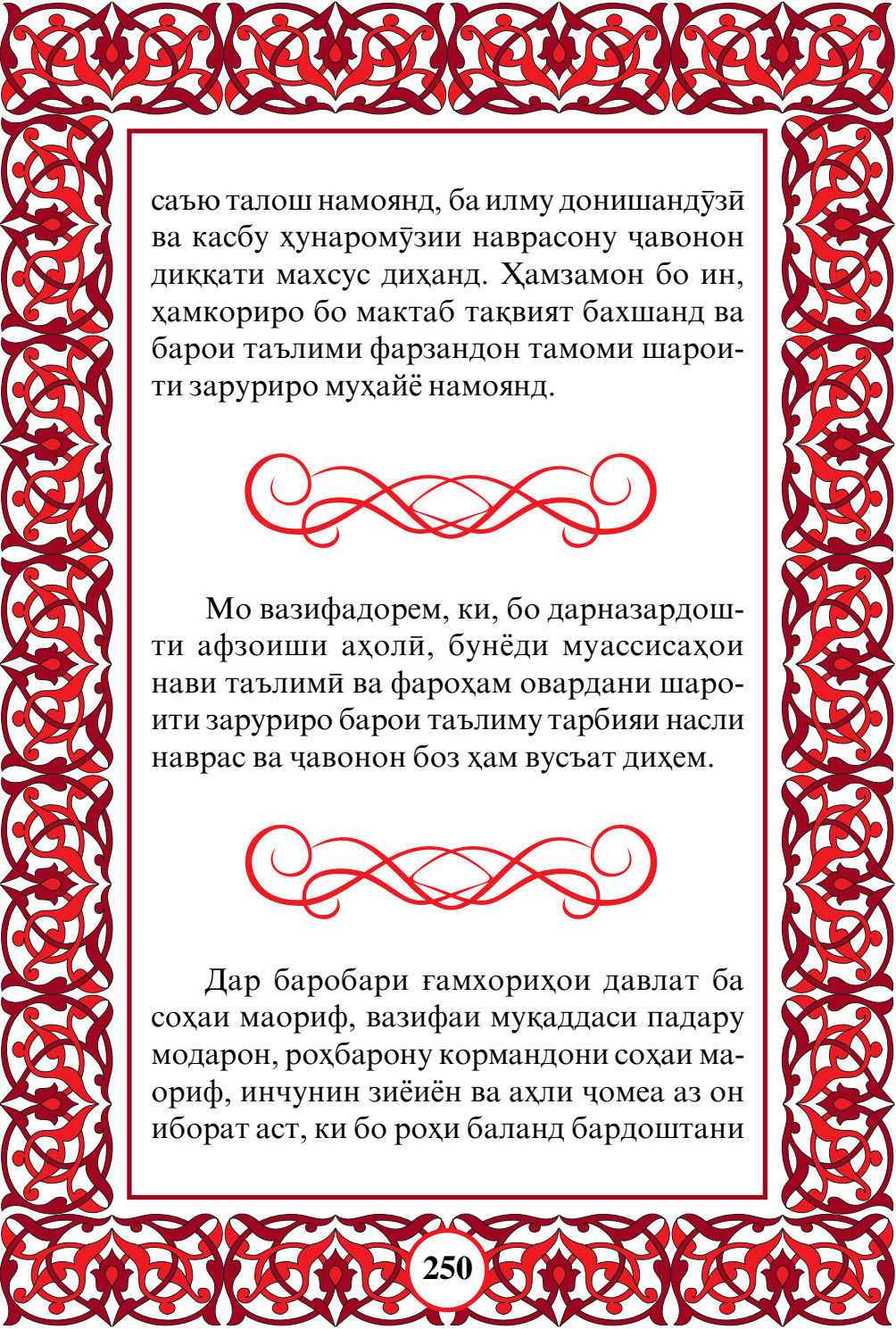
Омӯзгоронро зарур аст, ки ҳастии худро ба донишандӯзии фарзандони халқ сарф намоянд, онҳоро мисли нури чашми хеш азиз донанд, барои босаводу бомаърифат шудани шогирдон заҳмат кашанд ва, бо ин восита, инсони комилро ба воя расонанд.

Мо бояд ҳамаи имконияту захираҳои маънавию зеҳнии худро барои ислохот ва таҷдиди шуури насли наврас ва ҷавонон, инчунин соҳибмаърифату соҳибихтисос гардонидани онҳо сафарбар намоем.

Ба падару модарон, масъулони таълиму тарбия, роҳбарони мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва тамоми ҷомеаи шаҳрвандӣ муроҷиат менамоем, ки барои аз мактаб дур намондани фарзандон

саъю талош намоянд, ба илму донишандӯзӣ
ва касбу ҳунаромӯзии наврасону ҷавонон
диққати махсус диҳанд. Ҳамзамон бо ин,
ҳамкориро бо мактаб тақвият бахшанд ва
барои таълими фарзандон тамоми шароити
заруриро муҳайё намоянд.

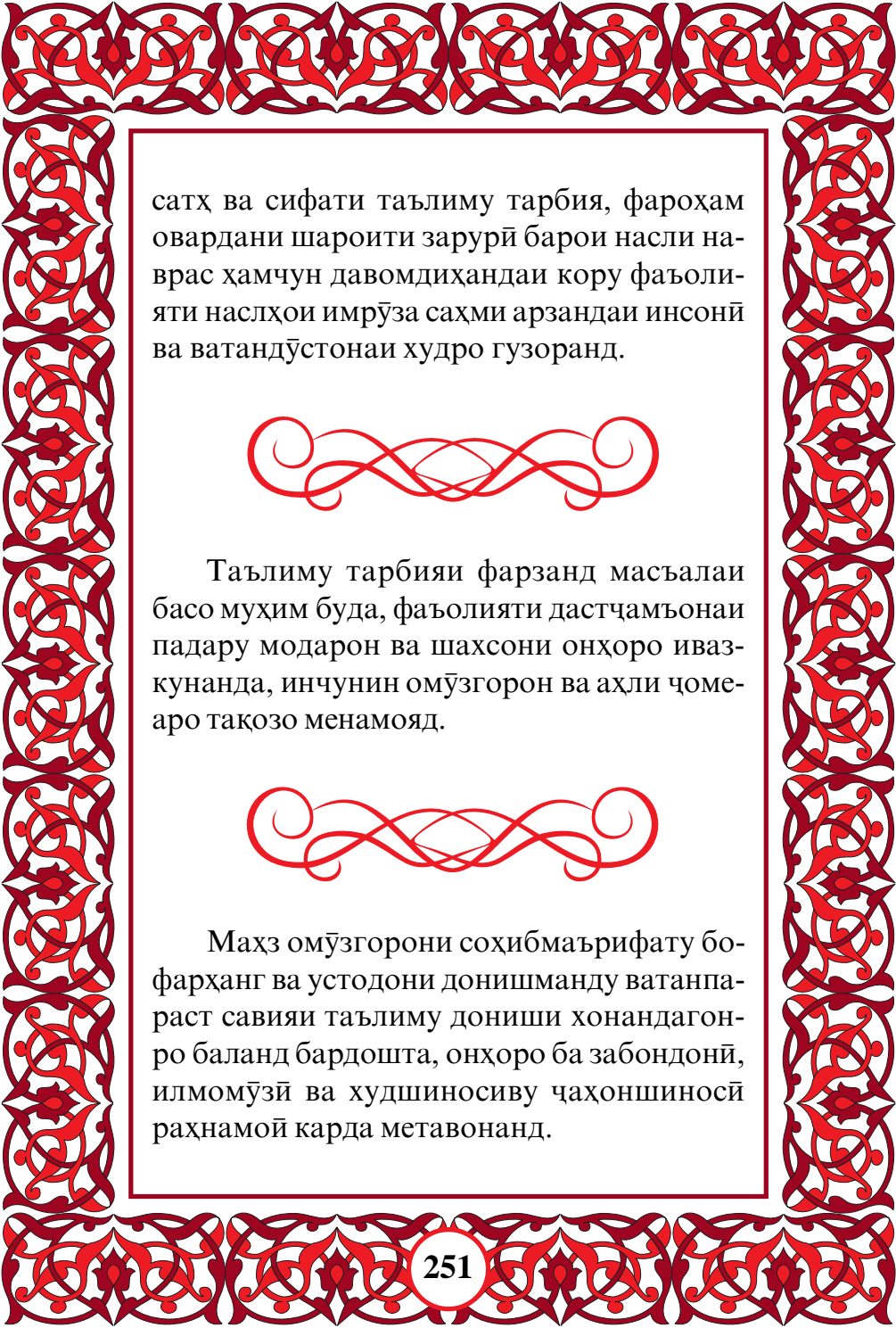

Мо вазифадорем, ки, бо дарназардошти
афзоиши аҳоли, бунёди муассисаҳои
нави таълимӣ ва фароҳам овардани шароити
заруриро барои таълиму тарбияи насли
наврас ва ҷавонон боз ҳам вусъат диҳем.

Дар баробари ғамхориҳои давлат ба
соҳаи маориф, вазифаи муқаддаси падару
модарон, роҳбарону кормандони соҳаи маориф,
инчунин зиёиён ва аҳли ҷомеа аз он
иборат аст, ки бо роҳи баланд бардоштани

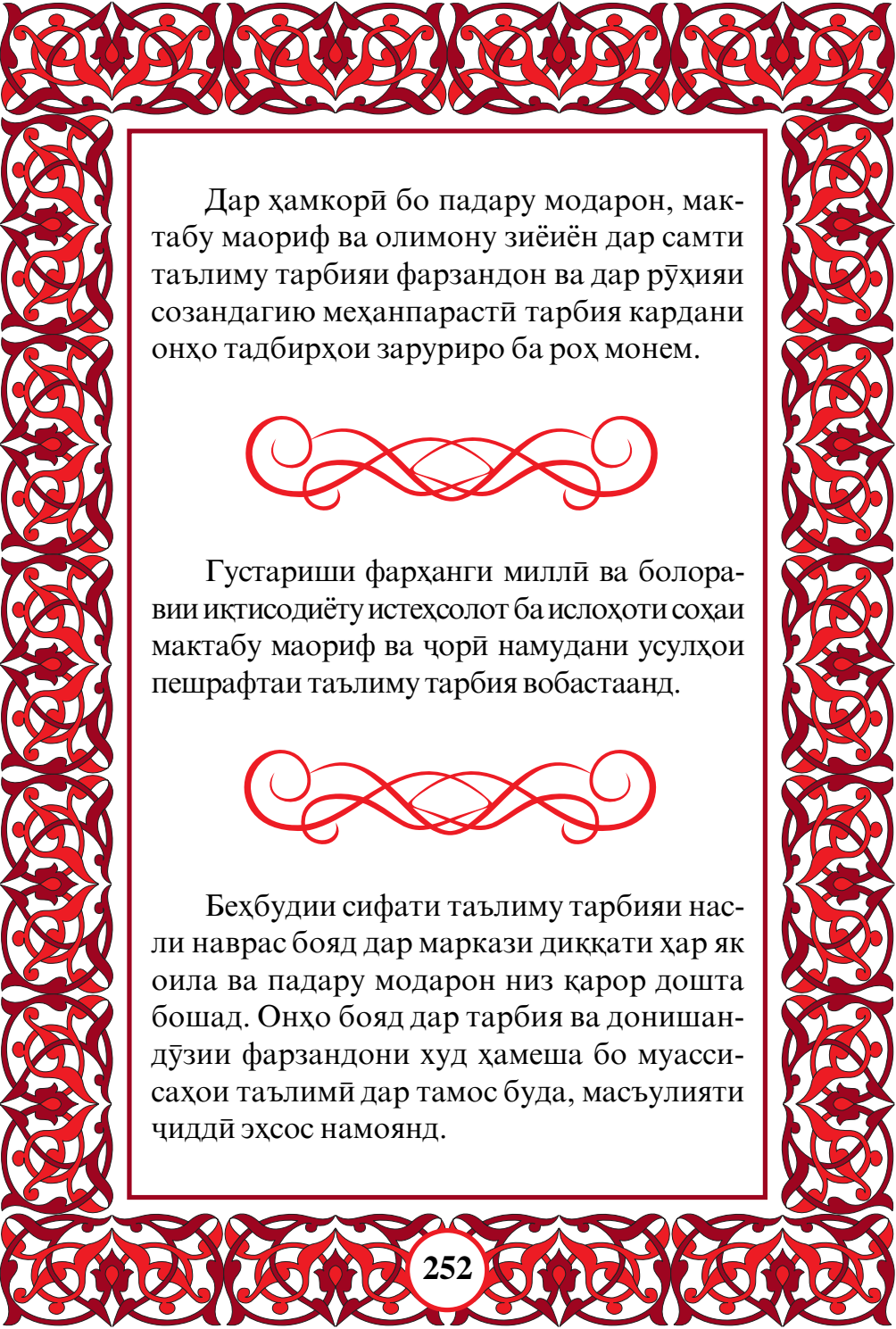
сатҳ ва сифати таълиму тарбия, фароҳам овардани шароити зарурӣ барои насли наврас ҳамчун давомдиҳандаи кору фаъолияти наслҳои имрӯза саҳми арзандаи инсонӣ ва ватандӯстонаи худро гузоранд.

Таълиму тарбияи фарзанд масъалаи басо муҳим буда, фаъолияти дастҷамъонаи падару модарон ва шахсони онҳоро ивазкунанда, инчунин омӯзгорон ва аҳли ҷомеа ро тақозо менамояд.

Маҳз омӯзгорони соҳибмаърифату бофарҳанг ва устодони донишманду ватанпараст савияи таълиму дониши хонандагонро баланд бардошта, онҳоро ба забондонӣ, илмомӯзӣ ва худшиносиву ҷаҳоншиносӣ раҳнамоӣ карда метавонанд.

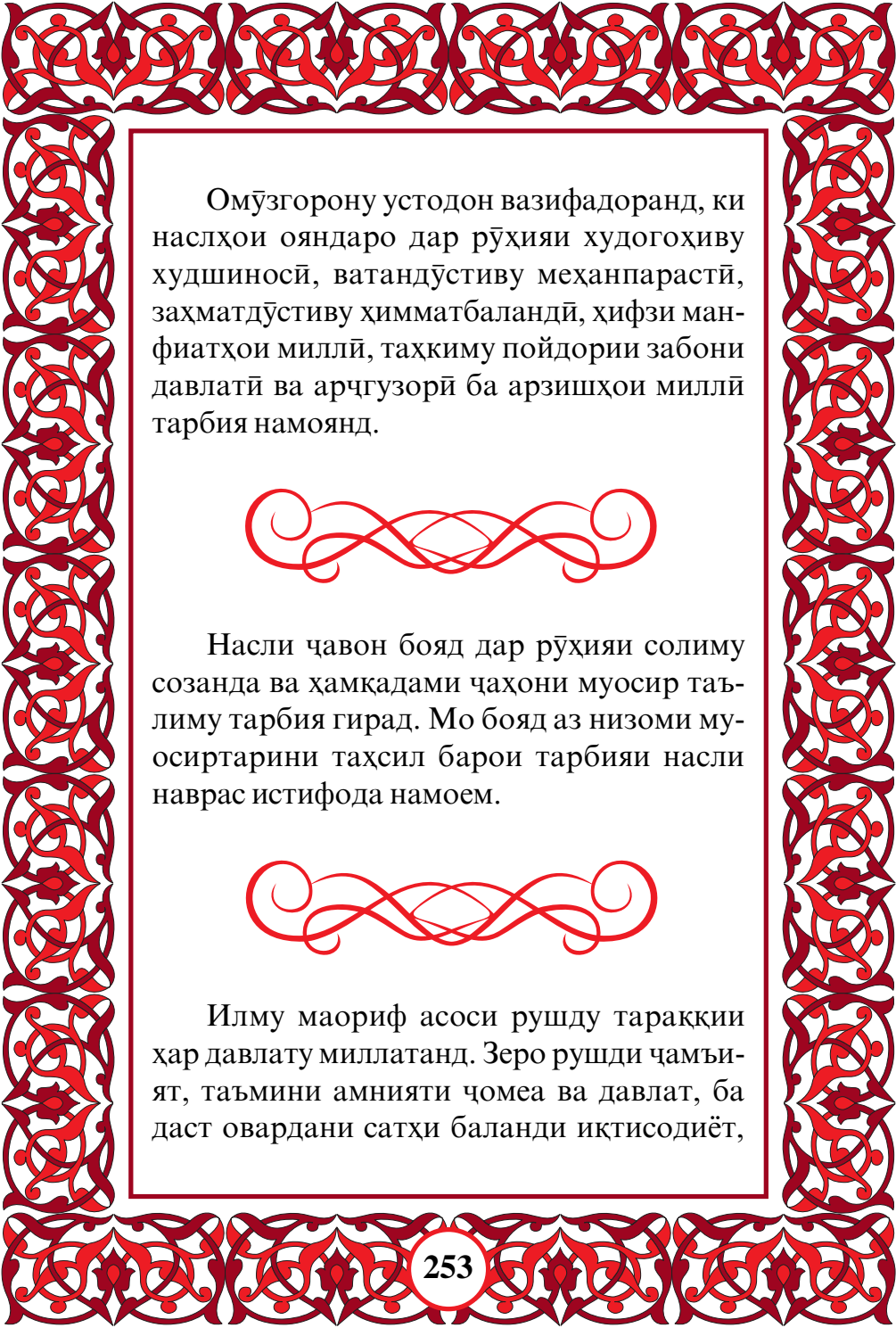
Дар ҳамкорӣ бо падару модарон, мактабу маориф ва олимону зиёиён дар самти таълиму тарбияи фарзандон ва дар рӯҳияи созандагию меҳанпарастӣ тарбия кардани онҳо тадбирҳои заруриро ба роҳ монем.

Густариши фарҳанги миллӣ ва болоравии иқтисодиёту истеҳсолот ба ислохоти соҳаи мактабу маориф ва чорӣ намудани усулҳои пешрафтаи таълиму тарбия вобастаанд.

Беҳбудии сифати таълиму тарбияи насли наврас бояд дар маркази диққати ҳар як оила ва падару модарон низ қарор дошта бошад. Онҳо бояд дар тарбия ва донишандӯзии фарзандони худ ҳамеша бо муассисаҳои таълимӣ дар тамос буда, масъулияти ҷиддӣ эҳсос намоянд.

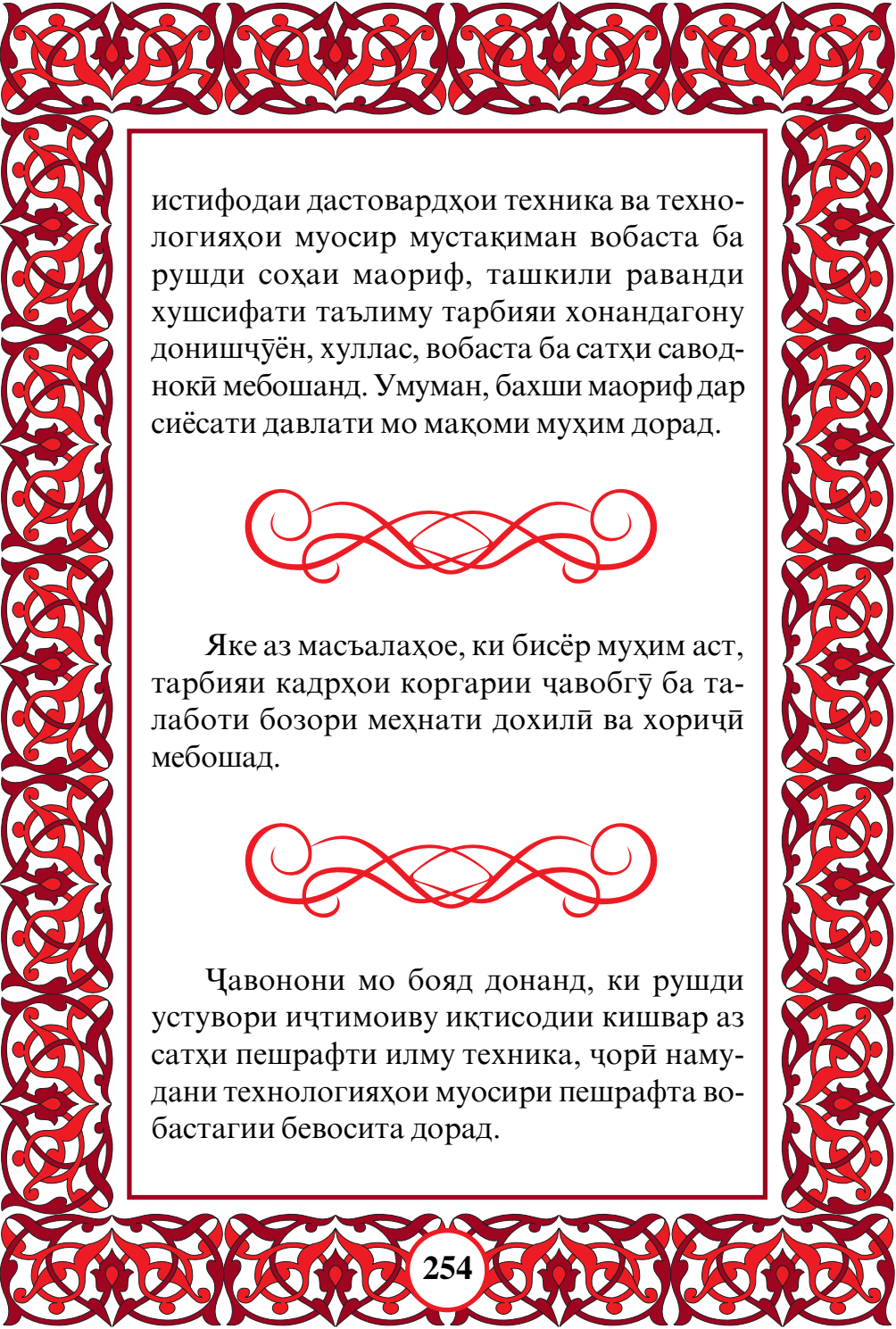
Омӯзгорону устодон вазифадоранд, ки наслҳои ояндаро дар рӯҳияи худогоҳиву худшиносӣ, ватандӯстиву меҳанпарастӣ, заҳматдӯстиву ҳимматбаландӣ, ҳифзи манфиатҳои миллӣ, таҳкиму пойдории забони давлатӣ ва арҷгузорӣ ба арзишҳои миллӣ тарбия намоянд.

Насли ҷавон бояд дар рӯҳияи солиму созанда ва ҳамқадами ҷаҳони муосир таълиму тарбия гирад. Мо бояд аз низоми муосиртарини таҳсил барои тарбияи насли наврас истифода намоем.

Илму маориф асоси рушду тараққи ҳар давлату миллатанд. Зеро рушди ҷамъият, таъмини амнияти ҷомеа ва давлат, ба даст овардани сатҳи баланди иқтисодиёт,

истифодаи дастовардҳои техника ва технологияҳои муосир мустақиман вобаста ба рушди соҳаи маориф, ташкили раванди хушсифати таълиму тарбияи хонандагону донишҷӯён, ҳуллаш, вобаста ба сатҳи саводнокӣ мебошанд. Умуман, бахши маориф дар сиёсати давлати мо мақоми муҳим дорад.

Яке аз масъалаҳои, ки бисёр муҳим аст, тарбияи кадрҳои коргарии ҷавобгӯ ба талаботи бозори меҳнати дохилӣ ва хориҷӣ мебошад.

Ҷавонони мо бояд донанд, ки рушди устувори иҷтимоиву иқтисодии кишвар аз сатҳи пешрафти илму техника, ҷорӣ намудани технологияҳои муосири пешрафта вобастагии бевосита дорад.

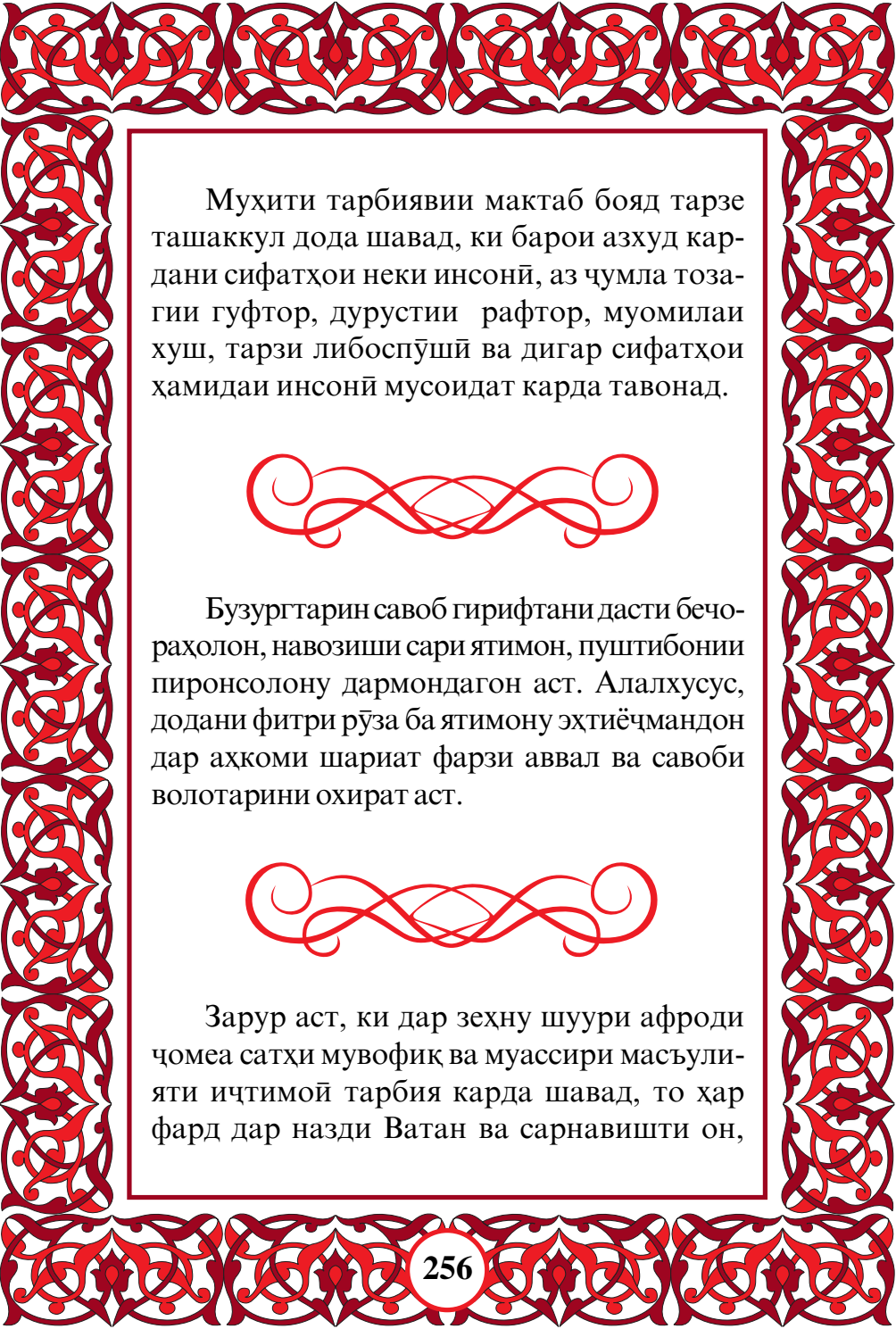
Эҳтиёт кардан ва инкишоф додани неруи зеҳнӣ ва эҷодии ҷомеа, муҳайё сохтани шароит барои таҳкими заминаи маърифати ҷавонон масъалаҳои хеле муҳиманд.

Ҷавонони босаводу соҳибмаърифат ва аз ҷиҳати маънавию ҷисмонӣ солиро тарбия кардан вазифаи боифтихор аст.

Мо вазифадорем, ки ба хотири тарбияи насли наврас ва ҷавонони имрӯза дар рӯҳияи ватандӯстиву сулҳхоҳӣ ва ободкориву созандагӣ, инчунин барои наслҳои ояндаи халқамон ба мерос гузоштани ин дастоварди муқаддасу нодир фарҳанги сулҳро ҳамчун ҷузъи доимии фарҳанги зиндагии мардум густариш бахшем.

Муҳити тарбиявии мактаб бояд тарзе ташаккул дода шавад, ки барои азхуд кардани сифатҳои неки инсонӣ, аз ҷумла тозагии гуфтор, дурустии рафтор, муомилаи хуш, тарзи либоспӯшӣ ва дигар сифатҳои ҳамидаи инсонӣ мусоидат карда тавонад.

Бузургтарин савоб гирифтани дасти бечораҳо, навозиши сари یتимон, пуштибонии пиронсолону дармондагон аст. Алалхусус, додани фитри рӯза ба یتимону эҳтиёчмандон дар аҳкоми шариат фарзи аввал ва савоби волотарини охират аст.

Зарур аст, ки дар зехну шуури афроди ҷомеа сатҳи мувофиқ ва муассири масъулияти иҷтимоӣ тарбия карда шавад, то ҳар фард дар назди Ватан ва сарнавишти он,

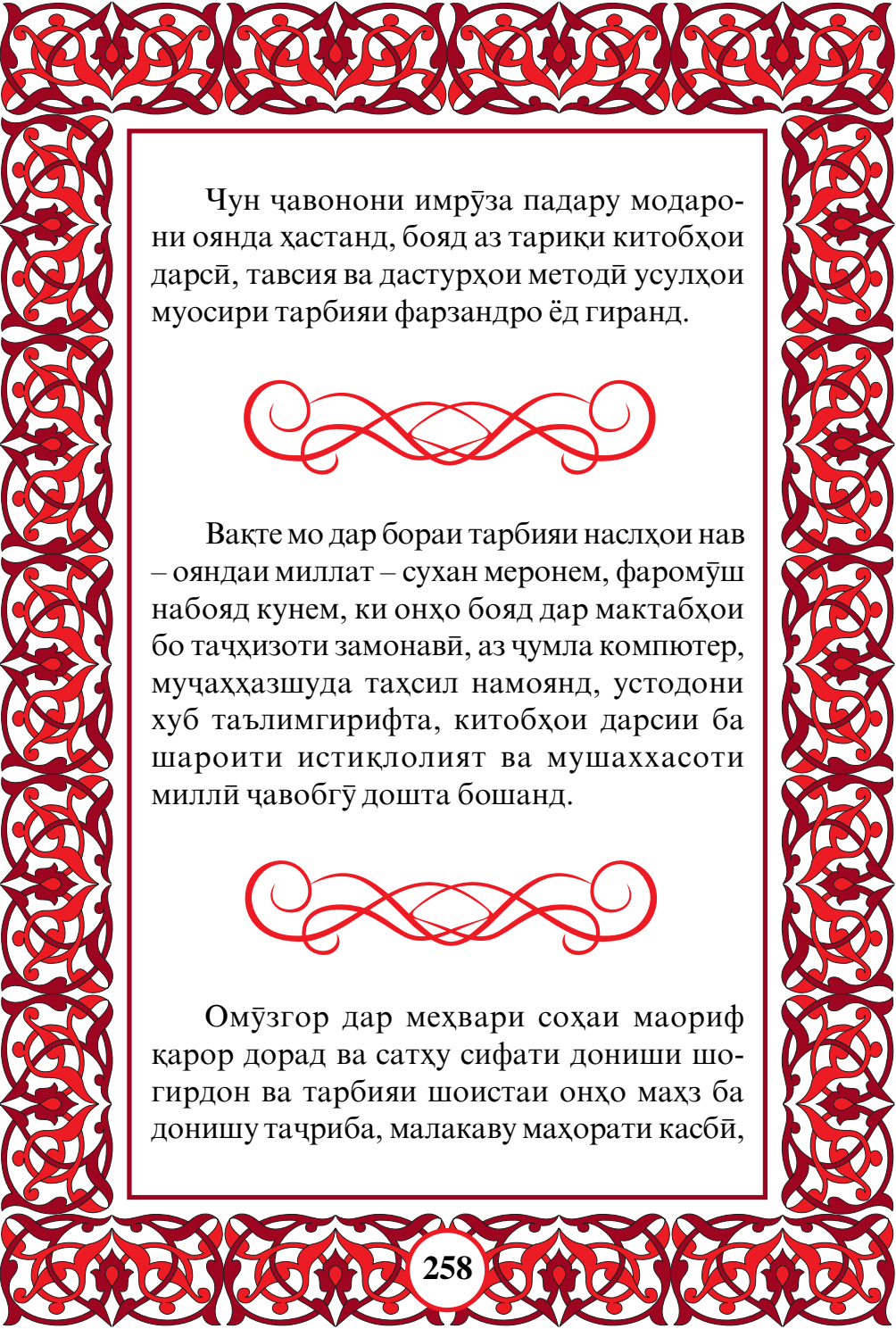
хифзи арзишҳои милливу фарҳангӣ масъу-
лияти хоса эҳсос намуда, барои иҷрои қарзи
фарзандии худ ҳамеша омода бошад.

Бояд ба зинаи аввали низоми маориф,
яъне тарбияи томақтабӣ, таваччуҳи махсус
зохир қарда шавад, зеро дар муассисаҳои
тарбияи томақтабӣ хиштҳои нахустини би-
нои шахсият ва ҷаҳонбинии инсон гузошта
мешаванд.

Ҳукумат рушди соҳаи маорифро яке аз
самтҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии
давлат мешуморад ва барои таълиму тар-
бияи насли бомаърифату соҳибхунара ва во-
рисони сазовори халқу давлат пайваста
кӯшишу талош дорад.

Чун ҷавонони имрӯза падару модарони оянда ҳастанд, бояд аз тариқи китобҳои дарсӣ, тавсия ва дастурҳои методӣ усулҳои муосири тарбияи фарзандро ёд гиранд.

Вақте мо дар бораи тарбияи наслҳои нав – ояндаи миллат – сухан меронем, фаромӯш набояд кунем, ки онҳо бояд дар мактабҳои бо таҷҳизоти замонавӣ, аз ҷумла компютер, мучаҳҳазшуда таҳсил намоянд, устодони хуб таълимгирифта, китобҳои дарсии ба шароити истиқлолият ва мушаххасоти миллий ҷавобгӯ дошта бошанд.

Омӯзгор дар меҳвари соҳаи маориф қарор дорад ва сатҳи сифати дониши шоғирдон ва тарбияи шоистаи онҳо маҳз ба донишу таҷриба, малакаву маҳорати касбӣ,

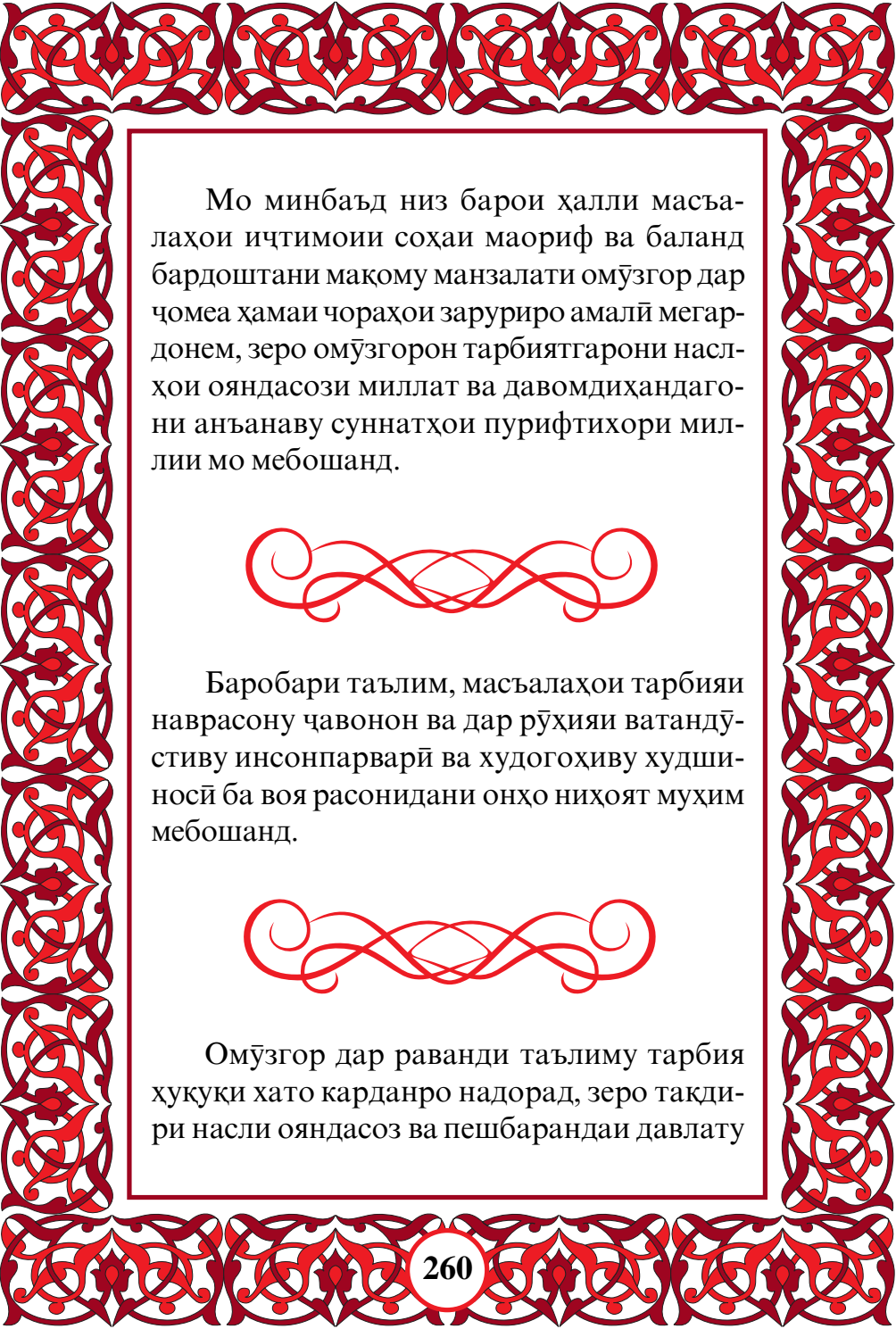
усули таълим ва дигар паҳлуҳои фаъолияти шахсии омӯзгор вобастагии зич доранд.

Зиндагии оянда аз наслҳои нав саводу маърифати баланд, ҷаҳонбинии васеъ, дониши амиқ, донишҷанми техникаву технологияҳои навтарин ва забондониро ба таври қатъӣ талаб мекунад.

Фаъолияти Ҳукумат, муассисаҳои фарҳангӣ, тандурустӣ, радиову телевизион, созмонҳои ҷавонон, занон ва дигар бахшҳои ҳаёти иҷтимоӣ танҳо ба як ҳадаф – хизмат ба халқ, ғамхорӣ дар ҳаққи саломатии мардум, тарбияи инсонии нави аз лиҳози маънавию ахлоқ пешрафта, дорони ҷаҳонбинии нав, ватандӯст, худшинос ва ҳудогоҳ – бояд равона карда шавад.

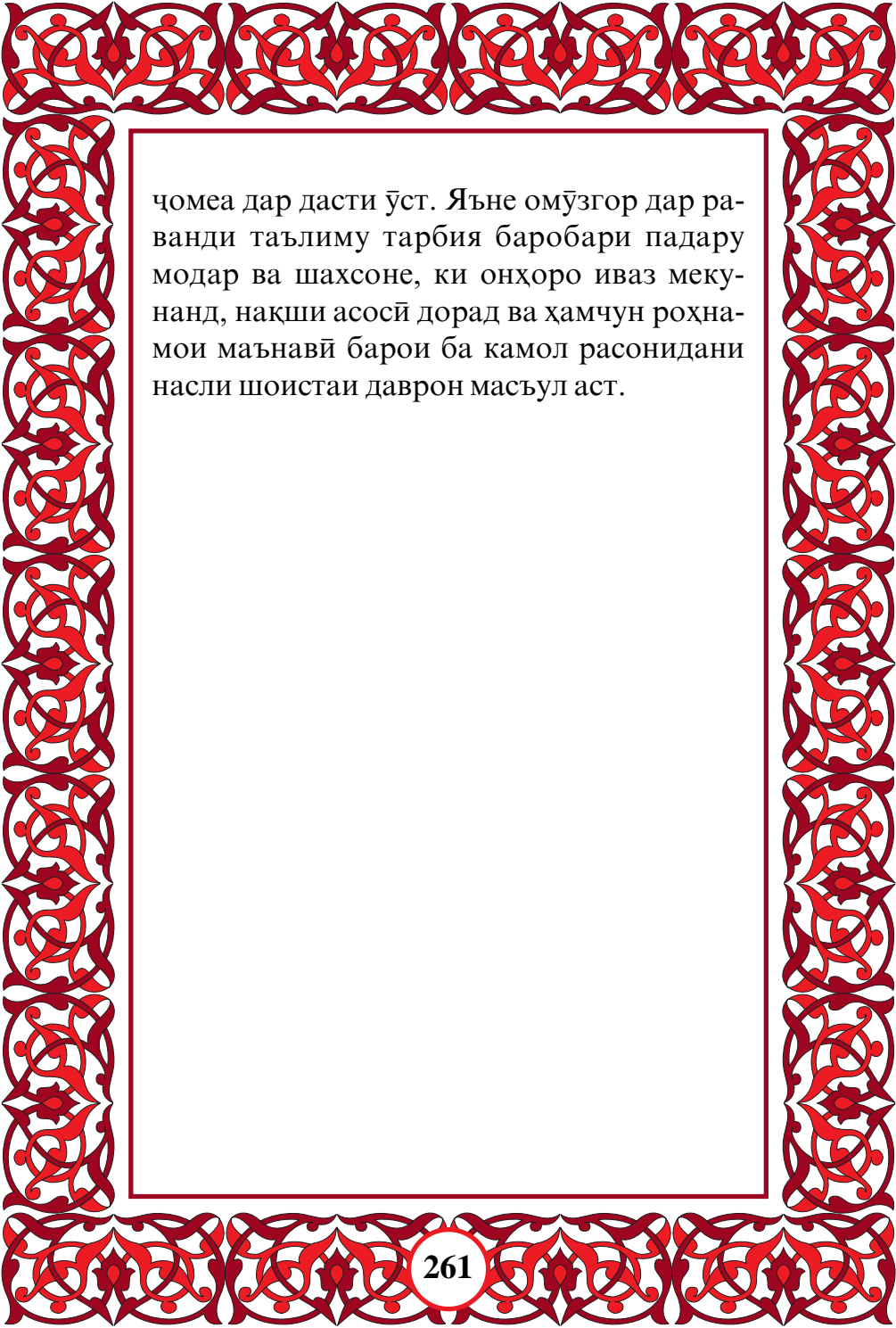
Мо минбаъд низ барои ҳалли масъалаҳои иҷтимоии соҳаи маориф ва баланд бардоштани мақому манзалати омӯзгор дар ҷомеа ҳамаи чораҳои заруриро амалӣ мегардонем, зеро омӯзгорон тарбиятгарони наслҳои ояндасози миллат ва давомдиҳандагони анъанаву суннатҳои пурифтихори миллии мо мебошанд.

Баробари таълим, масъалаҳои тарбияи наврасону ҷавонон ва дар рӯҳияи ватандӯстиву инсонпарварӣ ва ҳудогоҳиву худшиносӣ ба воя расонидани онҳо ниҳоят муҳим мебошанд.

Омӯзгор дар раванди таълиму тарбия ҳуқуқи хато карданро надорад, зеро тақдирӣ насли ояндасоз ва пешбарандаи давлату

чомеа дар дасти ўст. Яъне омӯзгор дар раванди таълиму тарбия баробари падару модар ва шахсоне, ки онҳоро иваз меку- нанд, нақши асосӣ дорад ва ҳамчун роҳна- мой маънавӣ барои ба камол расонидани насли шоистаи даврон масъул аст.

ДАР БОРАИ ЗАНОН ВА БОНУВОН

Зан-Модар масдари наслҳо ва мехвари ҳар як оила аст.

Яке аз самтҳои муҳими сиёсати иҷтимоии давлати Тоҷикистон ҳифзи тандурусти аҳоли, саломатии модару кӯдак ва пиронсолон мебошад.

Мо умед дорем, ки занону модарони арҷманди мо рисолати муҳими иҷтимоии худро, чун ҳарвақта, амиқ дарк карда, барои ташкили оилаи солим, тарбияи фарзандони соlexу хушахлоқ, соҳибмаърифату донишманд ва ташаккули ҷомеаи ободу озод ҳиссаи арзишманди худро мегузоранд.

Дар тамоми таърихи тӯлони миллати тоҷик низ рисолати офарандагиву тарбиятгарӣ, рӯҳи озоду иродаи қавӣ, афкори наҷибонаю одоби ҳамида ва муҳаббату садоқати бепоёни зан-Модар дар осори бузургони гузаштаву муосири тоҷик ситоиш гардидааст.

Умед дорам, ки ҳар як фарди бонангу номуси Ватан дар тарғиби арзишҳои муқаддаси оиладорӣ ва баланд бардоштани фарҳанги хонаводагӣ саҳми муносиб мегузорад ва, ба ин восита, мақоми зан-модарро, ки нуру зиёи ҳаёт ва асоси бахту нишоти зиндагӣ мебошад, боз ҳам баланд мебардорад.

Истиқлолияти давлатӣ чиҳати таъмини мавқеи устувори зан-модар дар ҷомеа ҳамаи

имкониатҳоро фароҳам овард ва занони
қавиуро даву бочасорати моро ба арсаи ва-
сеи сиёсат ворид намуд.

Занони кишвари мо низ ба мисли занони
давлатҳои мутараққии ҷаҳон ба зинда-
гии хубтаре ҳақ доранд ва ман итминони
комил дорам, ки ин орзуҳо зина ба зина
амалӣ хоҳанд гардид.

Мо чашни бонувонро махсус Рӯзи мо-
дар ном ниҳодем, то ки эҳтироми амику арҷ-
гузориҳои ҳосаи худро ба бузургиву зебоӣ ва
азамату олиҳиммати модарони поксиреш-
ту офарандагони ҳаёти инсонӣ собит созем.
Зеро аслу чавҳари Рӯзи модарро муҳаббату
самимият, покиву садоқат ва ҳурмату эҳти-

роми беандоза нисбат ба зан-модар ташкил
медиханд.

Зан-модар, ба мисли баҳор, пурнакҳа-
ту муаттар, сабзу хуррам ва шодобу шуку-
фо буда, бо оғози фасли баҳор ва арафай
соли нави аҷдодӣ, яъне ҷашни Наврӯз,
тавҷам омадани Рӯзи модар дар кишвари
зебову офтобии мо рамзи нек аст. Яъне соли
нави мо бо арҷ гузоштан ба мақому манза-
лат, қадру қимат ва ҳурмату эҳтироми мо-
дарону занони иззатманду меҳрубони мо
шуруъ мешавад.

Худованд ба зан-модар қудрате ато на-
мудааст, ки офарандаи зиндагӣ ва ҷароғи
хар хонадон бошад. Пайғамбари ислом би-
хиштро зери қадамҳои модарон гузошта,

меҳри саршор ва муҳаббати гарми модарро
бо файзу раҳмати Худованд баробар дони-
стааст.

Мо вучуди муқаддаси модарро аз авва-
лин лаҳзаҳои ҳаёт то дами воқасин фаромӯш
намекунем ва ӯ хангоми шодиву нишот ва
ғаму андӯхи зиндагӣ ҳамеша ҳамроҳи мост.
Тарбияи ибтидоӣ, ки марҳалаи аз ҳама муҳи-
ми умри инсонӣ мебошад, маҳз ба заҳмати
модар ва муҳаббати ӯ вобаста аст.

Сатҳи маърифати ҷомеа ва нуфузу эъти-
бори он аз рӯйи муносибат ба зан, ба модар
муайян карда мешавад, аз рӯйи он арзёбӣ
мегардад, ки занон то чӣ андоза соҳибмаъ-
рифату соҳибқасбанд ва то чӣ андоза дар
ҳаёти ҷомеа фаъол мебошанд.

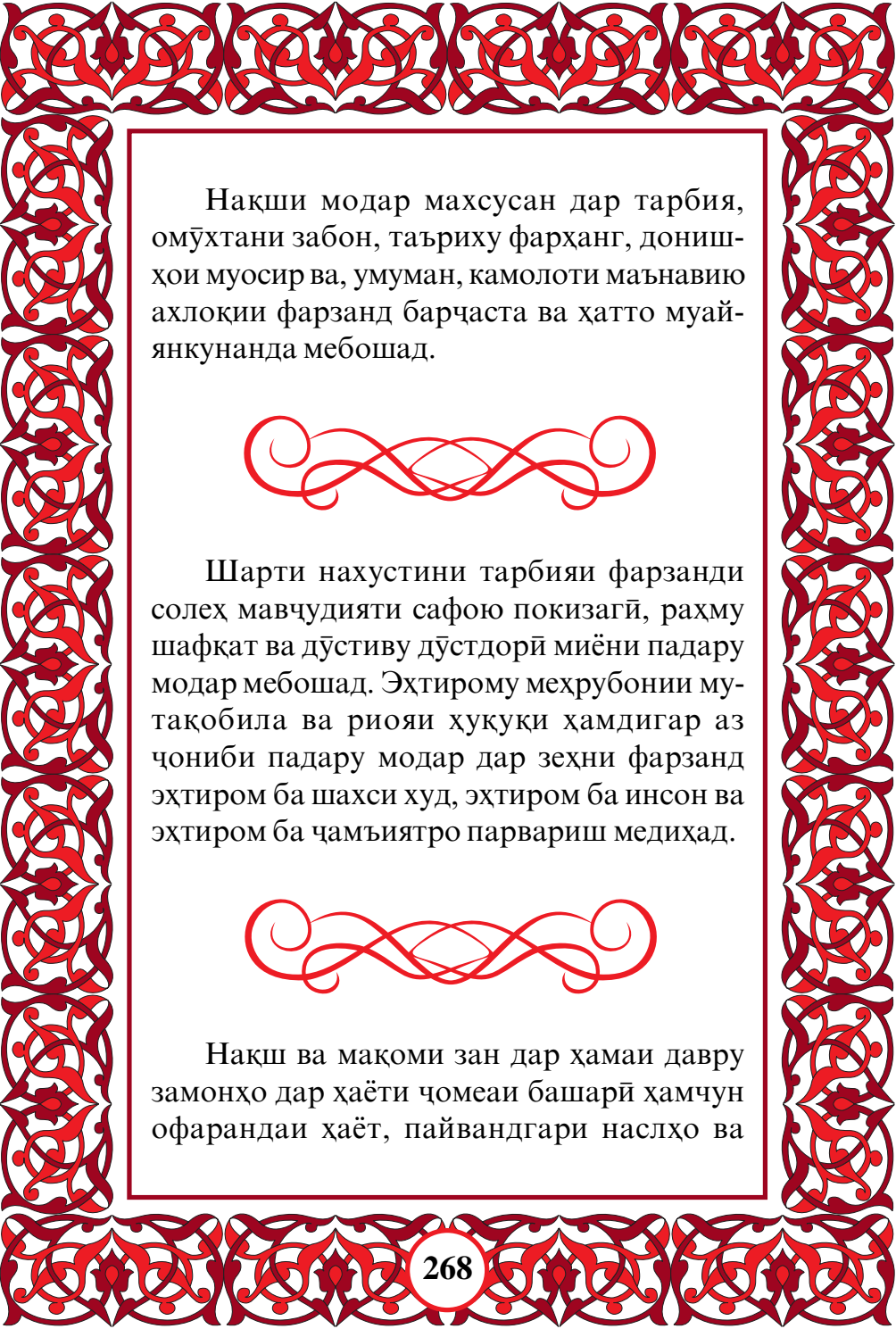
Модарон сарчашмаи ҷовидонаи ҳаёт
ва офарандаи хушбахтӣ ва нуру зиёи зин-
дагӣ ҳастанд.

Имрӯз зани тоҷик на танҳо модари муш-
фиқу меҳрубон ва ғамхори ҳамешагии оила
аст, балки, пеш аз ҳама, шахсият ва узви ко-
милҳуқуқи ҷомеа, роҳбари кордон, ҷамоат-
ҷии ғабол ва фарди созандаю бунёдгари
давлати соҳибистиклоли демократӣ,
ҳуқуқбунёд ва дунявии мост.

Занону модарони тоҷик, дар баробари
ба дунё овардану тарбия кардани фарзанд,
бо покнативу инсондӯстӣ, нексириштиву
фарҳангпарварӣ ва созандагиву заҳматпи-
сандӣ дар амри хайри ободонии сарзамини
аҷдодиямон саҳми шоиста доранд.

Нақши модар махсусан дар тарбия, омӯхтани забон, таъриху фарҳанг, донишҳои муосир ва, умуман, камолоти маънавию ахлоқии фарзанд барҷаста ва ҳатто муайянкунанда мебошад.

Шарти нахустини тарбияи фарзанди солеҳ мавҷудияти сафою покизагӣ, раҳму шафқат ва дӯстиву дӯстдорӣ миёни падару модар мебошад. Эҳтиромӯ муҳрубонии мутақобила ва риояи ҳуқуқи ҳамдигар аз ҷониби падару модар дар зехни фарзанд эҳтиром ба шахси худ, эҳтиром ба инсон ва эҳтиром ба ҷамъиятро парвариш медиҳад.

Нақш ва мақоми зан дар ҳамаи давраҳои замонаҳо дар ҳаёти ҷомеаи башарӣ ҳамчун офарандаи ҳаёт, пайвандгари наслҳо ва

низомбахши рӯзгор ниҳоят бузург аст. Гузашта аз ин, зан-модар мураббии аҳли башар ва нахустуди инсон мебошад.

Пос доштани иззату эҳтироми модар ва арҷ гузоштан ба мақому манзалати ӯ қарзи муқаддаси ҳар як инсон буда, подоши захираи бедорхобиҳои модар фақат аъмоли писандида, рафтори шоиста ва фазилатҳои неки ҳар як фарди солимфикр ва бонангу номус аст.

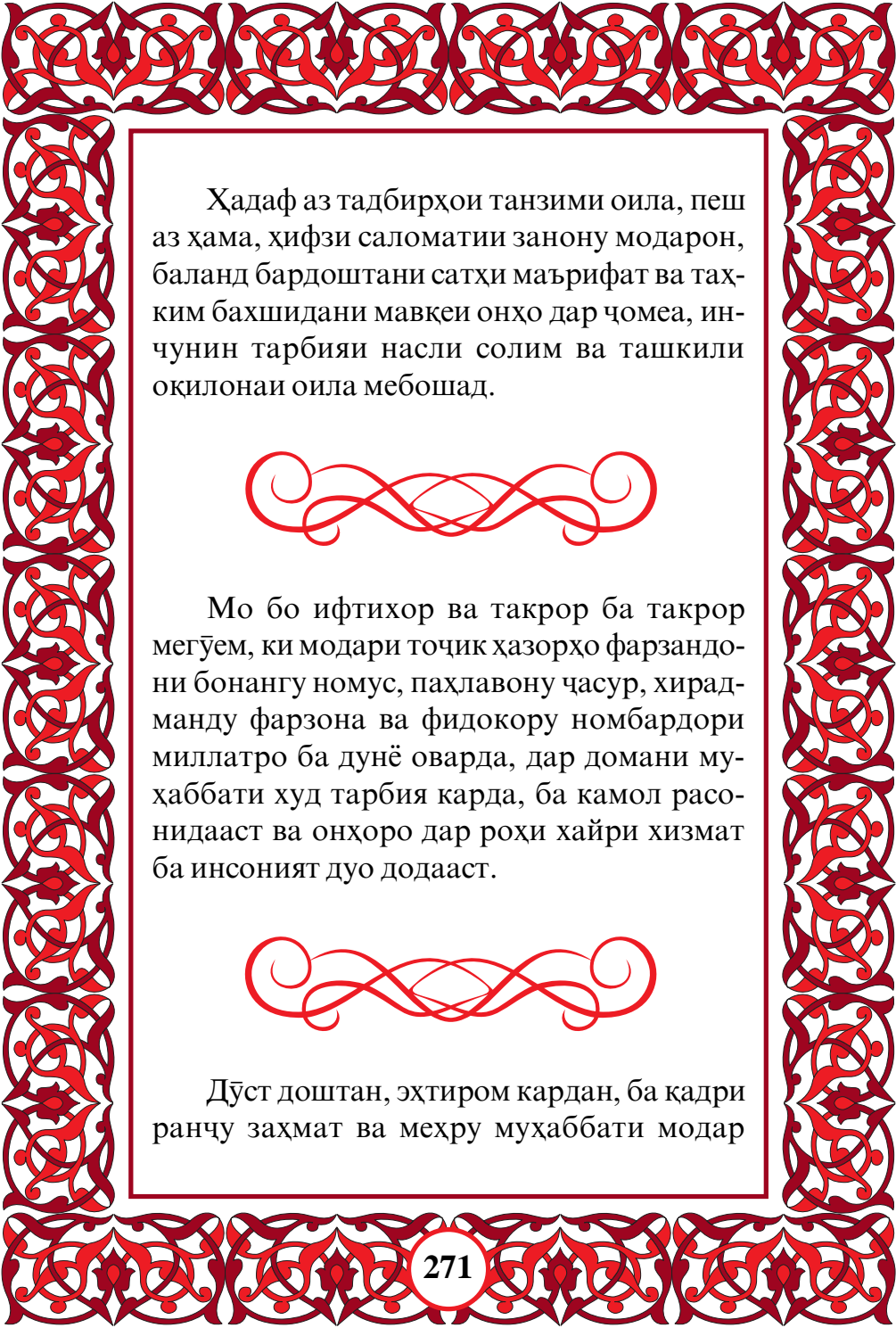

Занону модарони тоҷик тараннумгари зебӣ, ниғаҳдорандаи меҳру муҳаббат ва идомабахши ойинҳои неки гузаштагон буда, дар замири фарзандон меҳри Ватан, падару модар, эҳтироми калонсолон ва арҷ гузоштан ба инсониятро ҷой медеҳанд ва ҷун боғбони насли одамии онҳоро парвариш менамоянд.

Занону модарони тоҷик ҳамсафу ҳамкадами замон буда, рисолати модариву қарзи шаҳрвандии худро дар густаришу такмил додани арзишҳои наҷибу волои инсонӣ, бахус дар рӯҳияи баланди ватанпарастӣ тарбия намудани фарзандон, талқини андеша ва хувияти миллӣ, таҳкими худогоҳиву худшиносӣ ва ватандориву ватандӯстӣ, бо камолӣ масъулият адо менамоянд ва сазовори эҳтироми аҳли ҷомеа мебошанд.

Агар нури офтоб ҷаҳонро файзу хурама бахшад, пас зан-модар бо меҳру муҳаббат ва раҳму шафқати хеш сарчашмаи зиндагӣ ва гармии ҳар як хонавода аст. Дар ситоиши зан-модар то имрӯз ҳазорон асари саршор аз меҳру муҳаббат эҷод гардида, симои зани тоҷик ҳанӯз дар аввалин китобҳои мардуми куҳанбунёди мо ҳамчун фарди озоданаҷоду озодихоҳ, зебову зебоипараст, донишманду фарҳангдӯст, диловару гурдофарид, ватандору ватанпараст ва хунарманду қадбону тасвирёфтааст.

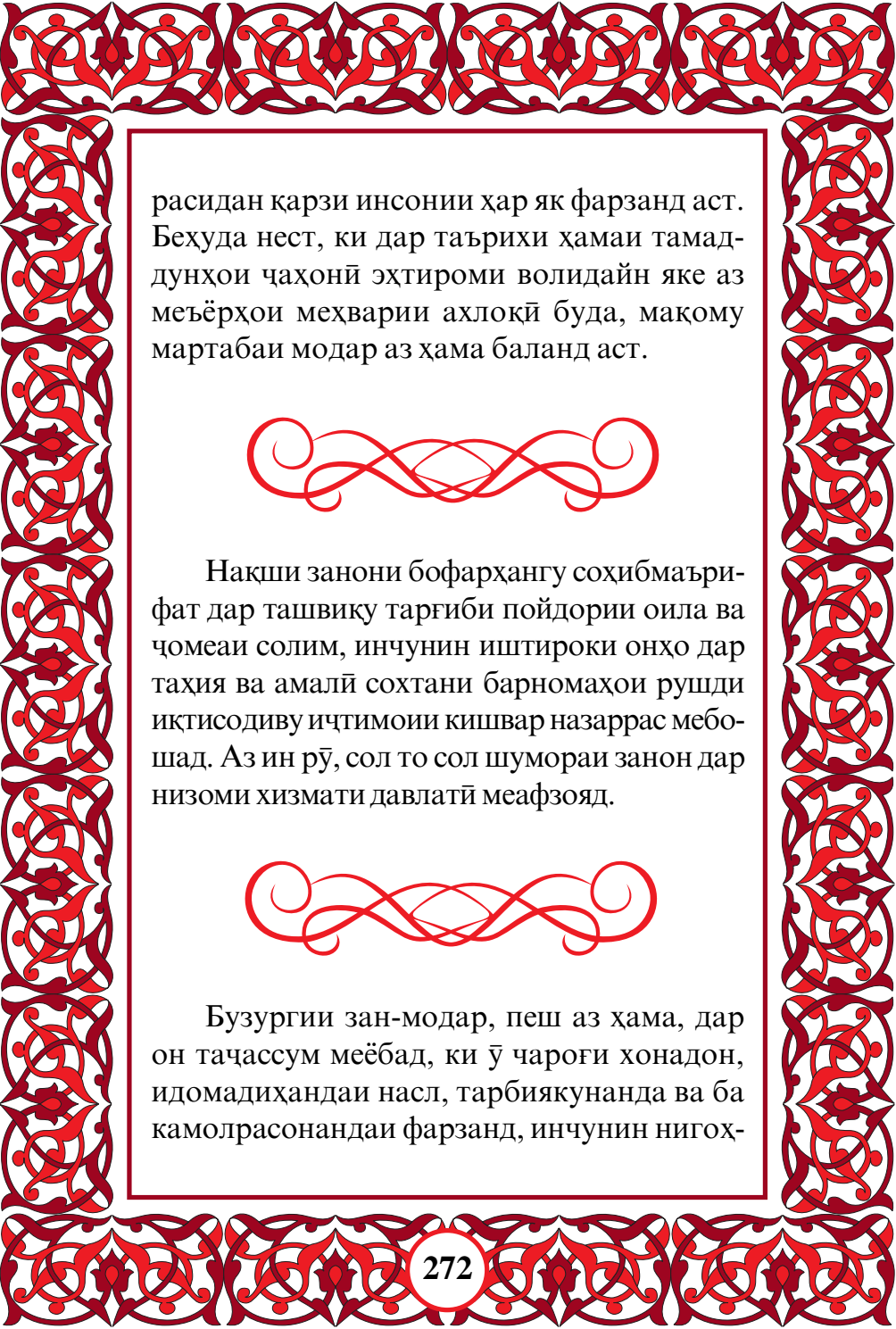
Ҳадаф аз тадбирҳои танзими оила, пеш аз ҳама, ҳифзи саломатии занону модарон, баланд бардоштани сатҳи маърифат ва таҳким бахшидани мавқеи онҳо дар ҷомеа, инчунин тарбияи насли солим ва ташкили оқилонаи оила мебошад.

Мо бо ифтихор ва такрор ба такрор меғӯем, ки модари тоҷик ҳазорҳо фарзандони бонангу номус, паҳлавону часур, хирадманду фарзона ва фидокору номбардори миллатро ба дунё оварда, дар домани муҳаббати худ тарбия карда, ба камол расонидааст ва онҳоро дар роҳи хайри хизмат ба инсоният дуо додааст.

Дӯст доштан, эҳтиром кардан, ба қадри ранҷу заҳмат ва меҳру муҳаббати модар

расидан қарзи инсонии ҳар як фарзанд аст. Беҳуда нест, ки дар таърихи ҳамаи тамаддунҳои ҷаҳонӣ эҳтироми волидайн яке аз меъёрҳои меҳварии ахлоқӣ буда, мақому мартабаи модар аз ҳама баланд аст.

Нақши занони бофархангу соҳибмаърифат дар ташвиқу тарғиби пойдории оила ва ҷомеаи солим, инчунин иштироки онҳо дар таҳия ва амалӣ сохтани барномаҳои рушди иқтисодиву иҷтимоии кишвар назаррас мебошад. Аз ин рӯ, сол то сол шумораи занон дар низоми хизмати давлатӣ меафзояд.

Бузургии зан-модар, пеш аз ҳама, дар он таҷассум меёбад, ки ӯ ҷароғи хонадон, идомадиҳандаи насл, тарбиякунанда ва ба камолрасонандаи фарзанд, инчунин нигоҳ-

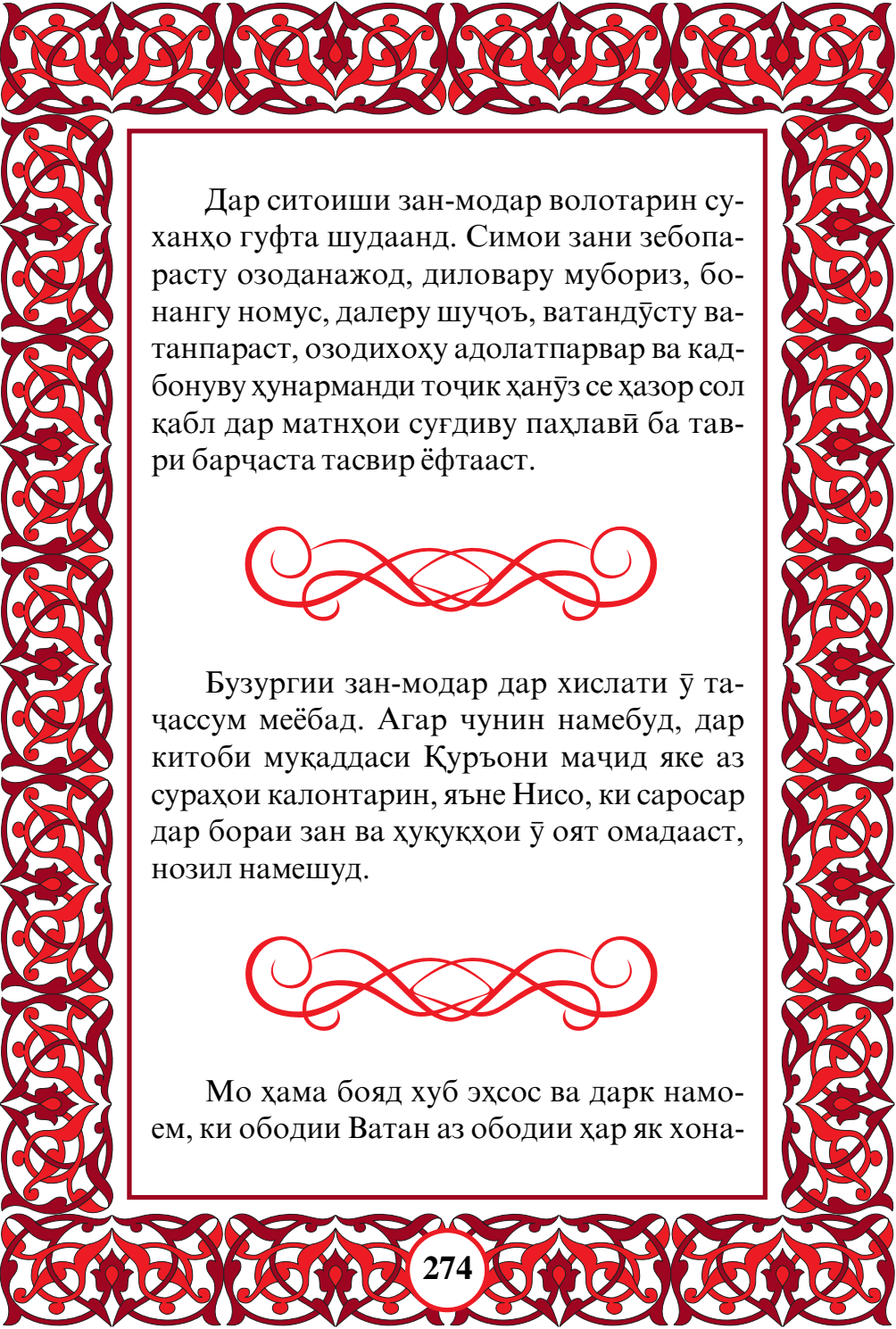
дорандаи забон, таърих ва фарҳанги миллӣ мебошад.

Зиндагӣ аз модар сарчашма мегирад. Ба таъбири дигар, зан-модар олиҳаи зебой, манбаи меҳру муҳаббат ва раҳму шафқат буда, ҷаҳонро бо озодагиву нафосат ва назокату малоҳати худ рӯҳи тоза мебахшад.

Яке аз омилҳои асосии ташаккули шахсияти кӯдак мавқеи тарбиявии падару модар мебошад, ки тарзи умумии тарбияро муайян менамояд. Роҳи асосии таъсиррасонии калонсолон ба ташаккули шахсияти кӯдак ба онҳо омӯзондани меъёрҳои ахлоқист. Рафтору муносибатҳои калонсолон метавонанд барои кӯдак чун намуна хизмат кунанд.

Дар ситоиши зан-модар волотарин су-
ханҳо гуфта шудаанд. Симои зани зебопа-
расту озоданажод, диловару мубориз, бо-
нангу номус, далеру шуҷоъ, ватандӯсту ва-
танпараст, озодихоҳу адолатпарвар ва кад-
бонуву хунарманди тоҷик ҳанӯз се ҳазор сол
қабл дар матнҳои суғдиву паҳлавӣ ба тав-
ри барҷаста тасвир ёфтааст.

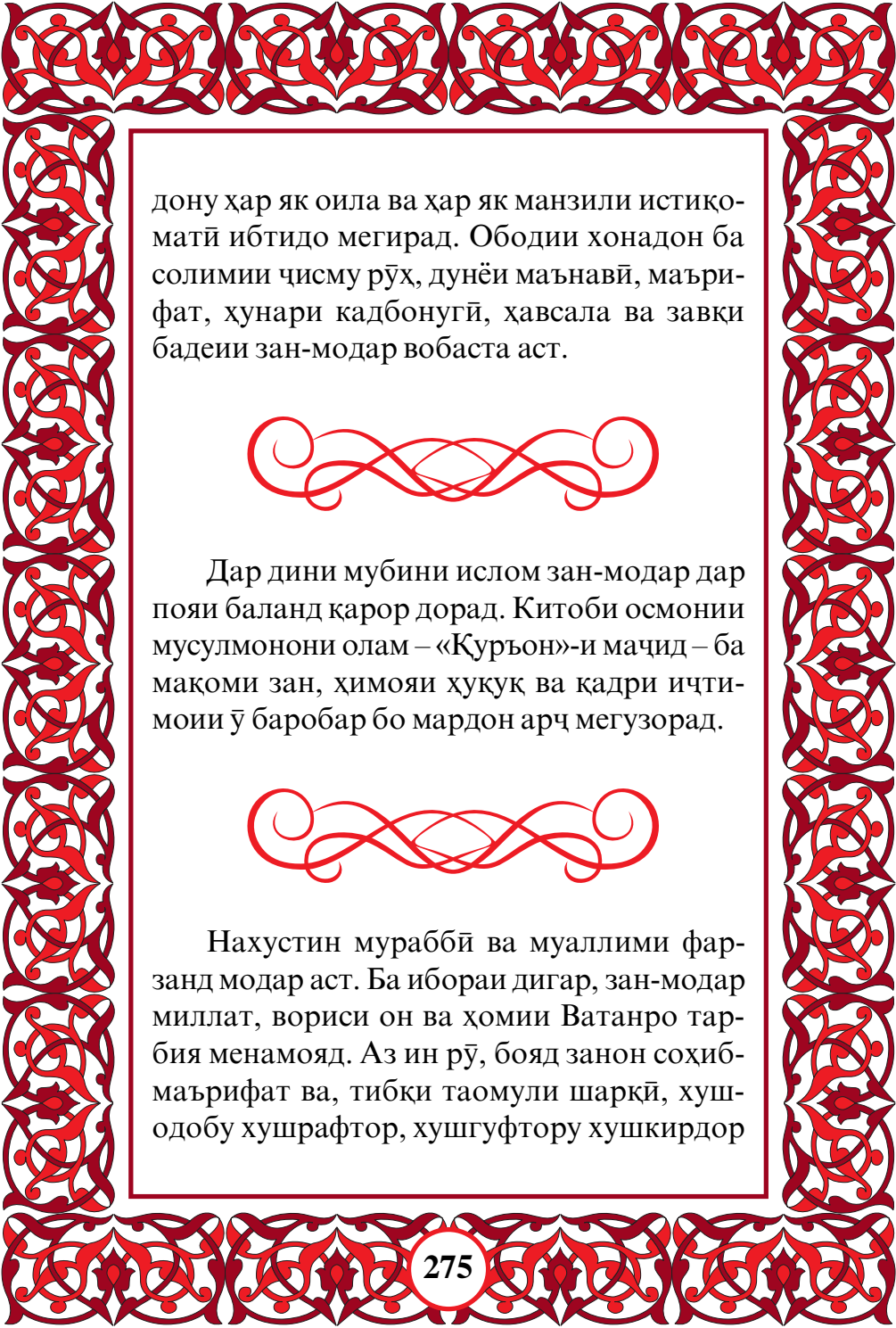

Бузургии зан-модар дар хислати ӯ та-
ҷассум меёбад. Агар чунин намебуд, дар
китоби муқаддаси Қуръони маҷид яке аз
сураҳои калонтарин, яъне Нисо, ки саросар
дар бораи зан ва ҳуқуқҳои ӯ оят омадааст,
нозил намешуд.

Мо ҳама бояд хуб эҳсос ва дарк намо-
ем, ки ободии Ватан аз ободии ҳар як хона-

дону ҳар як оила ва ҳар як манзили истиқо-
матӣ ибтидо мегирад. Ободии хонадон ба
солимии ҷисму рӯҳ, дунёи маънавӣ, маъри-
фат, хунари қадбонугӣ, ҳавсала ва завқи
бадеии зан-модар вобаста аст.

Дар дини мубини ислом зан-модар дар
поёи баланд қарор дорад. Китоби осмонии
муслмонони олам – «Қуръон»-и маҷид – ба
мақоми зан, ҳимояи ҳуқуқ ва қадри иҷти-
моии ӯ баробар бо мардон арҷ мегузорад.

Нахустин мураббӣ ва муаллими фар-
занд модар аст. Ба ибораи дигар, зан-модар
миллат, вориси он ва ҳомии Ватанро тар-
бия менамояд. Аз ин рӯ, бояд занон соҳиб-
маърифат ва, тибқи таомули шарқӣ, хуш-
одобу хушрафтор, хушғуфтору хушқирдор

ва барои тарбияи хуби фарзандон, ба ҳаёти мустақилона ҳаматарафа омода кардани онҳо, пеш аз ҳама, худашон дорои донишу малакаи кофӣ, ҷаҳонбинии васеъ бошанд.

Дар ҳар оила, дар тамоми ҷомеа бояд рӯҳияи эҳтироми беандоза нисбат ба зан-модар ба вуҷуд оварда шавад, мақоми ӯ ҳамеша баланд бошад, ҳуқуқҳояш ҳаргиз поймол нагарданд. Ин суннати муҳимтарини ҷомеаи мутамаддин аст ва мо бояд ҳатман онро ба ҷо оварем.

Занону модарони мо ҳазинаи бебаҳое мебошанд, ки тамоми қувваи худро барои тарбияи фарзандони соҳибмаърифату ватандӯст, дорои ахлоқи ҳамида ва ба ҳаёти мустақилона омода намудани онҳо сарф месозанд.

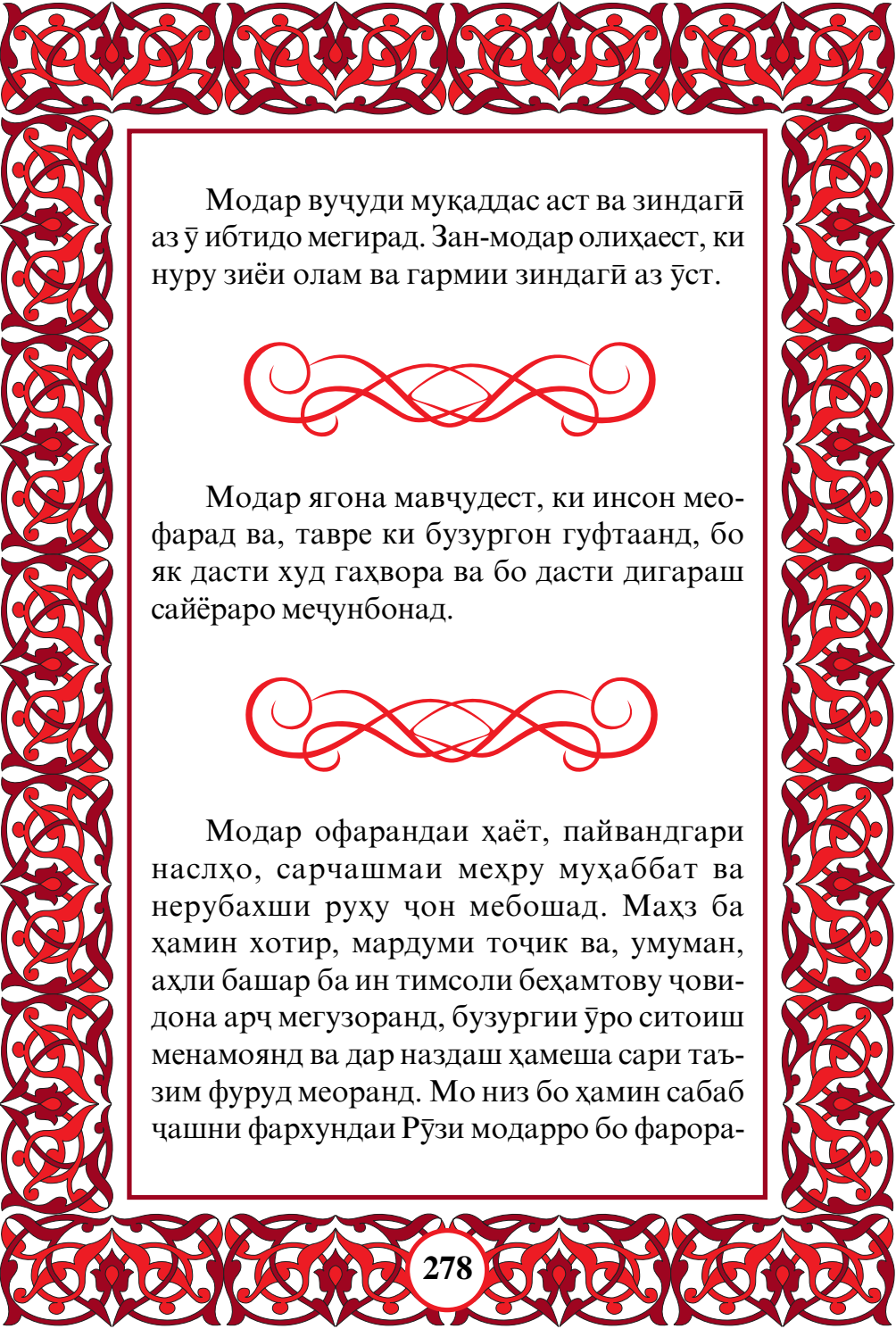
Ҳадиси ҷовидонаи Пайғамбари ислом – «Бихишт зери қудуми модарон аст» – тамоми мусулмононро даъват мекунад, ки дар ҳама ҳолат зан-модарро ҳамчун сарчашмаи ҳаёт эҳтиром ва қадршиносӣ намоянд.

Ҷомеае, ки ба зан-модар ғамхорӣ менамояд, ба ояндаи худаш ғамхорӣ мекунад. Давлате, ки нисбат ба зан-модар – сарчашмаи ҳаёт ва бақои насли инсонӣ – бепарво бошад, ояндаи худро аз даст медиҳад.

Меҳри модари мушфику ғамхор барои ҳар як фарзанд аз оғӯши гаҳвора ва айёми тифлӣ оғоз ёфта, ўро то лаҳзаҳои вопасини умр раҳнамоӣ мекунад ва мадору қувват медиҳад. Яъне бӯйи бихиштии модар ва лаззати шири поку сафедаш аз машоми фарзанд ҳаргиз зудуда намегарданд.

Модар вучуди муқаддас аст ва зиндагӣ аз ӯ ибтидо мегирад. Зан-модар олиҳаест, ки нуру зиёи олам ва гармии зиндагӣ аз ӯст.

Модар ягона мавҷудест, ки инсон меофарад ва, тавре ки бузургон гуфтаанд, бо як дасти худ гахвора ва бо дасти дигараш сайёро мечунбонад.

Модар офарандаи ҳаёт, пайвандгари наслҳо, сарчашмаи меҳру муҳаббат ва нерубахши руҳу ҷон мебошад. Маҳз ба ҳамин хотир, мардуми тоҷик ва, умуман, аҳли башар ба ин тимсоли беҳамтову ҷовидона арҷ мегузоранд, бузургии ӯро ситоиш менамоянд ва дар наздаш ҳамеша сари таъзим фуруд меоранд. Мо низ бо ҳамин сабаб чашни фархундаи Рӯзи модарро бо фарора-

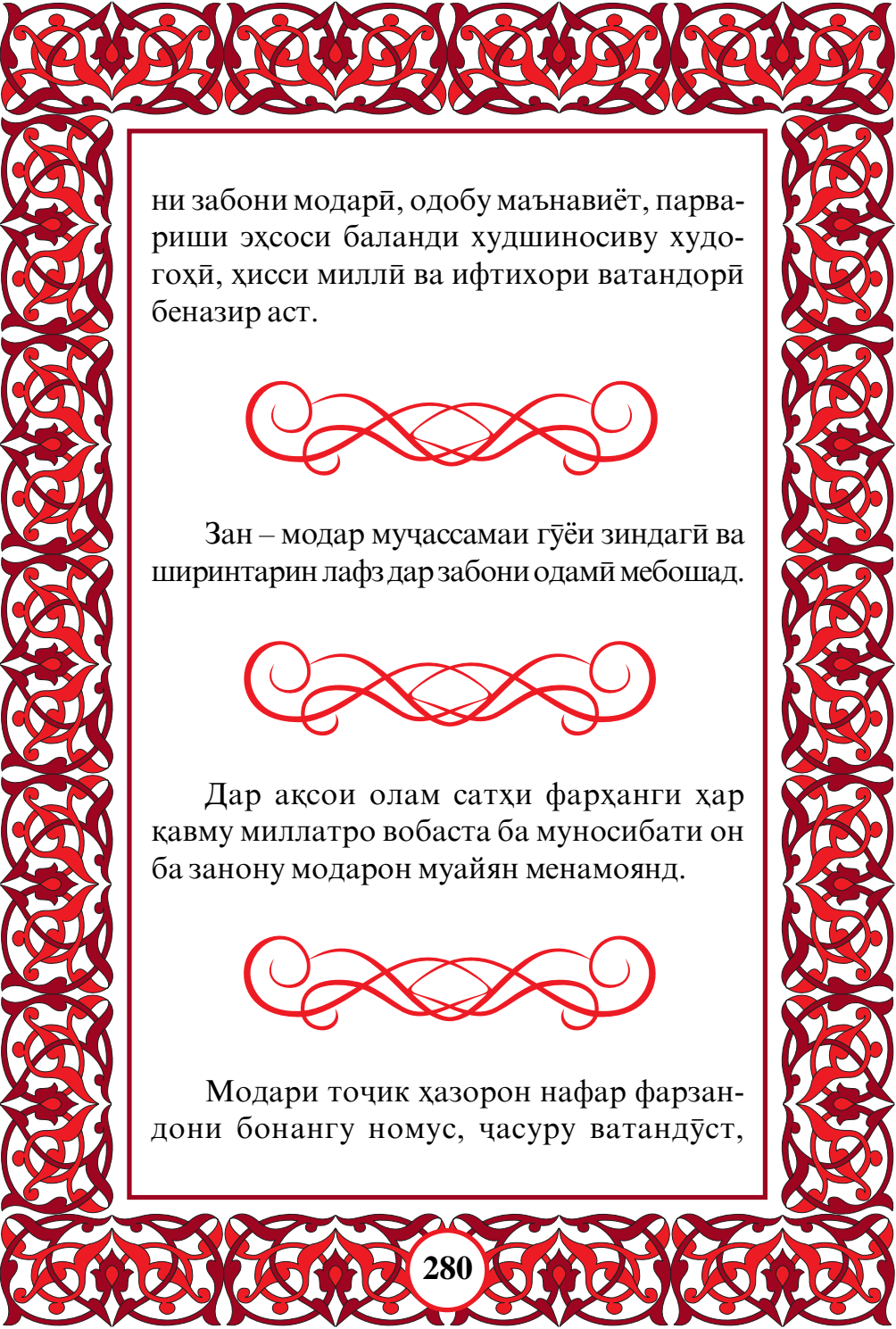
сии баҳор ва Соли нави аҷдодӣ мутобик карда, ин ду рамзи некиву саодатро пайи ҳам таҷлил менамоем. Зеро меҳру муҳаббат ва файзу сафои модарон бо айёми эҳё шудани табиат таҷассумгари идомаи ҳаёт ва фардои нек мебошанд.

Рӯзи модар муборактарин рӯз аст ва хизмати фарзанд дар қиёси ранҷу заҳматҳои модар фақат қатрае аз баҳрро мемонад.

Дар сатҳи давлатӣ ва бо тантанаву шукӯҳи хоса чашн гирифтани Рӯзи модар нишонаи эътибору эҳтироми зиёди давлат ва Ҳукумати кишвар нисбат ба модарону занон мебошад, зеро нақши занону модарон дар ободии хонадон, тарбия кардану ба воя расонидани фарзандон, ба онҳо омӯзонидани

ни забони модарӣ, одобу маънавиёт, парвариши эҳсоси баланди худшиносиву ҳудогоҳӣ, ҳисси миллӣ ва ифтихори ватандорӣ беназир аст.

Зан – модар мучассамаи гуёи зиндагӣ ва ширинтарин лафз дар забони одамӣ мебошад.

Дар ақсои олам сатҳи фарҳанги ҳар қавму миллатро вобаста ба муносибати он ба занону модарон муайян менамоянд.

Модари тоҷик ҳазорон нафар фарзандони бонангу номус, часуру ватандӯст,

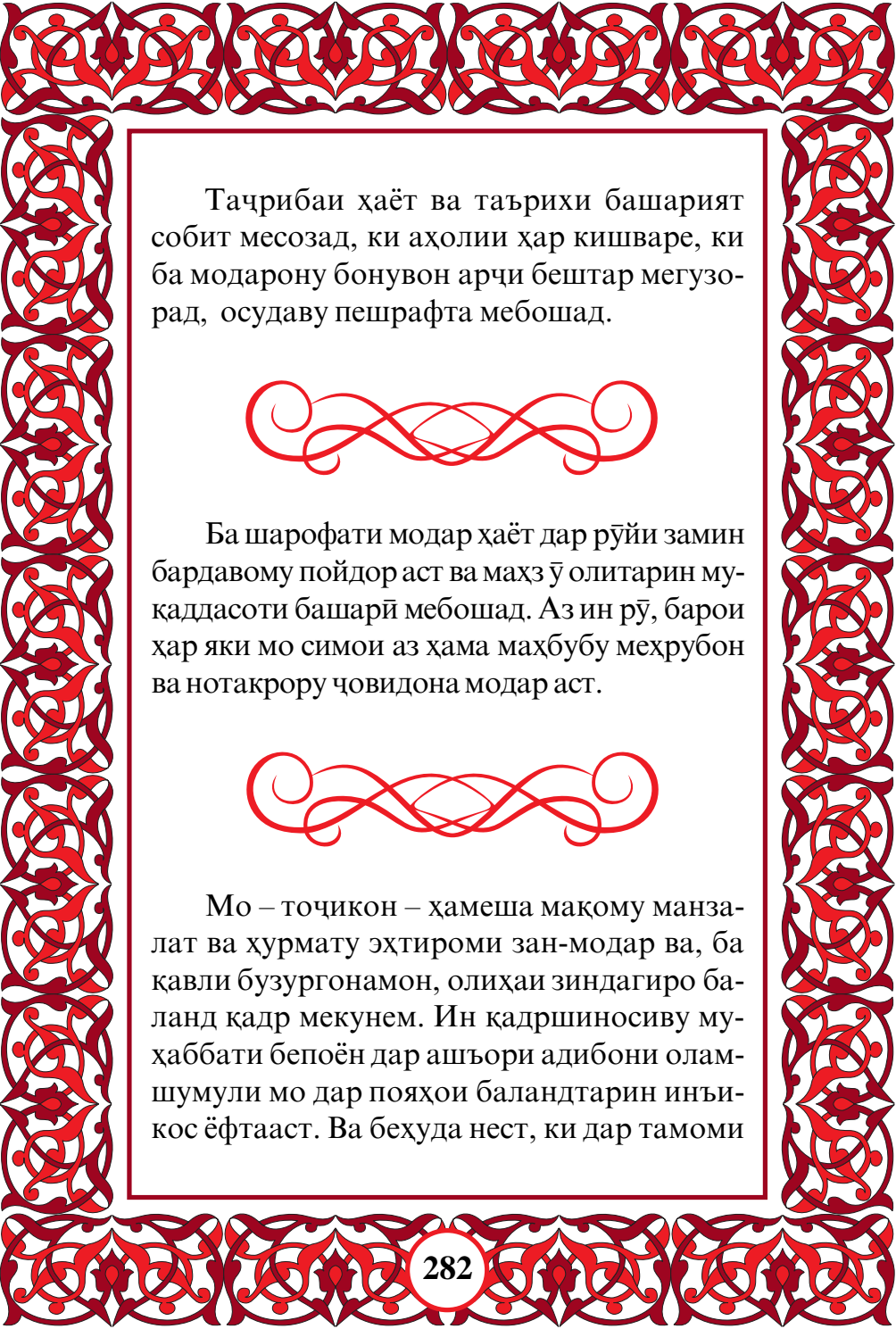
абармардони хирадманду фарзона, сиёсат-мадорони номдору фидокор ва номбардори миллатро ба дунё оварда, дар оғӯши пур-меҳри худ ба камол расонидааст ва онҳоро дар роҳи хизмат ба халқу Ватан раҳнамоӣ кардааст.

Дӯст доштан, эҳтиром кардан, ба қадри ранҷу заҳмат ва меҳру муҳаббати модар расидан қарзи инсонии ҳар як фарзанди бедордил ва бонангу номус мебошад.

Модари тоҷик ҳамеша толиби сулҳ аст, аз ин рӯ, ман бовар дорам, ки ӯ барои пой-дории сулҳ ва эҳёи Тоҷикистон мудом саҳм мегирад ва хидоятгари қорҳои неку созанда ба наврасону ҷавонон мешавад.

Таҷрибаи ҳаёт ва таърихи башарият
собит месозад, ки аҳолии ҳар кишваре, ки
ба модарону бонувон арчи бештар мегузо-
рад, осудаву пешрафта мебошад.

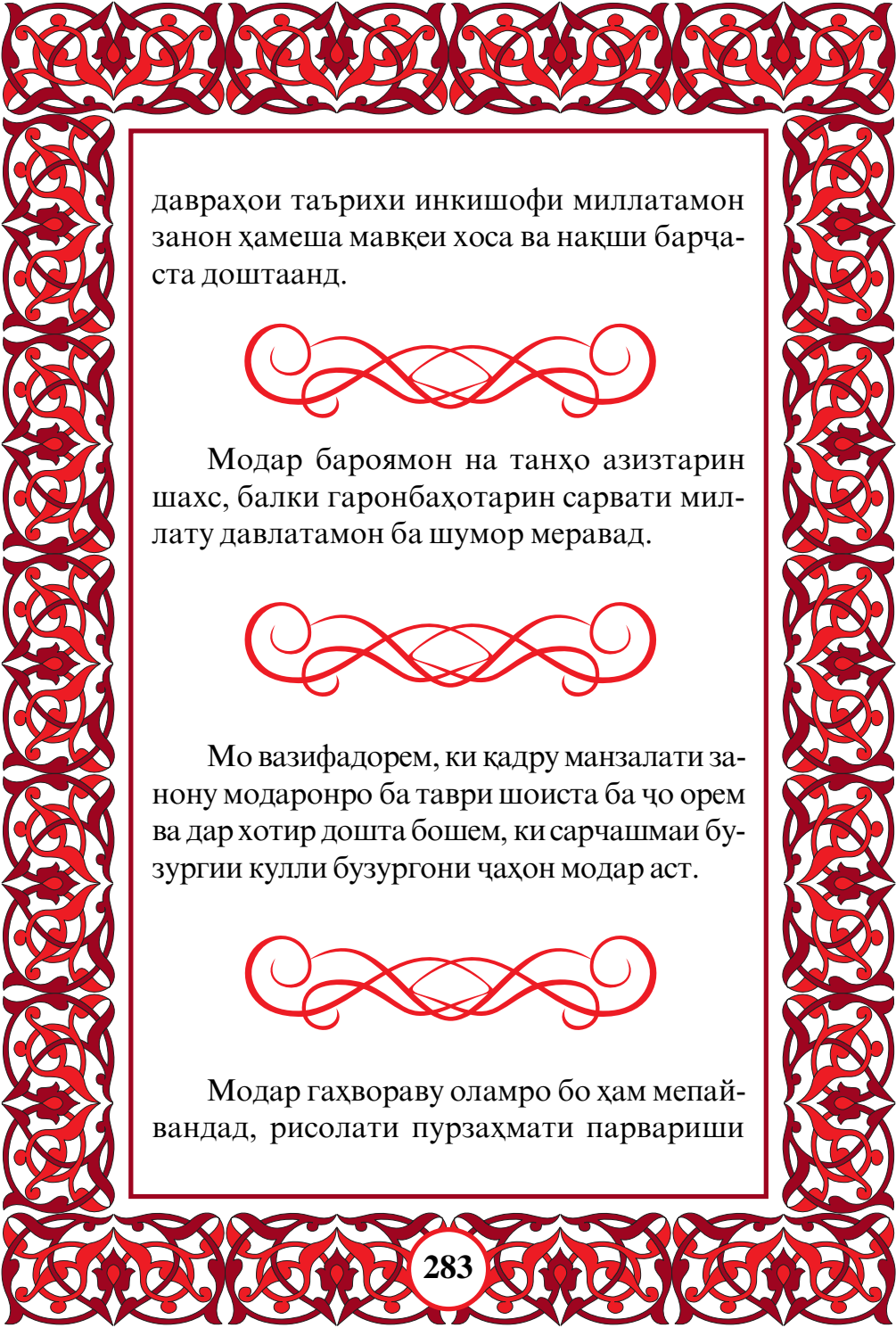

Ба шарофати модар ҳаёт дар рӯи замин
бардавому пойдор аст ва маҳз ӯ олитарин му-
қаддасоти башарӣ мебошад. Аз ин рӯ, барои
ҳар яки мо симои аз ҳама маҳбубу меҳрубон
ва нотакрору ҷовидона модар аст.

Мо – тоҷикон – ҳамеша мақому манза-
лат ва ҳурмату эҳтироми зан-модар ва, ба
қавли бузургонамон, олиҳаи зиндагиро ба-
ланд қадр мекунем. Ин қадршиносиву му-
ҳаббати бепоён дар ашъори адибони олам-
шумули мо дар пояҳои баландтарин инъи-
кос ёфтааст. Ва беҳуда нест, ки дар тамоми

давраҳои таърихи инкишофи миллатамон
занон ҳамеша мавқеи хоса ва нақши барча-
ста доштаанд.

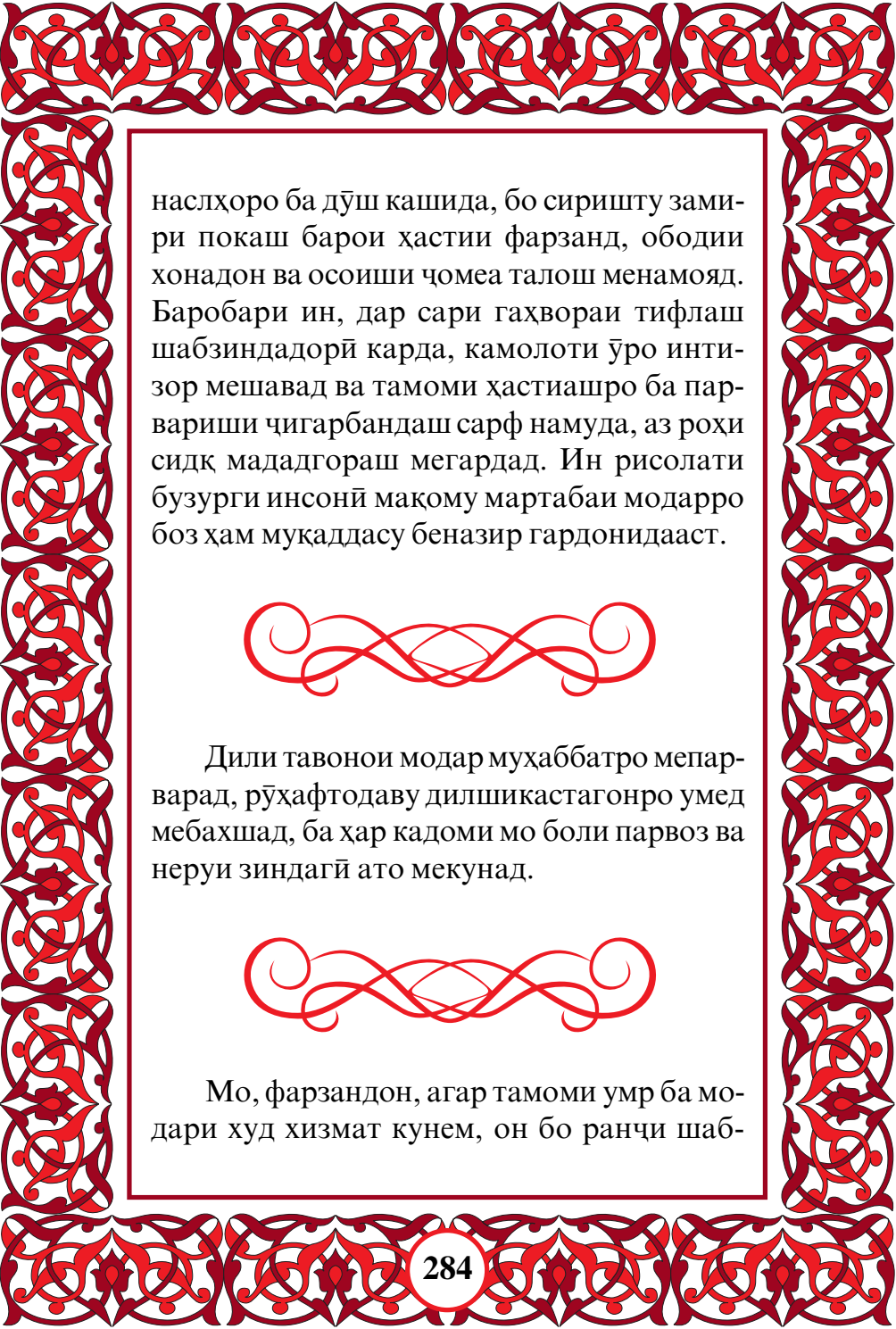
Модар бароямон на танҳо азизтарин
шахс, балки гаронбаҳотарин сарвати мил-
лату давлатамон ба шумор меравад.

Мо вазифадорем, ки қадру манзалати за-
нону модаронро ба таври шоиста ба ҷо орем
ва дар хотир дошта бошем, ки сарчашмаи бу-
зургии кулли бузургони ҷаҳон модар аст.

Модар гаҳвораву оламро бо ҳам мепай-
вандад, рисолати пурзаҳмати парвариши

наслҳоро ба дӯш кашида, бо сиришту замири покаш барои ҳастии фарзанд, ободии хонадон ва осоиши чомеа талош менамояд. Баробари ин, дар сари гахвораи тифлаш шабзиндадорӣ карда, камолоти ўро интизор мешавад ва тамоми ҳастиашро ба парвариши чигарбандаш сарф намуда, аз роҳи сидқ мададгораш мегардад. Ин рисолати бузурги инсонӣ мақому мартабаи модарро боз ҳам муқаддасу беназир гардонидаст.

Дили тавонои модар муҳаббатро мепарварад, рӯҳафтадаву дилшикастагонро умед мебахшад, ба ҳар кадоми мо боли парвоз ва неруи зиндагӣ ато мекунад.

Мо, фарзандон, агар тамоми умр ба модари худ хизмат кунем, он бо ранчи шаб-

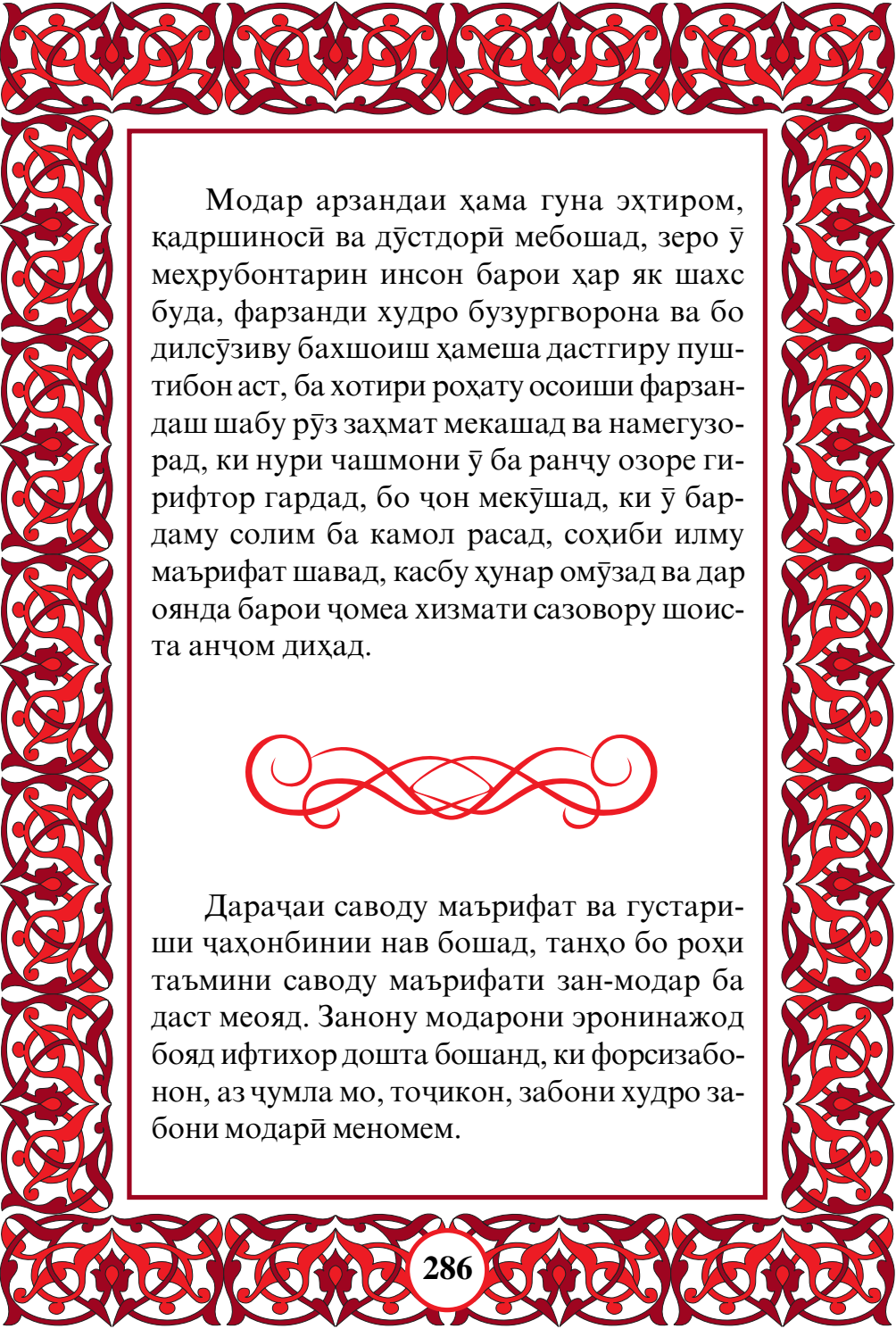
зиндадорӣ ва заҳмати ӯ ба хотири тарбия-
ву ба камол расонидани мо баробар шуда
наметавонад.

Агар баҳор оғози эҳёи табиат ва зин-
дагӣ, ибтидои нақшаву ниятҳо ва ташаббу-
су иқдоми тоза, омодагӣ ба киштукор ва
оғози нави корҳои ободониву созандагӣ
бошад, модар худ оғозгари зиндагӣ ва бах-
шандаи ҳаёт мебошад. Аз ин рӯ, мо модар-
ро ҳамчун мавҷуди муқаддас дӯст медорем,
мақому манзалат, қадру қимат ва ҳурмату
эҳтироми ӯро ҳамеша пос медорем.

Ба қадри шири поки модар нарасидан,
заҳмати бедорхобиҳои ӯро фаромӯш кар-
дан, ба падару модар ситам кардан ва дар
пириву дармондагӣ ба қадри ранчу азоби
онҳо нарасидан бузурғтарин гуноҳ аст.

Модар арзандаи ҳама гуна эҳтиром, кадршиносӣ ва дӯстдорӣ мебошад, зеро ӯ меҳрубонтарин инсон барои ҳар як шахс буда, фарзанди худро бузургворона ва бо дилсӯзиву бахшоиш ҳамеша дастгиру пуштибон аст, ба хотири роҳату осоиши фарзандаш шабу рӯз заҳмат мекашад ва намегузорад, ки нури чашмони ӯ ба ранчу озоре гирифта гардад, бо ҷон мекӯшад, ки ӯ бардаму солим ба камол расад, соҳиби илму маърифат шавад, касбу ҳунар омӯзад ва дар оянда барои ҷомеа хизмати сазовору шоиста анҷом диҳад.

Дарачаи саводу маърифат ва густариши ҷаҳонбинии нав бошад, танҳо бо роҳи таъмини саводу маърифати зан-модар ба даст меояд. Занону модарони эронинаҷод бояд ифтихор дошта бошанд, ки форсизабонон, аз ҷумла мо, тоҷикон, забони худро забони модарӣ меномем.

Мо бояд шукргузори замони осоишта бошем, ки дар ин давра зан-модар бори дигар дар ҷамъияти мо ба мақому манзалати воқеӣ молик гардид. Ёро ҳамчун ходими намоёни давлатӣ, роҳбару роҳнамои мардум, адибаву муҳандиси номдор, табибу омӯзгори маъруф, коргари ҳунарманду деҳқони асил шинохтаанд.

Ба ҷуз модар, каси дигар аз дили фарзанд огоҳ нест ва фарзанд низ модарро бехтарин ва нахустин муаллими ҳаётии худ медонад.

Занони арҷманди кишвари мо набояд фаромӯш кунанд, ки саломатии наслҳои имрӯза ва оянда, сифати генофонди миллат, ҳифзи фазои сулҳу оромӣ ва таҳкими мин-

баъдаи ваҳдат, ташаккули чаҳонбинии муо-
сир дар шуури насли ҷавон, парвариши эҳсо-
си гарми ватандӯстӣ, худшиносӣ ва ифтихо-
ри миллӣ аз онҳо вобастагии зиёд дорад.

Дар баробари кадрдонии занон, ба хо-
тири таҳкими мақоми онҳо дар ҷомеа сол-
ҳои охир як қатор санадҳои муҳим қабул
шуданд, ки ба шарофати ин теъдоди зиёди
занон ба қорҳои масъули давлатию ҷамъи-
ягӣ ҷалб гардиданд. Имрӯз соҳае нест, ки
занҳо дар он пурсамар фаъолият набаранд.

Итминони комил дорам, ки занони то-
ҷик анъанавии модарони баномуси худро, ки
дар тӯли садсолаҳо ҳазорон фарзандони
оқилу донишманд ва миллатдӯсту давлат-
дорро дар домани поки худ парвариш до-

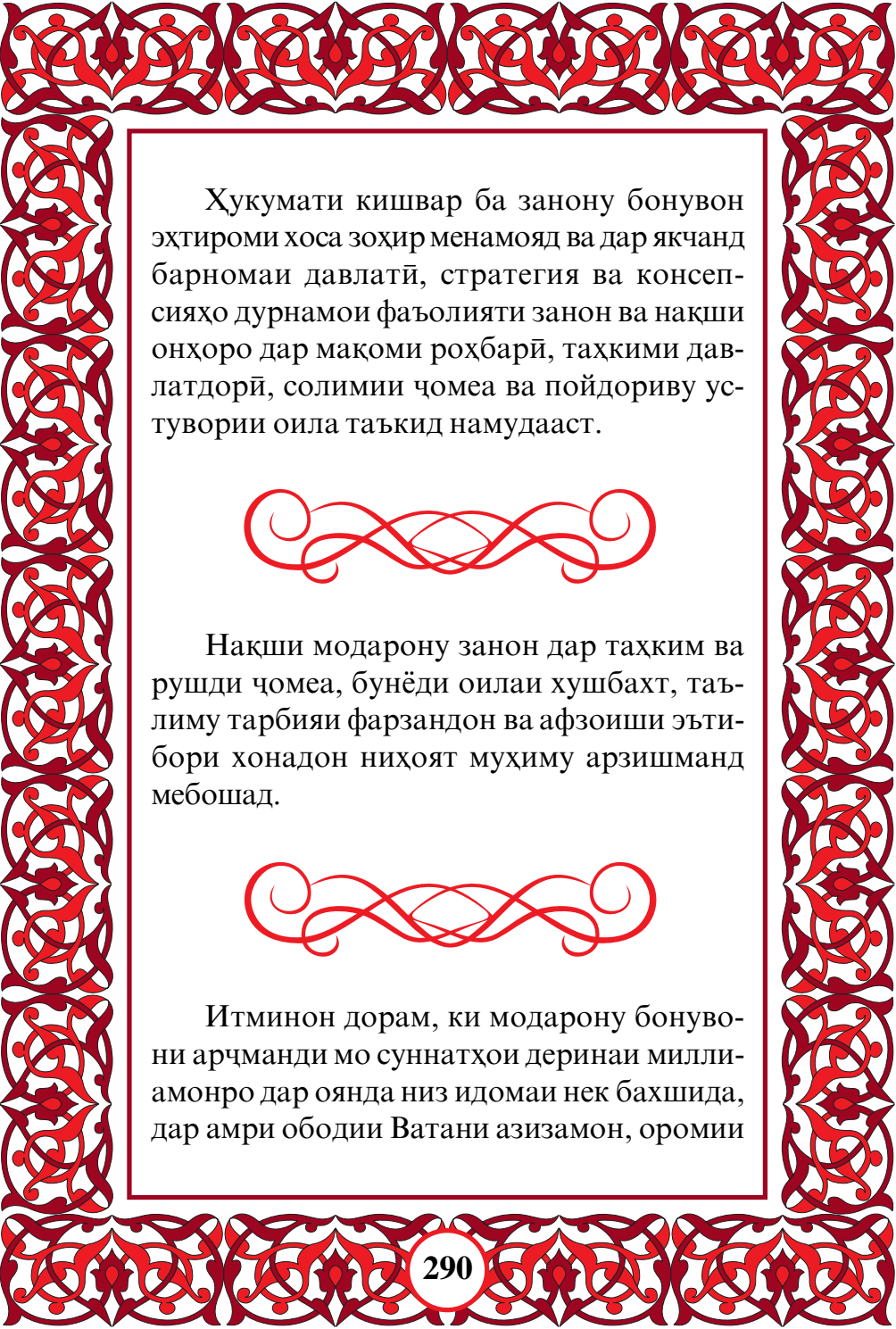
даанд, минбаъд низ идома медиханд ва сарзамини муқаддаси мо – Тоҷикистони азизро нуру зиё мебахшанд.

Мо бояд дар симои зан шахсиятро тарбия намоем, то ин ки $\bar{u}$ дар ҷомеа мақоми шоистаи худро ёфта тавонад. Яке аз талаботи асосии демократия ва ҷомеаи шаҳравандӣ ҳамин аст.

Бовар дорам, ки қанони арҷманди кишвар минбаъд низ рисолати муқаддаси худро бо сабру таҳаммули ҳоси қанону модарони тоҷик иҷро карда, барои боз ҳам баланд бардоштани нақшу мақоми бонувону духтарон дар ҳаёти давлат ва ҷомеа, инчунин дар пешрафту ободии кишвари маҳбубамон саҳми арзанда мегузоранд.

Ҳукумати кишвар ба занону бонувон эҳтироми хоса зоҳир менамояд ва дар якҷанд барномаи давлатӣ, стратегия ва концепсияҳо дурнамои фаъолияти занон ва нақши онҳоро дар мақоми роҳбарӣ, таҳкими давлатдорӣ, солимии ҷомеа ва пойдориву устувории оила таъкид намудааст.

Нақши модарону занон дар таҳким ва рушди ҷомеа, бунёди оилаи хушбахт, таълиму тарбияи фарзандон ва афзоиши эътибори хонадон ниҳоят муҳиму арзишманд мебошад.

Итминон дорам, ки модарону бонувони арҷманди мо суннатҳои деринаи миллиамонро дар оянда низ идомаи нек бахшида, дар амри ободии Ватани азизамон, оромии

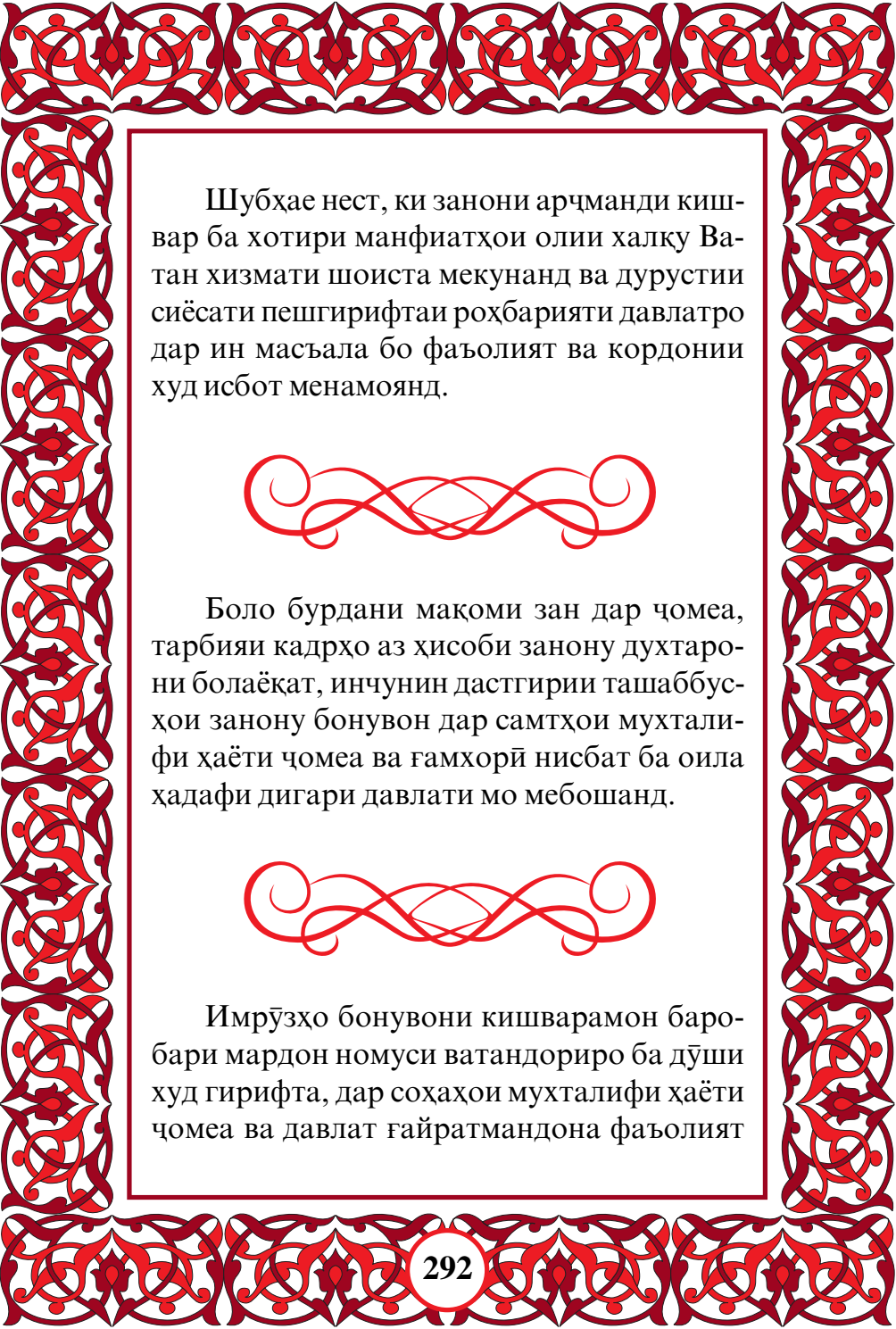
чомеаи кишварамон ва пешрафти давлати
сохибистиклоламон нақши пуларзиш мегу-
зоранд.

Дар марҳалаи таҳкими пояҳои давлат-
дории миллӣ истифодаи самараноки неруи
созандаи занон яке аз омилҳои муҳими таъ-
мини рушди иқтисодиву иҷтимоӣ, суботи
сиёсӣ ва болоравии сатҳи худшиносиву ху-
доғоҳии мардум мебошад.

Занону модарони мо бо дастони пурмеҳ-
ри худ ниҳоли ишқу муҳаббат, меҳру садо-
қат, саховату асолат ва илму маърифатро
парвариш мекунанд ва қалби поки онҳо
хамеша барои орому осуда ва пояндаву ус-
тувор нигоҳ доштани оила, чомеа ва дав-
лат метапад.

Шубҳае нест, ки занони арчманди кишвар ба хоџири манфиатҳои олии халқу Ватан хизмати шоиста мекунанд ва дурустии сиёсати пешгирифти роҳбарияти давлатро дар ин масъала бо фаъолият ва кордонии худ исбот менамоянд.

Боло бурдани мақоми зан дар ҷомеа, тарбияи кадрҳо аз ҳисоби занону духтарони болаёқат, инчунин дастгирии ташаббусҳои занону бонувон дар самтҳои мухталифи ҳаёти ҷомеа ва ғамхорӣ нисбат ба оила ҳадафи дигари давлати мо мебошанд.

Имрӯзҳо бонувони кишварамон баробари мардон номуси ватандориро ба дӯши худ гирифта, дар соҳаҳои мухталифи ҳаёти ҷомеа ва давлат ғайратмандона фаъолият

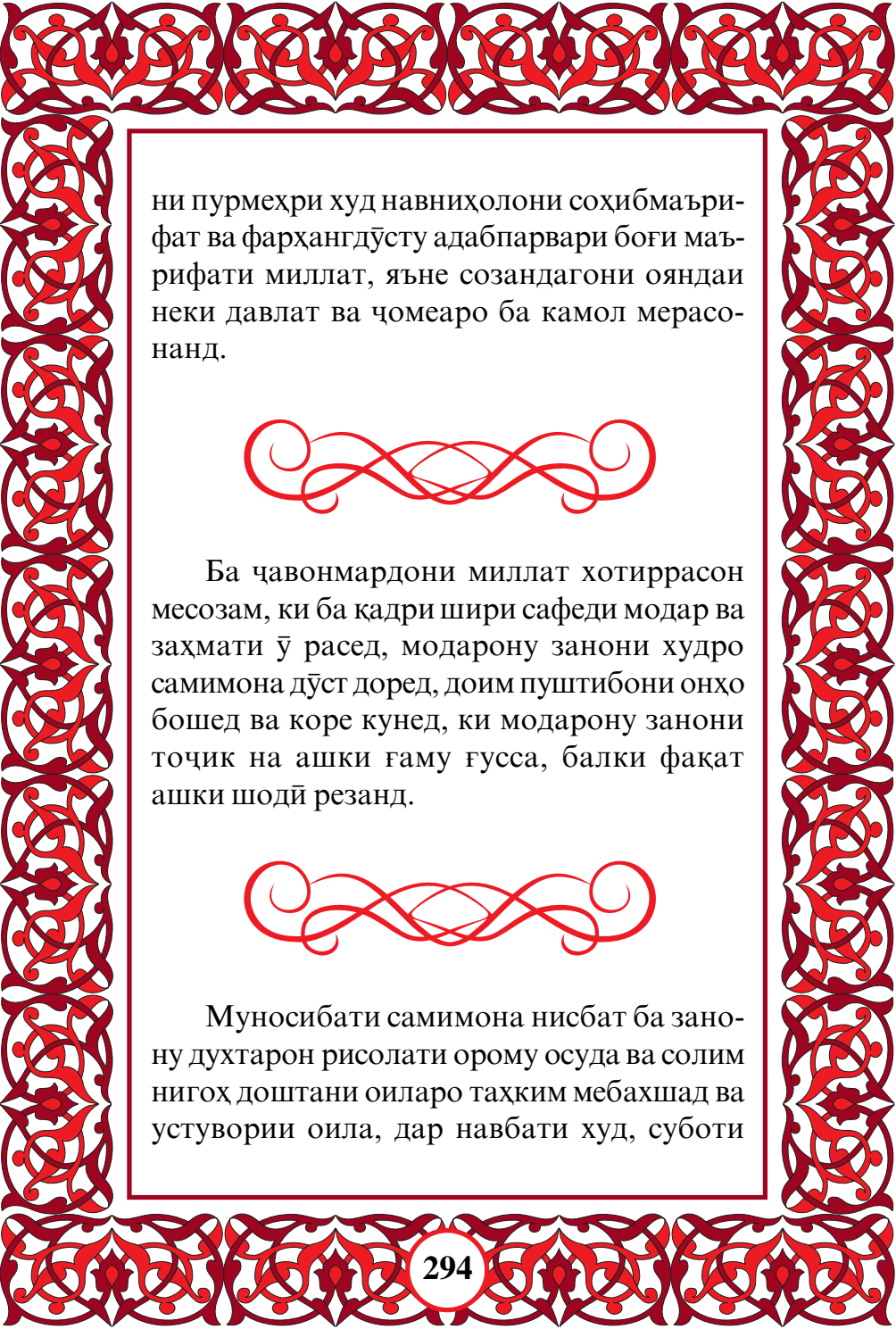
доранд ва бо ташаббусҳои созандаи худ
Тоҷикистони маҳбубамонро боз ҳам ободу
зебо гардонидани истодаанд.

Занону модарони бонангу номуси мо
ханӯз дар даврони ниҳоят мушкили оғози ис-
тиқлолият обрӯ ва шарафи мамлакатро ҳифз
намуданд, ба хотири ҳифзи ҳуқуқи худ, мис-
ли гурдофаридҳо, ба қиём баромаданд, дар
таҳкими давлат, сулҳу субот ва ваҳдати
миллӣ саҳми бисёр арзишманд гузоштанд.

Занони меҳрубон бо меҳри модарона-
ашон баланд бардоштани мақому манзала-
ти хонадонро шараф ва номуси хеш мешу-
моранд ва бо самимият, лутфу муҳаббат ва
садоқату шарофати худ номи зан – модар-
ро муқаддас ва гиромӣ медоранд, бо дасто-

ни пурмеҳри худ навниҳолони соҳибмаърифат ва фарҳангдӯсту адабпарвари боғи маърифати миллат, яъне созандагони ояндаи неки давлат ва ҷомеаро ба камол мерасонанд.

Ба ҷавонмардони миллат хотиррасон месозам, ки ба қадри шири сафеди модар ва заҳмати ӯ расед, модарону занони худро самимона дӯст доред, доим пуштибони онҳо бошед ва коре кунед, ки модарону занони тоҷик на ашки ғаму ғусса, балки фақат ашки шодӣ резанд.

Муносибати самимона нисбат ба занону духтарон рисолати оромӣ осуда ва солим нигоҳ доштани оиларо таҳким мебахшад ва устувории оила, дар навбати худ, суботи

чомеаро таъмин намуда, кудратмандии дав-
латро тақвият мебахшад.

Мо бояд ҳамеша дар ёд дошта бошем,
ки нишонаи солим будани оила ва камоло-
ти ҷомеа пеш аз ҳама муносибати ғамхоро-
на ба зан-модар, зан-мураббии фарзандон
ва нигоҳдорандаи чароғи хонадон аст.

ДАР БОРАИ ЧАВОНОН

Ҳадафи сиёсати давлатии мо дар бахши
чавонон тарбияи кадрҳо ва мутахассисони
донишманду соҳибмаърифат, насли дорои
чаҳонбинии васеъ ва хислатҳои ватандӯсти-
ву ватанпарастӣ мебошад.

Чавонони солим ва соҳибкасбу ихтисос-
манд давомдиҳандаи қору фаъолияти насли
калонсол, неруи созанда ва иқтидори во-
қеии пешрафти ҷомеа, хулоса, ояндаи мил-
лат ва давлат мебошанд.

Хушбахтона, мо дар кишвари худ барои
сулҳи пойдор ва ҳаёти осоиштаи ҷомеа заминаи

бозътимод гузошта тавонистем, ва агар мо хо-
зем, ки мамлакати мо ҳамвора тараққӣ карда,
ба сафи давлатҳои пешқадами дунё ворид гар-
дад, наслҳои ояндамон зиндагии сазовор дош-
та бошанд, бояд ҳаргиз ба ҳалалдор шудани сул-
ҳу субот роҳ надихем ва бақову пойдории дав-
лати миллиро пайваста таъмин намоем.

Ҳифзи манфиатҳои давлату миллат, сул-
ҳу оромӣ ва суботи сиёсӣ, таҳкими ваҳдати
миллӣ вазифаи ҷонӣ, қарзи фарзандӣ ва ри-
солати шаҳрвандии ҳар як фарди бонангу
номус, аз ҷумла ҷавонони саодатманди замо-
ни истиқлолият, мебошад.

Итминони комил дорем, ки бо захираи
бузурги зеҳнии ҷомеаи худ, ки қисмати асо-
сии онро муаллимону устодон ва зиёиёни

соҳаи маориф ташкил медиҳанд, мо аз уҳдаи иҷрои рисолати таърихӣ хеш мебароем ва барои ояндаи Ватану миллатамон насли сазовору арзанда, дорои дониши замонавӣ, ҷаҳонбинии васеъ, ватандӯсту ҳудогоҳ ва ворисону созандагони фардои дурахшони Тоҷикистони соҳибистиклолро тарбия карда, ба воя мерасонем.

Ҷавонон ворисони ояндаи миллат, соҳибони Ватани аҷдодӣ ва такагоҳи боэътимоди давлат мебошанд. Ҷавонони мамлакатро, ки баҳори умеду орзуҳои мо ҳастанд, бо фарорасии иди Наврӯз табрик намуда, ба ҳамашон умри бобаракат, пешравӣ ва ҷӯяндагию офарандагӣ орзумандам. Мо аз ҷавонони кишвар умед дорем, ки вақтро ғанимат дошта, ба хоҳири ояндаи неки Ватан донишомӯзӣ, забондонӣ, азхуд кардани техникаву технологияҳои навтаринро мақсаду мароми худ ва, гузашта аз ин, вазифаи муқаддаси ҳаррӯзаи худ қарор диҳанд.

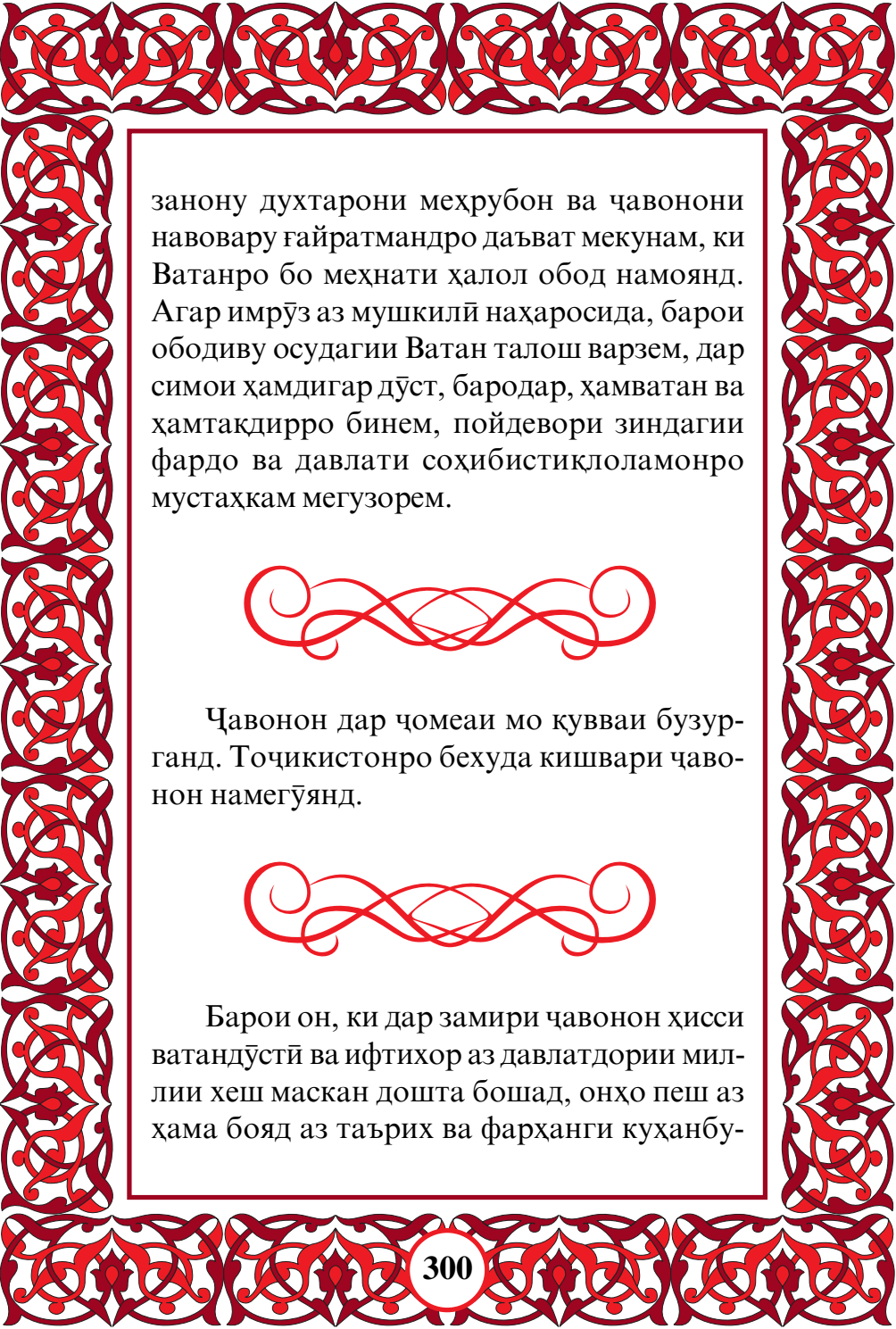
Мақсади ягонаи мо ин аст, ки ҷавонон дар ҳалли масъалаҳои муҳиму мубрам ва таҳлили равандҳои ҷаҳонишавӣ қодир бошанд ва дар маҷрои таҳаввулоти ҷаҳони муосир мақому манзалати сазовори Ватани маҳбубамонро ҳифз карда тавонанд.

Чун ҷавонони имрӯза падару модарони оянда ҳастанд, бояд аз тариқи китобҳои дарсӣ, тавсия ва дастурҳои методӣ усулҳои муосири тарбияи фарзандро ёд гиранд. Дар ин росто, зарурат ба ҷопи китобҳои дарсӣ оид ба ахлоқ, бо дарназардошти хусусиятҳои миллӣ, барои мактабҳои миёна ва олии кишвар ба миён меояд.

Ман зиёиёни хирадманд, деҳқону коргарони заҳматкаш, пирони рӯзгордида,

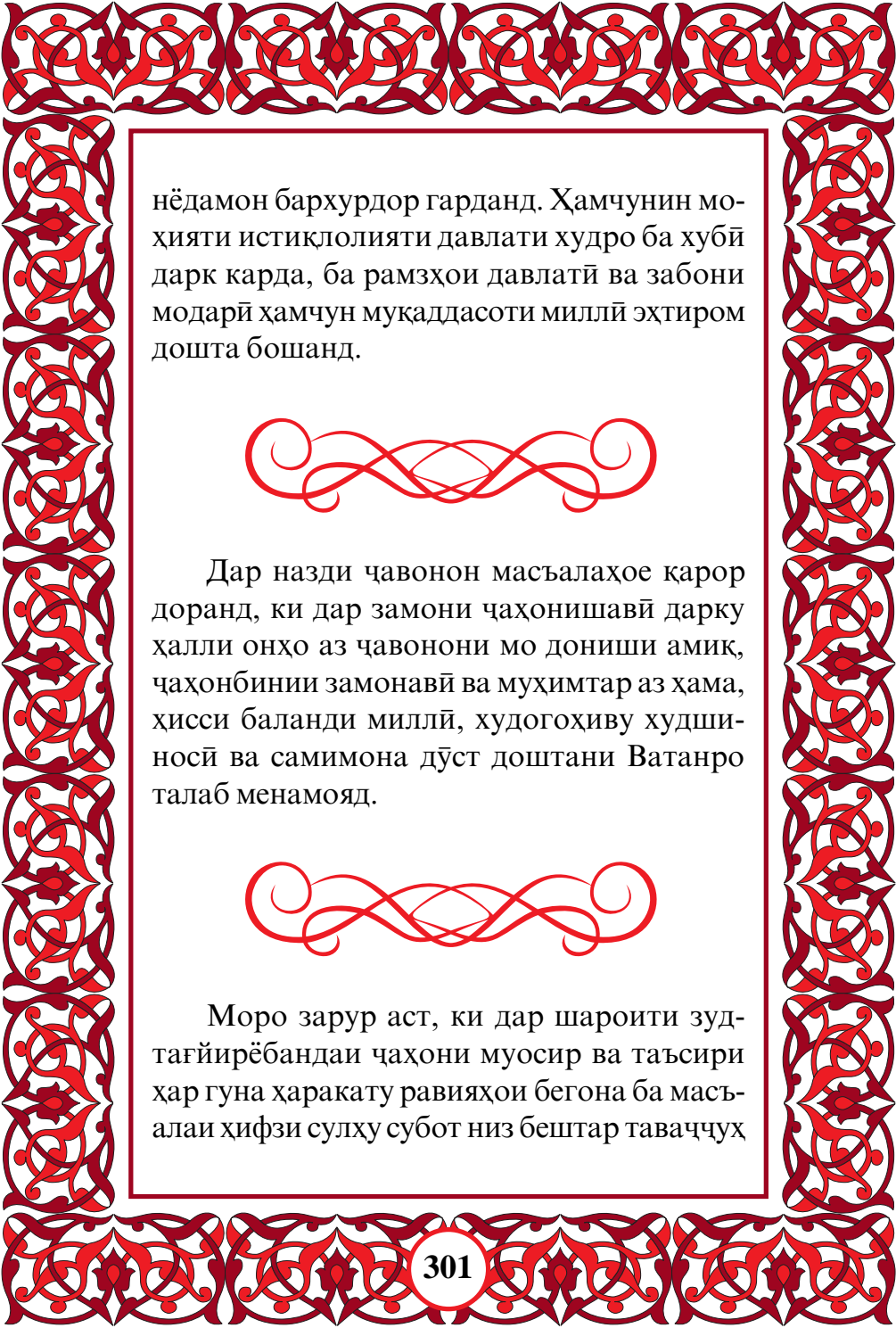
занону духтарони меҳрубон ва ҷавонони навогару ғайратмандро даъват мекунам, ки Ватанро бо меҳнати ҳалол обод намоянд. Агар имрӯз аз мушкилӣ наҳаросида, барои ободиву осудагии Ватан талош варзем, дар симои ҳамдигар дӯст, бародар, ҳамватан ва ҳамтақдирро бинем, пойдевори зиндагии фардо ва давлати соҳибистиклоламонро мустаҳкам мегузorem.

Ҷавонон дар ҷомеаи мо қувваи бузурганд. Тоҷикистонро беҳуда кишвари ҷавонон намегӯянд.

Барои он, ки дар замири ҷавонон ҳисси ватандӯстӣ ва ифтихор аз давлатдории миллии хеш маскан дошта бошад, онҳо пеш аз ҳама бояд аз таърих ва фарҳанги куҳанбу-

недамон бархурдор гарданд. Ҳамчунин мо-
ҳияти истиклолияти давлати худро ба хубӣ
дарк карда, ба рамзҳои давлатӣ ва забони
модарӣ ҳамчун муқаддасоти миллӣ эҳтиром
дошта бошанд.

Дар назди ҷавонон масъалаҳои қарор
доранд, ки дар замони ҷаҳонишавӣ дарку
ҳалли онҳо аз ҷавонони мо дониши амик,
ҷаҳонбинии замонавӣ ва муҳимтар аз ҳама,
ҳисси баланди миллӣ, худоғоҳиву худши-
носӣ ва самимона дӯст доштани Ватанро
талаб менамояд.

Моро зарур аст, ки дар шароити зуд-
тағйирёбандаи ҷаҳони муосир ва таъсири
хар гуна ҳаракату равиҳои бегона ба масъ-
алаи ҳифзи сулҳу субот низ бештар таваҷҷуҳ

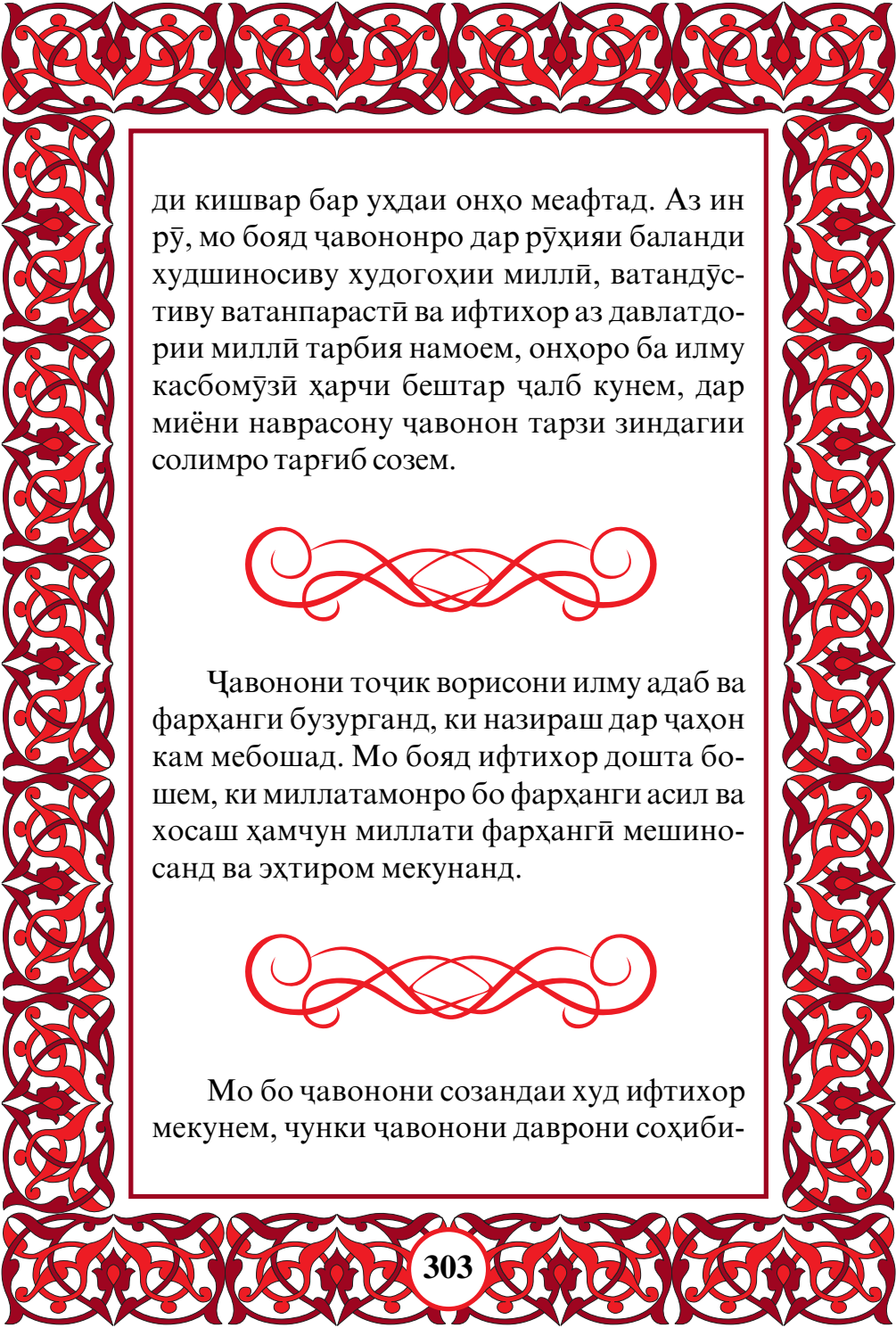
намуда, тарғиби ин арзиши олии ҳаётиро дар миёни ҷомеа, бахусус, дар байни наврасону ҷавонон боз ҳам васеътар ба роҳ монем.

Ҷавонон бояд хуб дарк намоянд, ки тақдири ояндаи халқу давлат ба дӯши онҳо гузошта шудааст. Ҳифзу обод кардан ва ба наслҳои оянда ба мерос гузоштани Ватани ободу рушдбанда масъулияти бузург дорад ва ҳар фарди ҷавонро вазифадор менамояд, ки ҳамеша ба хотири таҳкими ваҳдати миллӣ, истиқлолияти давлатӣ, густариши худшиносиву худогоҳӣ ва ватандӯстӣ кӯшишу талош намояд.

Мо аз ҷавонон умеди калон дорем, зеро дар оянда масъулияти давлатдорӣ ва руш-

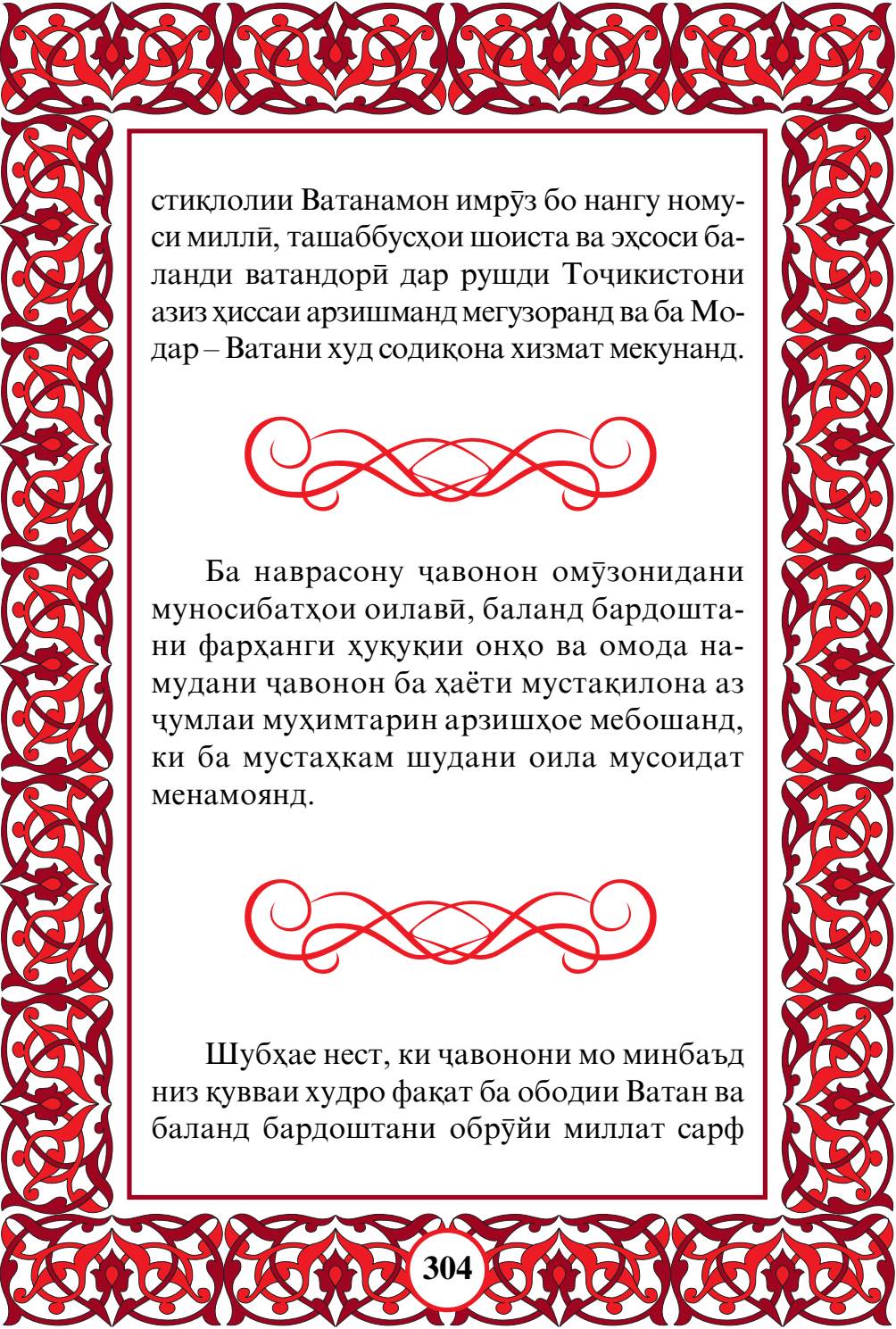
ди кишвар бар уҳдаи онҳо меафтад. Аз ин рӯ, мо бояд ҷавононро дар рӯҳияи баланди худшиносиву худогоҳии миллӣ, ватандӯстиву ватанпарастӣ ва ифтихор аз давлатдорӣ миллӣ тарбия намоем, онҳоро ба илму касбомӯзӣ ҳарчи бештар ҷалб кунем, дар миёни наврасону ҷавонон тарзи зиндагии солимро тарғиб созем.

Ҷавонони тоҷик ворисони илму адаб ва фарҳанги бузурганд, ки назираш дар ҷаҳон кам мебошад. Мо бояд ифтихор дошта бошем, ки миллатамонро бо фарҳанги асил ва хосаш ҳамчун миллати фарҳангӣ мешиносанд ва эҳтиром мекунанд.

Мо бо ҷавонони созандаи худ ифтихор мекунем, чунки ҷавонони даврони соҳиби-

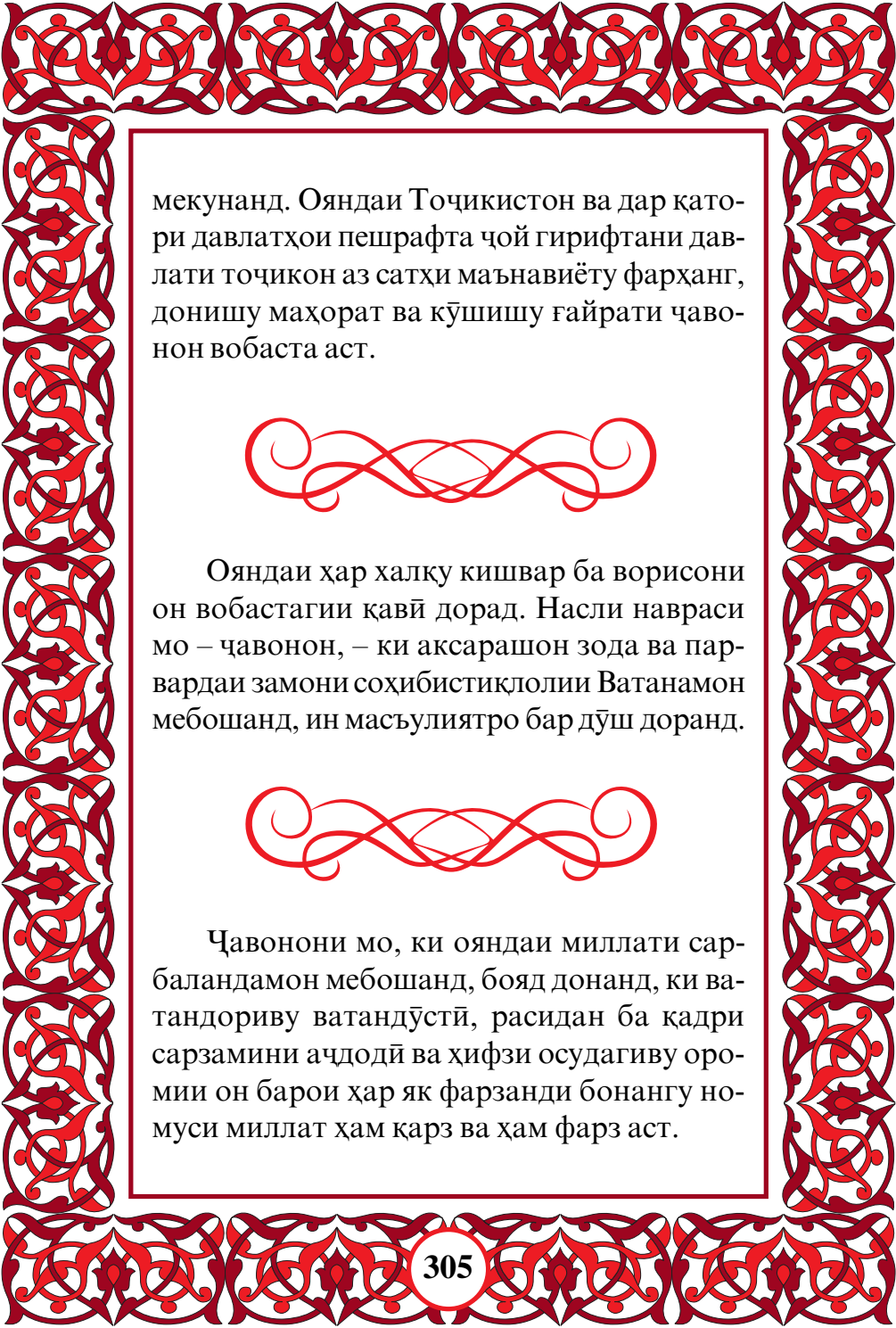
стиқлолии Ватанамон имрӯз бо нангу ному-
си миллӣ, ташаббусҳои шоиста ва эҳсоси ба-
ланди ватандорӣ дар рушди Тоҷикистони
азиз ҳиссаи арзишманд мегузоранд ва ба Мо-
дар – Ватани худ содиқона хизмат мекунанд.

Ба наврасону ҷавонон омӯзонидани
муносибатҳои оилавӣ, баланд бардошта-
ни фарҳанги ҳуқуқии онҳо ва омода на-
мудани ҷавонон ба ҳаёти мустақилона аз
ҷумлаи муҳимтарин арзишҳои мебошанд,
ки ба мустаҳкам шудани оила мусоидат
менамоянд.

Шубҳае нест, ки ҷавонони мо минбаъд
низ қувваи ҳудро фақат ба ободии Ватан ва
баланд бардоштани обрӯи миллат сарф

меунанд. Ояндаи Тоҷикистон ва дар қатори давлатҳои пешрафта ҷой гирифтани давлати тоҷикон аз сатҳи маънавиёту фарҳанг, донишу маҳорат ва кӯшишу ғайрати ҷавонон вобаста аст.

Ояндаи ҳар халқу кишвар ба ворисони он вобастагии қавӣ дорад. Насли навраси мо – ҷавонон, – ки аксарашон зода ва парвардаи замони соҳибистиклолии Ватанамон мебошанд, ин масъулиятро бар дӯш доранд.

Ҷавонони мо, ки ояндаи миллати сарбаландамон мебошанд, бояд донанд, ки ватандориву ватандӯстӣ, расидан ба қадри сарзамини аҷдодӣ ва ҳифзи осудагиву оромии он барои ҳар як фарзанди бонангу номуси миллат ҳам қарз ва ҳам фарз аст.

Чавонон бояд дар қору хониш ва фаъолияти ҳаррӯзаашон ин масъулиятро, ки таърих ба дӯшашон гузоштааст, эҳсос намуда, барои ободию пешрафти ин сарзамин софдилона ва ғайратмандона талош варзанд.

Яке аз омилҳои муҳими густариши андешаи миллӣ ташаккул додани мавқеи устувори шаҳрвандӣ ва рӯҳияи ифтихор аз Ватан ва давлати соҳибихтиёр дар байни наврасону чавонон аст.

Чавонон ҳамчун қувваи бузург ва нерӯи офаранда аз ибтидои давраи истиқлолияти давлатии Тоҷикистон, ки ба айёми ниҳоят вазнину сарнавиштсоз рост омад, то имрӯз, ки мардуми мо бо роҳи бунёдкориву ободонии сарзамини куҳанбунёдамон устуворона пеш

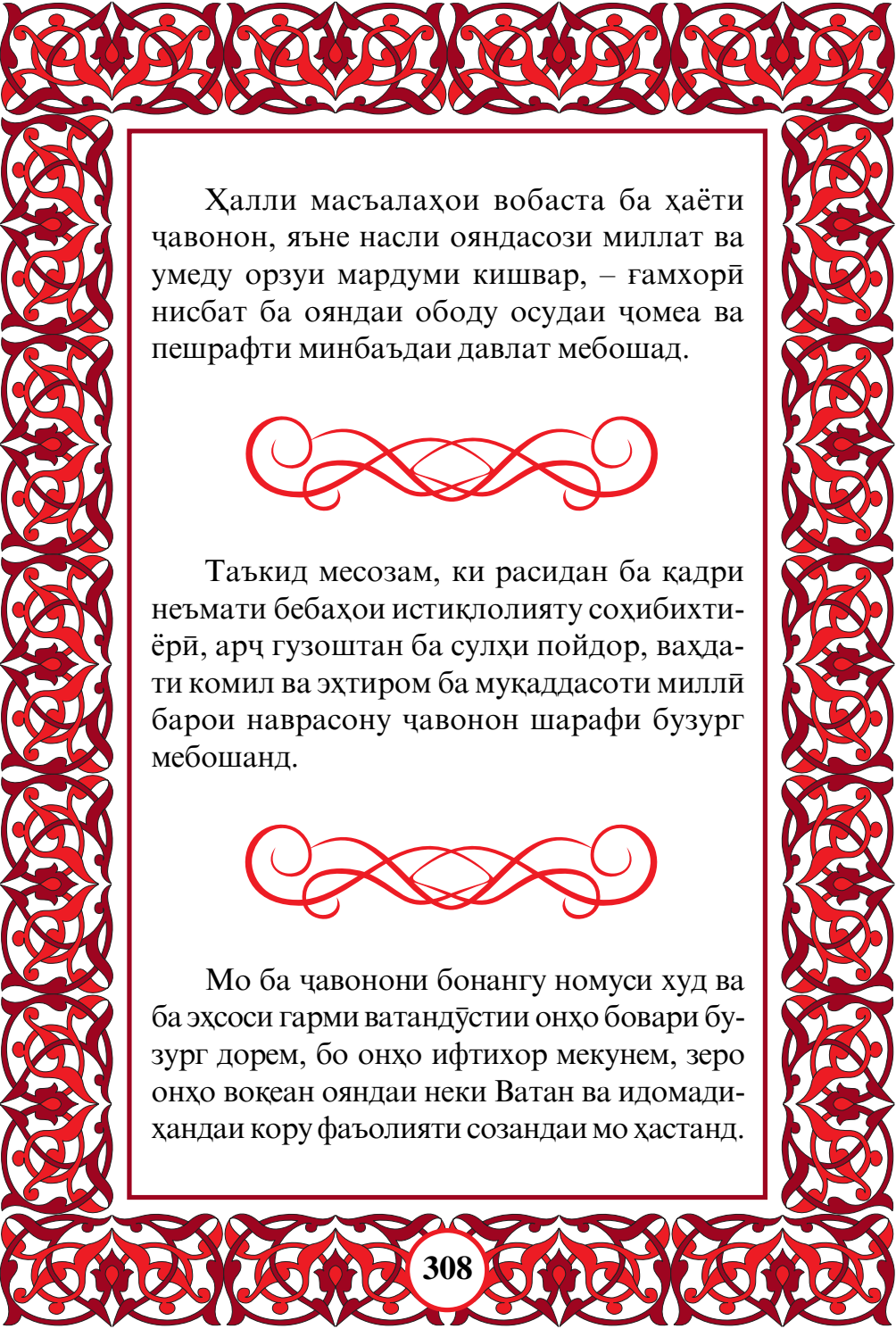
рафта истодааст, дар тамоми соҳаҳои ҳаёти
ҷомеа нақши барҷаста ва пештозро бозиданд.

Мо бояд насли имрӯз ва фардору бо сун-
натҳои воло ва бо мероси бузурги ниёгона-
мон ҳарчи бештар ошно намуда, дар зехну
шуури онҳо ҳисси ифтихор аз давлатдории
миллии худ, эҳтиром нисбат ба истиқлоли-
ят, ҳисси баланди ватандӯстӣ ва ифтихор аз
Ватани аҷдодиро инкишоф диҳем.

Ҳифзи давлату миллат ва марзу буми
кишвар, пеш аз ҳама, ба зиммаи ҷавонони
баору ғаюр ва далеру шучои Ватан вогузор
шудааст. Ҷавонон бояд Ватанро ҳамчун
модари худ, ҷони худ дӯст доранд, ба қад-
раш расанд ва онро чун гавҳараки ҷашм
ҳифз намоянд.

Ҳалли масъалаҳои вобаста ба ҳаёти
ҷавонон, яъне насли ояндасози миллат ва
умеду орзуи мардуми кишвар, – ғамхорӣ
нисбат ба ояндаи ободу осудаи ҷомеа ва
пешрафти минбаъдаи давлат мебошад.

Таъкид месозам, ки расидан ба қадри
неъматҳои бебаҳои истиқлолияти соҳибхити-
ёрӣ, арҷ гузоштан ба сулҳи пойдор, ваҳда-
ти комил ва эҳтиром ба муқаддасоти милли
барои наврасону ҷавонон шарафи бузург
мебошанд.

Мо ба ҷавонони бонангу номуси худ ва
ба эҳсоси гарми ватандӯстии онҳо бовари бу-
зург дорем, бо онҳо ифтихор мекунем, зеро
онҳо воқеан ояндаи неки Ватан ва идомади-
хандаи қору ғабӯлияти созандаи мо ҳастанд.